

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANDERS SIMONSEN PEDERSEN

GENNEM 400 AAR

EN SLÆGTSBOG OM

ANDERS SIMONSEN

OG

METTE JENSDATTER

DERES FORFÆDRE OG EFTERSLÆGT

KOLDING

KONRAD JØRGENSENS FORLAG

L. FUGLSANG

1955

GENNEM 400 AAR

*Ren og klar skal Nutid føre
Fortids Røst til Fremtids Øre.
Svend Grundtvig.*

ANDERS SIMONSEN PEDERSEN

GENNEM 400 AAR

EN SLÆGTSBOG OM

ANDERS SIMONSEN

OG

METTE JENSDATTER

DERES FORFÆDRE OG EFTERSLÆGT

KOLDING

KONRAD JØRGENSENS FORLAG

L. FUGLSANG

1955

Mine Bedsteforældre
Anders Simonsen
og
Mette Jensdatter
i Ravnholt
i taknemligt Minde

INDHOLD

	Side
Indledning	8
Anders Simonsen og Mette Jensdatter i Ravnholt.....	11
Anders Simonsens Forfædre. Den fynske Slægt	32
Mette Jensdatters fædrene Slægt	57
Straarupslægten	85
Anders Simonsen og Mette Jensdatters Børn og Efterslægt	95
De gamle Slægtsnavne	123
Udenfor Rammen	124
Slægtstavler	135
Slægtsgaarde og deres Ejere.....	136
Personregister	139

INDLEDNING

Fra min tidligste Ungdom har jeg lejlighedsvis syslet med min Slægts Historie. De ældres Fortælling satte mig i Gang, men i de travle Manddomsaar var der andet, der skulde varetages, og de Optegnelser, jeg havde begyndt at samle, laa godt gemt i en Skuffe og blev kun forøgede, naar jeg stødte paa noget af Interesse. Disse Optegnelser blev iøvrigt Grundlaget for nogle Familiestambøger, som min gamle Fader, Jens R. Pedersen, der døde i 1916, skrev til sine Børn, og som endnu bevarer. Men der kom mere til siden, og det er alt dette, jeg nu paa mine gamle Dage har forsøgt at samle til et Hele, der fortæller om rodfæstede Bondeslægter, som i Aarhundreder har dyrket den danske Jord, og om de Vilkaar, de levede under.

Som Bogens Titellblad giver Udtryk for, er Slægtens Historie gennem fire Hundrede Aar her skildret med min Morfader og Mormoder, Anders Simonsen og Mette Jensdatter i Ravnholt, som Udgangspunktet for den efterfølgende Fremstilling. Den gamle Gaard i Ravnholt staar i min Bevidsthed som Midtpunkt og Udtryk for Slægtens bedste Traditioner, og derfor har dette Hjem en første Plads i denne Bog. I den videre Fremstilling behandles min Morfadere Slægt og min Mormoderes baade fædrene og mødrene Slægt og den i Slægten indgiftede Straarup-Slæggt. Dernæst følger en mere skematisk opbygget Oversigt over min Morfadere og Mormoderes Børn og Efterslægt, og tilsidst medtages et Afsnit »Udenfor Rammen«, som fører Slægtslinien langt udover de fire Hundrede Aar, ja, langt tilbage i Danmarks Historie.

Under Udarbejdelsen af Slægtsbogen har jeg mødt megen Hjælpsomhed fra Rigsarkivet i København og Landsarkiverne i Viborg og Odense, ligesom Overbibliotekar Erik Ebstrup, Overlærer Mathias Christensen, Redaktør Helge Skovmand og Overlæge, Dr. med. Axel Slottved hver paa sin Maade har ydet mig værdifuld Hjælp og Opmuntring ved Bogens Udarbejdelse og Tilrettelægning. For alt dette bringer jeg min hjerteligste Tak.

Som Fædrelandskærligheden vokser med Forstaaelsen af Landet og dets Historie, saaledes er det ogsaa med Forholdet til Slægten og Hjemstavn. Det er da mit Haab og Ønske, at dette mit Arbejde maa blive Esterslægten til Styrkelse af den Arv, vi er sælles om, og af den Kærlighed, der begynder hjemmefra og derfra naar videre ud til det Folk og det Land, hvor vi har Rod, hvorfra vor Verden gaar.

Kolding i Februar 1955.

Anders S. Pedersen.

*Som dybest Brønd gi'r altid klarest Vand
og liflig Drik fra dunkle Væld udrinder,
saa styrkes Slægtens Marv hos Barn og Mand
ved Folkets Arv af dybe, stærke Minder.
Din egen Dag er kort, men Slægtens lang;
læg Øret ydmygt til dens Rod forneden:
Aartusind toner op i Graad og Sang,
mens Toppen suser imod Evigheden.*

Jepppe Aukjær.

Den gamle Gaard i Ravnholt.

ANDERS SIMONSEN OG METTE JENSDATTER I RAVNHOLT

Nordøstlig i Gjesten Sogn ligger den lille By Ravnholt lunt og hyggeligt. Der er kun tre Gaarde og nogle faa Huse. I den mellemste Gaard boede i Aaret 1838 *Jens Jepsen*. Han var Enkemand, hans Kone Maren var død Aaret før. Der var tre Dotre, og den ældste, Mette, fyldt 21 Aar, styrede Husholdningen.

En Vinterdag kaldte Jens Jepsen Datteren til sig og sagde: »Hør, Mette, her kommer den ene agtværdige og velstillede Karl efter den anden ridende i Gaarde og anholder om din Haand, men du viser dem af fra en Side af — hvad skal dette betyde? Vi kan jo aldrig være det bekendt.« Mette stod tavs og pillede lidt ved Forklædet. Maaske gik der et Lys op for Faderen: thi han fortsatte: »— for det er vel ikke saadan, at der er en anden, du holder af?« Saa kom det frem, at det var der: Anders Simonsen i Øster Gjesten. »Naa, æ Fynbos Anders,« sagde Jens Jepsen, »ja, det er jo noget andet; men det kunde du have sagt mig noget for.«

I Toften ved *Simon Andersens* Gaard i Gjesten laa Konen

Dorthea en Dag i Foraaret og klippede Faar. Hendes ældste Søn kom forbi, og hun sagde til ham: »Hør, Anders, nu var det rart, om du kunde bestemme dig, for saa kunde jeg tage Ulden fra til dit Brudgomstøj med det samme.« »Det kan vel naaes,« svarede han; og han naaede det ogsaa, han havde nemlig allerede bestemt sig, og det skønt han kun var tyve Aar.

Folk i Gjesten, der maaske havde sat andre Forhaabninger til ham, sagde ogsaa: »Dreng var han, og Mand blev han, men Karl havde han aldrig været.«

Men der blev Bryllupsgilde hos Jens Jepsens i Ravnholt 5. Maj 1838, hele tre Dage paa Rad. Jens Jepsen gik paa Aftægt, og de unge fik Gaarden. Mand blev han, og hun stod trofast ved hans Side. De opnaaede at holde Sølvbryllup, Guldbryllup og Diamantbryllup, og otte Børn fik et godt Hjem i den gamle Gaard.

*

Der var nok at tage fat paa for de unge. Gaarden var paa 250 Tdr. Land, men en stor Del var uopdyrket og henlaa som Eng, Hede og Kær. Allerede paa sin tredje Bryllupsdag var den unge Mand ude paa Markerne for at skønne over, hvorledes der skulde begyndes med Afvanding og Kultivering. Han var af Natur ivrig, og Opsættelse var ikke hans Sag. Ogsaa Haven skulde gøres større. Den gamle Kaalhaug var ham ikke nok. Der skulde være Plads ogsaa til Træer, og der kom baade Æblegaard og Humlehave. Han var ikke for ingen Ting af fynsk Rod. I Aarenes Løb kom Haven til at strække sig helt op langs Gyden til Gjestenvejen, hvor den endte i en dejlig Granplantning, saa Gaarden kom til at ligge endnu lunere, omgivet af Skov og Have.

Henimod Midten af Halvtredserne blev Gaarden delt saaledes, at den gamle Gaard beholdt 58 Tdr. Land, medens 192 Tdr. blev til en ny Ejendom, hvorpaa ny Bygninger blev opført 1855. Denne Gaard blev 1860 udforpagtet til Peter Fallesen, der var Svoger til Anders Simonsens Broder, Christen. Gaarden var tiltænkt den ældste Søn Jens, men 1870 overtoges den af den anden Søn Simon Simonsen. Anders Simonsen maatte 1866 overtage en Gaard i Kragelund, og her var hans næst-

ældste Datter Dorthea Husbestyrerinde i flere Aar. Gaarden solgtes 1878.

Anders Simonsen blev tidlig taget i Brug i det offentlige Liv, først i Kommunalbestyrelsen, fra 1856—1865 Medlem af Ribe Amtsraad, Landvæsenskommisær i 30 Aar, Landstingsmand for 11. Kreds 1866—1878 og Repræsentant i Vest- og sønderjydske Kreditforening i 25 Aar, hvor han 1886 afløstes af sin Søn Simon Simonsen. Samfærdselsmidlerne var ikke de samme som nu. Naar han skulde til Amtsraadmøde i Ribe, satte han ofte sine Heste ind paa »Estrup« og kørte videre med Godsejer Lautrup, der ogsaa var Amtsraadsmedlem, saa stod hans egne udhvilede ved Tilbagekomsten. Hans Distrikt som Repræsentant i Kreditforeningen strakte sig fra Kysten af Lillebælt Syd for Kolding Fjord til den yderste Grænse af Slaugs Herred i Grindsted Sogn. Dette gav lange Køreture.

Hans mange Tillidshverv medførte, at han ofte var borte fra Hjemmet. Det var ikke dengang som nu, at en Rigsdagsmand fra Jylland kunde rejse hjem en Gang hver Uge. Dertil var Samfærdselsmidlerne for lidt udviklede, og Isen over Bælterne var ofte en stor Hindring. Men hjemme stod Mette for Styret, og hun havde som oftest gode Hjælpere. I syv af de tolv Rigsdagsaar ledede *Pejr*,¹⁾ en Broder til den ældste Datters Mand, Gaardens Drift, og efterhaanden som Børnene voksede til, stod de ved Moderens Side.

Børnene blev underviste i Hjemmet, hvor der blev holdt Huslærer. I 1861 var Broderdatteren Dorthea fra Christiansfeld Lærerinde. Senere oprettedes en Friskole, der først havde til Huse i Gaarden, hvor Pladsen dog snart blev for indskrænket, og der blev købt et Hus ved Lille Røj, hvorhen Skolen flyttedes. Den første Lærer var her Simon Jørgensen, et betydeligt Menneske, der fik stor Indflydelse baade paa Børnene og i Hjemmene. Han var Broder til Peter Larsen Skræppenborgs anden

1) Peder Jakobsen Pedersen, f. i Darum 1845, Elev paa Kolds og Askov Højskole, g. m. Karoline Jørgensen, Stoustrup v. Fredericia, f. 1848, d. 1923. Mangeaarig Bestyrer af Brugsforeningen i Vejen, hvor han døde 1926. Den i Familien senere velkendte Sygeplejerske Margrethe Pedersen, Vejen, var deres Datter. P. J. P. var Broder til Lærer Jens R. Pedersen, der var gift med Maren Simonsen.

Hustru; men han var brystsvag og døde allerede 1865. Han efterfulgtes af *Jens R. Pedersen*, der senere blev gift med Anders Simonsens ældste Datter Maren. Han naede vel ikke sin Forgænger i Begavelse; men han blev meget afholdt, hvad ogsaa et Brev, han modtog halvtredsindstve Aar senere paa sin 80 Aarsdag, vidner om: Til min kære gamle Lærer. — Tak for al den Godhed, Du har vist imod os Børn, hvor gjorde Du alt for at faa os til at blive gode Mennesker vi glemmer det aldrig Vi ønsker, at Du, min gamle Lærer, maa faa Kræfter til endnu en Tid, som forhen, at tilse Gamle og Svage til Glæde og Velsignelse baade for dem og Dig Din hengivne gamle Elev Jens Vejrup.²⁾ Jens Pedersen blev senere Lærer i Store Andst.

I Hjemmet fik Børnene, især for de ældstes Vedkommende, en streng Opdragelse. Pligtopfyldelse, Ærlighed og Lydighed var ufravigelige Grundsætninger. Efter Tidens Skik sagde Børnene i Tiltale ikke »Du«, men »I«, og dette faldt Børn, Svigerbørn og Børnebørn naturligt og selvfølgelig, saa længe de Gamle levede.

Og uden aandelig Tvang af nogen Art voksede Børnene op, lærte at arbejde, kom ud i andre gode Hjem, paa Højskole, og havde gode Ungdomsaar. Men Sorger ramte ogsaa Hjemmet. En Datter, *Anne Marie*, der var født 26. September 1845, fik Tuberkulose eller Tæring, som man dengang sagde, og det var let at skønne, hvor det bar hen. En Sommereftermiddag, 7. Juli 1857, da hendes Fader var kørt til Kolding, og hendes Moder hvilede sig — hun ventede sit sidste Barn — sad den 16-aarige ældste Søster Maren hos Anne Marie, og de talte lidt sammen. »Troer Du ikke, at Far snart kommer,« sagde Barnet. »Jo, det varer nok ikke længe, for han lovede jo at komme tidlig hjem.« Der gik en lille Tid, saa lød det igen: »Mon Far da ikke kommer?« — »Jo, lille Ann-Mari — nu sætter jeg mig hen til Vinduet med mit Sytøj, og saa fortæller jeg Dig lige saa snart som jeg ser Far komme.« Der blev stille i Stuen, kun den gamle Bornholmer gav lydeligt Timernes Gang tilkende. En Nabo-kone aabnede Døren og kastede et Blik hen til Alkoven og udbrød i ængstelig Bevægelse — »men Maren!« — Søsteren rejste

²⁾ Jens Vejrup, f. 1852 paa Lille Røj.

sig øjeblikkelig, og de gik hen til Sengen. — Anne Marie var død. — Hun var ikke fyldt tolv Aar. Det var svært for Faderen, da han kom hjem og fandt sin lille Pige død.

Den ældste Søn, *Jens Simonsen*, der var født 5. Okt. 1839, blev efter Undervisningen i Hjemmet i 1853 sendt til Christiansfeld for i Brødrevenighedens dengang højt ansete Skoler at afslutte sin Skolegang, og her blev han ogsaa konfirmeret. I Vinteren 1858—59 var han Elev paa Uldum Højskole, hvor E. M. Rotwitt³⁾ da var Forstander. Om denne Mand hedder det i »Danmarks Folkehøjskoler 1844—1944«:

»For Rotwitt var Fædrelandets Historie Højskolens vigtigste Fag, og han evnede at tale baade om Samfundets Udvikling og om politiske og nationale Forhold, saa han rev sine Elever med sig. Han gik med Liv og Lyst op i Skolens daglige Liv og færdedes tidlig og silde iblandt Eleverne for at være dem til Hjælp paa alle Maader.« Han fik stor Indflydelse paa den velbegavede og modtagelige Jens Simonsen.

Fra November 1859 til Maj 1861 lærte han Landvæsen paa »Liselund«, en Avlsgaard under Herregaarden Aunsbjerg (kendt fra St. St. Blichers Noveller) et Par Mil Syd for Viborg. Om sine Oplevelser her fortæller han i et Brev, dateret 25. Dec. 1859, til sin ældste Søster Maren: »Folkene her ere ikke saa dannede som i Uldum. Herpaa kunne vi især faa et tydeligt Billede, naar vi sommetider samles med dem i de saakaldte Bindestuer. Du maa nemlig vide, at her i denne Egn drives Binderiet i det store en Fruentimmer kan binde (strikke) en voksen Mandfolkestrømpe paa en Aften; men de er jo bunden løs, som I jo nok veed fra Hosekræmmerne af. Vi var en Aften nede hos Sognefogden, hvis Søn jeg har gjort Bekjendtskab med, og han tog ganske ugenert sin Hose og bandt som alle de andre.⁴⁾ Jeg har nu ogsaa lært denne Kunst — for min Fornøjelses Skyld. Det er her som paa de fleste Herregaarde, at mange Steder i Gaardens Udhuse har det Ord for at spøge, dog mest i Kræthuset, snart

3) C. M. Rotwitt, 1820—1894. Forstander for Uldum Højskole 1851—1871, senere Politiker.

4) Denne Hjemmeindustri havde sin naturlige Forudsætning i den store Faarebestand, der var paa Gaardene, idet de mægtige Hedestrækninger gav Føden til disse, og Ulden omsattes da mest fordelagtigt paa denne Maade.

ses en sort Hund, snart et Fruentimmer, der afliver et Barn; enten det nu er sandt eller ej, saa troer vi dog intet deraf. Manden har været flink mod os, saa vi heller intet har at klage paa ham; men han sørger dog for, at vi til enhver Tid er i Bevægelse.«

Da Jens halvandet Aar efter skulde hjem, fik han sit Tøj med en Studehandler fra Vester Gjesten og gik selv paa sin Fod den lange Vej til Ravnholt. Samme Aar skulde han være Soldat. Hans Fader tilbød at stille for ham; men han vilde selv aftjene sin Værnepligt, og dette gjorde han som Artilleri-Constabel Nr. 234, 11. Batteri i Rendsborg. Her i denne tysktalende By kom hans Skoleaar i Christiansfeld ham i sproglig Henseende til stor Nytte. Han stod i jævnlig Brevveksling med sin Søster Maren, der den Sommer opholdt sig hos Familien paa Korsebjerg Vest for Odense, og først i September modtog hun et Brev fra ham, der til hendes Overraskelse var dateret Nyborg 6. September 1861:

»Kjære Søster Maren Efter 16 lange Uger blev vi endelig færdige med Skolen den 27. i forrige Maaned. Det var noget, som vi i lang Tid havde ventet efter; thi du maa tro, at det er et kjedeligt Liv at være Rekrut, for det første maa man der hver Dag gaa til Exercits paa Fælleden, for det andet skal man være Dreng for enhver Underofficer. Nu nok om det. Da vi havde haft Præsentation, havde vi nogle Dages Frihed indtil sidste Løverdags, da blev der 20 Mand ordret til at gaa til Nyborg, og jeg var altsaa blandt disses Tal. Mandag Morgen den 2. September afmarcherede vi under en Sergeants Commando fra Rendsborg til Kiel, der er 5 Miel. Fra Kiel sejlede vi med Dampskibet »Ejderen« til Korsør, hvor vi ankom Tirsdag Morgen en Times tid efter Solens Opgang. Det var en yndig Tour, Søen var rolig og Vejret smukt, jeg mærkede ingen Søsøge til, endskjøndt jeg ikke havde haft Land af Øjesyn nogensinde. Med Postdampskibet »Gerda« sejlede vi over Store Bælt hertil.«

De to Søskende glædede sig nu til at besøge hinanden, nu da Afstanden ikke var større, men det gik helt anderledes. Jens blev syg, fik Tyfus, og Maren modtog et Brev, der lød saaledes:

»Nyborg, 16. Oktober 1861. Til Tjenestepige M. Simonsen paa Korsebjerg. I Hast. Endskjøndt du er meget ubekjendt for

mig, men din Broder var min bedste Ven og Kammerat her i denne Stand, saa synes jeg dog ikke, at jeg kan undlade at skrive dig et Par Ord til for at lade dig vide, at din Broder er død i Eftermiddag, og det er skreven til din Fader. Nu kan jeg ikke se at skrive mere, derfor maa du være fornøjet med disse faa Linier. Det er skrevet af hans Kammerat Constabel A. Sørensen, Nr. 236, Nyborg.«

Hans Fader besøgte sin Søn paa Sygelejet, men var rejst hjem igen, hvilket han siden bittert bebrejdede sig. Jens blev begravet paa Nyborg Kirkegaard den 22. Oktober under stor militær Højtidelighed, og et Kors blev rejst paa hans Grav. Efter Begravelsen udspurgte Anders Simonsen den Soldat, der som Sygepasser havde siddet ved Sønnens Seng, og han fortalte da, at Jens havde været noget urolig og til Tider ikke helt klar. Hen paa Natten havde han bedt om at komme til Alters, hvortil Sygepasseren sagde, at naar det blev Dag, vilde han sende Bud efter en Præst. Dette forstod Jens, og han blev stille, men snart udbrød han: »Kommer jeg saa ikke til Alters?« Hans Kammerat søgte at berolige ham; men Jens bad endnu mere indtrængende. Sygepasseren vidste ikke, hvad han skulde gøre.

Forlade den syge kunde han ikke, og i sin Vaande tog han da et Glas Vand og noget Brød, han havde, og rakte dette, saa godt han formaaede til sin syge Ven som Herrens hellige Legeme og Blod. Jens faldt til Ro og sov den næste Dag stille ind i Døden.

Denne Nadvertjeneste har nok ikke været helt efter Ritualet, men mon der alligevel ikke var Højtid i den stille Stue og en tredje tilstede hos de to Soldater — i den sidste Nattevagt?

Sygepasserens Beretning gjorde et dybt Indtryk paa Faderen, og han sagde stille: »Ja, jeg skulde jo have siddet hos min Søn, der, hvor du sad; men nu skal du have Tak!«

Hans Moder var ikke med ved Begravelsen i Nyborg. Jens blev kun 22 Aar gammel, og denne ældste Søns Død var et haardt Slag for Forældrene. Der er sagt, at Jens i særlig Grad stod sin Moders Hjærte nær, og Minderne om de to afdøde Børn blev den dybe Baggrund i deres Sind i Aarene derefter. — Gaarden, der var udstykket fra Fødegaarden, og som var tiltænkt Jens Simonsen, fik nu Navnet »Jensgaard«.

Anders og Mette Simonsen med deres Børn 8. Juli 1865.
 Bagest, fra venstre: Dorthæa, Simon, Maren og Else Kathrine.
 Forrest, til venstre: Anne Marie, til højre: Agathe.

Men de havde endnu seks Børn tilbage og Livet skulde jo leves videre. En stor Hjælp og Opmuntring var det sikkert, at de boede midt i en Vennekreds, med hvem de var i hjertelig Forstaaelse. Af denne Kreds har Forfatteren August F. Schmidt⁵⁾ i en Bog »Fra Røj og Ravnholt«, der omhandler den folkelige og kristelige Bevægelse paa Koldingegnen, givet en levende Skildring, og her nævner han ogsaa Anders Simonsen, idet han skriver: »Den betydeligste Mand i Røj-Ravnholtkredsen var uden Tvivl Anders Simonsen i Ravnholt, han viste altid et godt

⁵⁾ August F. Schmidt, f. 1899. Lokalthistorisk Forfatter.

Eksempel, hvor det gjaldt en god Sag«. Sammen med flere Bønder var han 1863 med til at oprette en Højskole i Veerst, der straks fik 15 Elever. Iblandt disse var den 16-aarige Simon Simonsen fra Ravnholt, der endnu paa sine ældre Dage levende huskede, hvilket lammende Indtryk det gjorde i den lille Skole, da, midt under et Foredrag, Budskabet om Dannevirkes Rømning som et Tordenslag overvældede dem. Hele Egnen besattes hurtigt af tyske Tropper, Indkvartering og Ægtkørsler fulgte efter, og Skolen maatte standse for ikke at komme i Gang mere.

Da Højskolen i Rødding efter Tabet af Sønderjylland flyttede til Askov, sluttede Kredsen op om denne, og allerede 1865 kunde Ludvig Schrøder⁶⁾ i et Brev til Etatsraad Flor⁷⁾ fortælle, hvorledes adskillige af Egnens Folk havde befundet sig vel ved at komme til Askov. »En Dag var her saaledes fire, der havde kørt et Par Mil — Hovedmanden Anders Simonsen fra Ravnholt, der har været Amtsraadsmedlem, nyder megen Anseelse!«

Hvad dette Besøg betød for Ludvig Schrøder, glemte han ikke, og det blev Indledningen til en Forbindelse, der gensidig bestod sin Prøve. Endelig omtaler Aug. F. Schmidt, at Anders Simonsen ogsaa i sine nærmeste Omgivelser var virksom for at samle Folk om et godt Ord, idet han i sin Skov indrettede en Plads, hvor der blev afholdt folkelige Møder. Ved et af disse var saaledes den kendte norske Forfatter Kristoffer Janson⁸⁾ Ordfører. Se endvidere Dansk Menighedsliv i grundtvigske Kredse af Holger Begtrup.^{8a)} Bd. II, Side 31 ff., og Bd. IV, Side 43 ff.

Med hvilken Forstaaelse og Glæde Anders Simonsen mødte Højskolen fremgaar deraf, at hans Datter Dorthea kom paa Kolds Højskole i 1863 paa det første Hold af unge Piger, Kold aabnede sin Skole for.

⁶⁾ Ludvig Schrøder, 1836—1908. Forstander for Rødding Højskole 1862—64, paa Askov Højskole fra 1865—1908.

⁷⁾ Chr. Flor, 1792—1875. Professor, Lektor i Dansk ved Universitetet i Kiel.

⁸⁾ Kristoffer Janson, 1811—1917. Norsk Forfatter, Lærer ved Gudbrandsdalens Højskole.

^{8a)} Holger Begtrup, 1859—1937. Forstander for Frederiksborg Højskole. Historisk Forfatter.

En anden Datter, Else Kathrine, var paa Askov den første Sommer (1865), da Skolen begyndte i Askov, og samme Vinter var Sønnen Simon Elev.

I Krigsaaret 1864 var den ældste Datter Maren paa Herregaarden Estrup som ung Pige i Huset. Af et Brev dateret 17. Maj 1864 fra hendes Fader skal her anføres et kort Uddrag:

»Jeg forstaar det er vanskeligt for Dig at komme ud især paa saadan en Tid, hvor man ikke ved hvilket Øjeblik, vi er besat med fjendtlige Tropper. Ja, det er en trykkende Tid, det er vanskeligt at finde sig deri med det Sindelag som man bør, men saadan en Ting foregaar ikke uden den Højestes Styrelse og Villie, der jo altsaa heller ikke er uden Hensigt. Naar man læser det gamle Testamente om Herrens Førelse med sit udvalgte Folk, da ser man, at der maatte tages meget haardt fat paa dem, fordi de forglemte Ham, der var Herren, men saasnart de søgte ham, var Hjælpen ogsaa tilstede«.

Ud fra samme Betragtning saa han ogsaa Tabet af Sønderjylland, men han brugte aldrig stærke Ord herom. Han folte sig forvissat om, at naar »Tidsfylden oprinder«, vilde Sønderjyllands Genforening med Danmark ske i rette Tid. —

*

Medens Anders Simonsen havde Sæde i Landstinget, skrev han ofte til sine Børn. Af disse Breve findes endnu nogle faa bevarede. Til sine ældste Børn udtaler han sig ikke sjældent om sine Oplevelser og Anskuelser. Brevene giver derigennem et Billede af hans Ydre som Indre, nogle af dem gengives her i Brudstykker, uden Tilføjelser — de taler for sig selv og viser Karaktertræk, der ikke alene prægede hans Arbejde i København, men som ogsaa var Grundlaget for den hjemlige Gærning, hvor han ydede sin bedste og betydningsfuldeste Indsats.

26. Jan. 1868 til Svigersønnen, Lærer Jens R. Pedersen: »Du spørger, hvorledes jeg befinder mig i Spænd med Bindsbøll⁹⁾ og Fønnesbech¹⁰⁾ som Udvalgskammerater, og her kan jeg be-

⁹⁾ S. C. W. Bindsbøll, 1802—1873. Præst, senere Biskop og Landstingsmand.

¹⁰⁾ C. A. Fønnesbech, 1817—1880. Godsejer, Landstingsmand og Finansminister.

svare med Tilfredshed. Biskoppen forlangte nogle Erklæringer om Ansørgernes Dygtighed i dansk Sprog, hvilket jeg fandt overflodigt, naar Sogneraadets Betænkning var indhentet, og som Fonnesbech næste Gang tiltraadte. Foriøvrigt vil jeg nok ligesom de andre have Betyggelse for dansk Sindelag. Idag har jeg været i Johanneskirken og hørt Frimodt.¹¹⁾ Kirken var propfuld, maaske et Par Tusinde, var ogsaa værd at høre, mere vækkende end oplysende, hvortil ogsaa kan trænges. Grundtvig skal ellers have været meget kraftig, fremfor forrige Uge.

Valgmenighedslovforslaget ligger nu til Behandling i Udvalget. Hvorvidt det vil gaa er ikke muligt at have nogen holdbar Mening om, kunde dette ske, er dog altid et godt Skridt gjort, som Høgsbro¹²⁾ sagde til mig i Aftes, siden kan der blive mere, naar blot Friheden har vundet Fodfæste.«

2. Febr. 1868 til Datteren Maren:

»Aftes var jeg til Gilde hos Førsteministeren.¹³⁾ Forsamlingen bestod udelukkende af Mandfolk, næsten blot Rigsdagsmænd, ogsaa Opvarterne var af samme Kjøøn. Underholdningen fra Værtens Side var Spise og Drikke i rigeligt Maal, men iøvrigt uden privat Samtale inellem Mand og Mand. Antallet omtrent 40. To Ministre, Værtens Grev Frijs og Justitsministeren Rosenørn Teilmann, 14 Landstingsmænd, 22 Folkethingsmænd samt et par Herrer fra Ministeriet, hvis Navne jeg ikke husker. Leve-maaden bestod i Østers, forløren Skildpaddesuppe, Kalkunsteg. Urhonesteg, Andesteg, hvortil adskillige Tilsætninger, som jeg ikke kan gøre Rede for. Tilsidst Dessert af syltede og raa Frugter. Vine af mange forskellige Slags, indtil man fik sine Tallerkener ganske omkranset af Glas i de forunderligste Former, Moselvin, hvid og klar som Brændevin — meget behagelig — derefter Madeira, Sherry, Rødvin, Champagne o. s. v. — jeg

¹¹⁾ Rudolph Frimodt, 1828—1879. Præst ved Sct. Johanneskirken paa Norrebro. Gav 1865 Stødet til Oprettelsen af den københavnske »Kristelig Forening for indre Mission«.

¹²⁾ Sofus Høgsbro, 1822—1902. Forstander for Rødding Højskole fra 1850—62. senere Redaktør af »Dansk Folketidende«, Folketingsmand og sidst Folketingets Formand.

¹³⁾ C. E. Krag Juul Vind Frijs, Lensgreve. 1817—1896. Konsejlspræsident og Udenrigsminister 1865—1870.

troer ialt 12 Glas, men jeg smagte dem hellerikke alle. Efter Bordet Kaffe og Likør. Salene paa Amalienborg var smagfuld udstyrede, dog ikke efter nyeste Mode. Væggene draperede med Malerier eller vævede Tøjer, forestillende ridende eller kørende Optog fra andre Lande i forrige Tider, ikke at tale om Kæmpe-spejle og Lysekroner besatte med Stearinlys, de smaa med hver 6. de store med 20 til 30 Stykker. Bordene og Stolene var betrukken med rødspraglet Damaskvævet Fløjl. Tiden var fra Kl. 6 til Kl. 9. Smukt nok for en Gang, men tom i sit Indhold for Aanden. Iøvrigt mærkede jeg da hellerikke, at nogen blev drukken; thi man vidste jo, der skulde passes paa.

Nu idag har jeg hørt, at en fire Stykker fra Folkethinget var blevet saa oprømt, at de maatte have en Bolle Punch andensteds, saa kunde de ikke undgaa Prædiketet fulde.

Gamle Grundtvig har ikke prædiket i Dag, han har daarligere Ben, Køsters¹⁴⁾ Prædiketen var mig dog god.«

29. Marts 1868. Fra Olstrup ved Rønnede, mellem Kjøge og Præstø. Til Datteren Maren:

»Det forunder Dig vist at se denne fremmede Overskrift. men jeg vil straks forklare Dig Grunden. Det har i længere Tid imellem Termansen¹⁵⁾ og mig været Tale om at gøre en Tur til Johannes Schrøders¹⁶⁾ Højskole i Brøderup, men der kom stadig noget i Vejen — men endelig nu blev vi enige om, det skulde være fra Fredag Morgen til Søndag Aften, som nu og er fuldført, vi tager nu med Postvognen fra Rønnede Kro til Roskilde og derfra med Jærnbanen til København.

Vi har befundet os meget godt her, saavel paa Højskolen som her hos Sognepræsten, Pastor Leth,¹⁷⁾ hos hvem vi har haft Natte-kvarter, samt ikke mindst paa en lille Friskole med tyve Elever. der rigtig viste Præg af en Friskole. Mere kan jeg ikke naa at fortælle denne Gang.«

¹⁴⁾ Kristian Køster, 1836—1879. Kapellan hos Grundtvig fra 1862—1871.

¹⁵⁾ N. J. Termansen, 1824—1892. Bonde, Gammelby, Læborg Sogn. Folkestingsmand 1858—78, Landstingsmand 1878—86.

¹⁶⁾ Johannes Schrøder, 1838—1920. Forstander paa Brøderup Højskole. senere Grosserer i København.

¹⁷⁾ Andreas Leth, Præst i Ulsø-Øster Egede, senere Præst i Middelfart.

3. Maj 1868. Til Svigersønnen Jens Pedersen:

»Jeg har i Dag været paa Skovtur med tre Kammerater, Rotwitt, Søren Jørgensen og P. Nielsen (to andre Rigsdagsmænd), det har anstrængt noget paa de blødsødne Rigsdagsmænd — opmuntrende er det ellers at komme ud i den friske landlige Natur, hvor alt tilsmiler Menneskene som Billeder paa Opstandelsens Morgen for den her paa Jorden umættede Sjæl, hvis Fylde da vil opnaaes fra Fuldkommenhedens Kilde. Til Tider, naar man føler sin egen Intethed, ret ligesom man var tilovers uden mindste Nytte for Samfundet, ja, næppe for sig selv. Saadan Usselhed i Tankegangen har man jo selv Skyld i, naar man bliver skuffet i Forventninger, som ikke bliver eller kan opfyldes, naar Forhaabninger har været stillet for højt. — Valgmenighedsloven gaar nok igennem. Under en venligsinde Minister kan den være brugelig, hvilket maa forudsættes, den nuværende¹⁸⁾ er, som han og ved privat Samtale med Termansen har ladet forlyde. Idag var Ministeren i Vartou Kirke, hvilket jo var de tilstedeværende Rigsdagsmænd til Fornøjelse.«

5. Oktbr. 1868. Til Datteren Maren:

»— — — Det er heller ikke altid saa glat at forandre Stilling i saa store Maader uden at blive dygtig berørt deraf, at komme fra sit Hjem, hvor alt kan magtes med Lethed, saavidt det kommer an paa Kundskab, og saa paa én Gang blive hensat imellem saa mange, blandt hvilke man føler sig næsten tilovers, men dette kan og bæres med godt Mod ved Kraften fra det Høje —. Vi maatte paa Rejsen herover overnatte i Nyborg; thi Damperen gik ligesom vi stod ud af Jærnbanevognen. Det tog nogle Skilinger fra os, men jeg naaede dog lige at komme med til Guds-tjenesten i Slotskirken inden Aabningen af Rigsdagen. Prædikanten — Fog — gjorde ikke noget behageligt Indtryk paa mig, formedelst Lov uden Evangelium, det var som talt til Jøder og ikke til Kristne. Desmere blev jeg glædet om Onsdagen ved Samfundet i Menigheden i Vartou ved den Gamles¹⁹⁾ kraftige Vid-

¹⁸⁾ Alth Hansen, 1817—1889. Sognepræst i Sydslesvig 1850—64, Kultusminister 1868—69 med den særlige Opgave at gennemføre Valgmenighedsloven.

¹⁹⁾ »Den Gamle«, N. F. S. Grundtvig, 1783—1872. Præst ved Vartov.

nesbyrd om vor fri Børnerettighed annammet i Daaben og nærret i Nadveren. Ja, saadant Fællesskab opholder og glæder én saa meget og er Hovedindholdet af mine glade Timer her.«

17. Novbr. 1870 til Datteren Maren:

»I forrige Uge traadte jeg første og anden Gang op i Forsamlingen, rigtignok ikke uden Ængstelse baade forud og i Tiden, men bagefter med en glad Følelse, ikke fordi jeg vandt Sejr i det fremførte, men fordi jeg bemærkede hos mig selv, at der kan gøres Fremgang, hvad jeg før har nærret stærk Mistillid til. Du kan tro, kære Datter, at det er strængt at gaa med den Tanke, at man i Grunden ingen Ting duer til, at skulle lønnes af Staten til ingen Nytte, det vilde være uudholdeligt i Længden. At faa denne Tanke fra sig er som at vælte en Sten fra Brystet.«

9. Oktbr. 1874 til Sønnen Simon:

»Jeg har især været glad for, at Du har gjort Alvor af at komme til Askov²⁰⁾ og ligesom blive lidt opløftet fra det daglige Livs trivielle og materielle Bevægelser og Tryk, det har vist været godt, thi der maa nok være noget at hente. Uagtet mit Arbejde ikke er ligefrem af den Slags, finder jeg dog, der er meget at erholde, saaledes syntes mig allerede Prædikenen i Slotskirken førend Rigsdagens Aabning endda mod Forventning noget tiltalende. Ligesaa og naturlig mere i Onsdags i Vartov at høre Pastor Brandt,²¹⁾ han holder nok, ligesom Grundtvig gjorde, Prædiken den første Onsdag i Maaneden. Alt dette og mere gør, at jeg, til at begynde med befinder mig over Forventning vel.«

21. Novbr. 1875 til Sønnen Simon:

»Rygtet gaar, at Rigsdagen kommer til Kongetaffel den 30. Dette tyder jo paa Forsoningstilstande, vi havde ellers en meget skarp Finanslovdebat igaar, maaske er det kun tom Snak som saa meget Hofværk.

²⁰⁾ Det første Efteraarsmøde 1874, der begyndte paa Askov Højskole.

²¹⁾ C. J. Brandt, 1817–1889. Præst ved Vartov fra 1872 til sin Død.

Jeg har i denne Tid læst Historie, Struenseetiden — og der set elendige Forhold, rigtignok under en vanvittig Konge. Dette giver endel Kendskab til Mennesker, ogsaa i de højere Kredse.«

*

Noget fremtrædende Medlem af Rigsdagen var Anders Simonsen næppe ligesaa lidt som førende Politiker paa sin Hjemegn. Hans demokratiske Frisind var grundfæstet; men hans politiske Indstilling gik vistnok mere i Bredden end i snæver partipolitisk Retning. Det agitatoriske eller debatterende laa ikke særligt for ham, lige saa lidt som man kunde kalde ham en skolet Taler. Men naar han — om end sjældent — tog Ordet, var hans Indlæg vel overvejede, forstandige og retsindige, saa der blev nok lyttet til ham. Af hans Breve til Hjemmet fremgaar det, at han det første Aar led af en vis Underlegenhedsfølelse, som han dog efterhaanden, som han tog sig selv i Besiddelse overfor Situationen, overvandt. Da Loven om Valgmenigheder af 1868, der var anset for midlertidig, i 1873 ved Revision blev ophøjet til endelig Lov, tog han kraftig til Orde for Valgmenighedernes Adgang til Benyttelse af Sognekirkerne. Der skulde hengaa endnu 30 Aar, før dette Krav i 1903 blev gennemført, men dette gør jo ikke hans Fremsyn og Frisind mindre. 80 Aar senere i Aaret 1953, da Landstinget ved Lov ophørte at bestaa, blev der ved en Sammenkomst af en Gruppe hidtilværende Landstingsmænd fremdraget Erindringer fra Landstingets Historie, og da kunde Anders Simonsens Sønnesøn, Landstingsmand og tidligere Folkethingsmand Ejnar Simonsen, anføre flere af Farfaderens endnu tidsgyldige Udtalelser og vedkende sig hans Grundsyn.

Ved Landstingsvalget i 1878 tog Anders Simonsen ikke imod Genvalg. Den politiske Udvikling paa Rigsdagen, Provisorietiden, der førte til den saakaldte Visnepolitik, samt Stillingen til Københavns Befæstning, der greb ind i Forholdet til gamle Venner og Meningsfæller, var ham imod. Og hertil kom, at der var Opgaver i den hjemlige Kreds, der forekom ham saa nærliggende, at hans Plads nu var der.

Men mer end de offentlige Hverv var det dog Opdyrkning

og Beplantning, der havde hans Kærlighed og Interesse, og derfor var han ogsaa blandt de første Bønder i Jylland, der var lyd-
hør for Enrico Dalgas' Kongstanke om Opdyrkning og Beplant-
ning af de jyske Heder og blev snart en virksom Deltager i
Hedeselskabets Arbejde, hvorom bl. a. Klelund, Houborg og
Stauskede Plantager bærer Vidne. Paa sine lange Køreture i
Kreditforeningens Tjeneste kom han, ikke mindst i Andst og
Slaugs Herred, i Berøring med mange Nybyggere, og her var
han altid rede til at opmuntre og hjælpe. Paa sin Gaard i Ravn-
holt havde han anlagt en Planteskole, hvorfra han kunde for-
syne Folk baade med Læ- og Skovplanter. Han vidste nok, der
skulde mere til at pløje end at sige »Hyp«! —

1874 købte han af Grev Moltke til Glorup den store Gaard
i Vorbasse Sogn Skødebjerg, der da var paa 700 Tdr. Land. Gre-
ven havde tilplantet et Areal paa 70 Tdr. Land, der trivedes
godt, og denne Begyndelse var sikkert en stor Tilskyndelse for
Anders Simonsen til at vove Købet af Gaarden med de udstrakte
Mose- og Hedearealer. Hans Svigersøn Jens Straarup overtog
1876 Skødebjerg, og for at aflaste ham for en Del af de store
uopdyrkede Arealer fik Anders Simonsen i 1880 230 Tdr. Land
udskilt, og den Ejendom, der saaledes blev oprettet, fik Navnet
Skødebjerg Nygaard. Her blev opført Bygninger, saa Anders og
Mette Simonsen kunde flytte ind i Efteraaret 1882. Ved samme
Tid blev den yngste Datter gift med Anders Legardt, og disse
overtog nu Fødegaarden i Ravnholt. Skønt Anders Simonsen og
hans Hustru da var midt i Treserne, naaede de i de tolv Aar, de
boede der, at faa udrettet et godt Dagværk, hvad en Bekendt-
gørelse, der i 1894 stod i Bladene, fortæller noget om:

»Paa Grund af Alderdom ønsker Undertegnede at afhænde
sin iboende Ejendom ved Salg eller Forpagtning. Den kan afle-
veres straks med fuld Avl og udvendig Besætning. Kreatur-
besætningen er for Tiden 5 Heste, 16 Malkekøer og 8 Kvier,
hvilken kan formeres yderligere. Der er 32 Tdr. Land Hede uop-
dyrket. En Plantage paa 38 Tdr. Land, hvoraf godt 20 Tdr. Land
er tilplantet, medfølger. Kun en forholdsvis mindre Udbetaling
fordres.

Skødebjerg Nygaard i Juli 1894.

A. Simonsen.«

Det blev hans Datterson, Peder J. N. Pedersen fra Andst, der i flere Aar havde været Karl paa Gaarden, som købte og overtog Skødebjerg Nygaard samtidig med, at de Gamle flyttede tilbage til det gamle Hjem i Ravnholt. Da der i 1901 i Langbjerg Plantage i Gjesten Sogn blev afsløret et Mindesmærke for Dalgas, læstes der bageltes i Referatet i Hedeselskabets Tidsskrift:

»Det var en særlig Glæde for mange at se den gamle Hædersmand Anders Simonsen, der trods sin høje Alder havde efterkommet Indbydelsen til at overvære Festen; der er vel ingen i Andst Herred, der i sit lange Liv har tjent Plantningssagen saa tro som han.«

Da Kongenshus Mindepark for den jyske Hedes Opdyrkere blev indviet 10. Juni 1953 paa Alheden Sydvest for Viborg, var der ogsaa sat en Sten med Anders og Mette Simonsens Navne.

De sidste Aar, de boede paa Skødebjerg Nygaard, da »Støvets Aar« var naaet, og Kræfterne tog af, syslede han med lidt skriftligt Arbejde. Han havde historisk Sans og havde i sin Ungdom lyttet til de gamles Fortællinger, forstaaet deres Værdi, og nu genfortalte han disse Erindringer i en lille Bog »Nogle Oplysninger om Andst og Gjesten Sogne i de sidste Aarhundreder«. Overskrifterne til de forskellige Afsnit siger noget om Indholdet:

Stenen i Kongenshus Mindepark.

Svenskekrigen, Noesgaard, Røjgaard, Revsinghoved, Under Fæstetiden, Selvejendoms Indførelse, Fællesskabets Ophævelse. Kvægsygen, Agerbrugets Fremskridt og Tilbagegang, Om Skovene, Den gode Bondetid, Toldlinien og Smugleriet, Om Præsterne, Kristeligt Livsrøre, Om Skolevæsen, Fattigvæsen og Vejvæsen, Deltagelse i det offentlige Liv, Gildeskikke og andre Fornøjelser, Afholdsbevægelsen.

Bogen udkom 1888 paa Konrad Jørgensens Forlag i Kolding og er nu forlængst udsolgt. Den er paa 56 Sider og slutter med Aaret 1850. Den lille Bog blev anmeldt i flere Blade som en Tids- og Hjemstavnskildring af Værdi. Den var en af de første og er senere efterfulgt af Sognebeskrivelser, hvis skolede Forfattere nu anderledes har Adgang til historiske Kilder og forstaaer at udnytte disse. Ludvig Schrøder henviser ofte til A. Simonsens Arbejde i sin Bog: Danmarks Hjælpekilder og Næringsveje I.

*

Den 5. Maj 1888 var deres Guldbryllupsdag. Den var tænkt holdt som en Hjemmets Fest, men det blev anderledes. 21 kendte Mænd fra forskellige Kredse paa Koldingegnen traadte sammen og indbød Guldbrudeparret med deres nærmeste til en Festmiddag paa Kolding Højskolehjem sammen med enhver, der paa denne Maade ved deres Nærværelse vilde være med til at hædre dem. Der samledes et Par Hundrede Mennesker, og det blev en meget smuk Fest, hvor der i Taler og Sang bragtes Tak og Hyldest til Hædersgæsterne samt som synlig Gave, et stort Sølvbæger med Inskription. Paa Kong Christian den Niendes 25 Aars Jubilæumsdag den 15. November 1888 overrakte Herredsfoged Borup ved en Familiesammenkomst paa Jensgaard Dannebrogsmændenes Sølvkors til Anders Simonsen.

Efter at de 1894 var flyttet fra Skødebjerg Nygaard til Ravnholt, fik de deres egne Stuer hos den yngste Datter og hendes Mand, og her i den gamle Gaard, hvor deres Bryllup stod 1838, fejrede de den 5. Maj 1898 deres Diamantbryllup sammen med deres Børn. De var endnu raske og aandsfriske, men Aaret efter, den 28. Januar 1899, hensov Mette Jensdatter stille i den Gaard, hvor hun var født. Hun naede vel ikke sin Mand i Udvikling og Udsyn, men hun fulgte hans Gerning med Forstaaelse og Glæde, og hun fyldte sin Plads der, hvor hun var sat. Hun var

Anders Simonsen og Mette Jensdatter. Guldbryllupsbillede 1888.

agtet og afholdt af sine Omgivelser hjemme og videre ud. Gamle Ord fra Folkemunde kom ofte over hendes Læber i rette Tid. Der kunde stundom være noget kort og bestemt i hendes Udtryksmaade, saa Børnene stod lidt betuttede og skræmte, men snart var hun den gode Bedstemoder. Hendes ældste Barnebarn glemte aldrig, at han som lille Dreng, naar Bedstefader var borte paa Rigsdagen i København, stundom sov hos hende i den store Himmelseng, og hun tog ham hen til sig, bad Aftenbøn — et Fadervor og et af Thomas Kingos »Aftensuk«. Ved hendes Jordefærd talte H. Nutzhorn²²⁾ fra Askov ogsaa om hendes Kærlighed til de gamle Salmer.

Anders Simonsen overlevede sin Hustru i seks Aar. — Han døde hos sin Søn Simon Simonsen paa Skovgaard i Lejrskov Sogn 21. Juli 1905, maet af Dage. Ved hans Jordefærd 27. Juli fulgte et Sørgetog paa mer end 50 Vogne hans Baare den lange Vej fra Lejrskov til Gjesten Kirke. Overalt vajede Flagene, og Blomster

²²⁾ Heinrich Nutzhorn, 1833–1925. Lærer ved Askov Højskole fra 1865. Komponist.

var strøet paa Vejen til hans Ære. I Gjesten Kirke talte den gamle Forstander for Askov Højskole, Ludvig Schrøder, og sluttede saaledes:

»Han og hans Hustru hørte til Peter Larsen Skræppenborgs²³⁾ Vennekreds og var blandt dens bedste, de var af de første her paa Egnen, der stillede sig venligt til Askov Folkehøjskole, da vi saa haardt trængte til det.

I Kommune, Amt og Rigsdag virkede han overalt til Gavn, fordi han kunde fornægte sig selv og kærligt hengive sig selv til den Sag, han tjente. Han var en stille, tilbageholdende Mand, der gjorde et stort Arbejde, men talte lidet derom«

Sognepræsten, Pastor Fonager, forrettede Jordpaakastelsen, idet han samlede sine Indtryk af den afdøde i Ordene:

»En gammel Mand fuld af Vorherres Fred.«

*

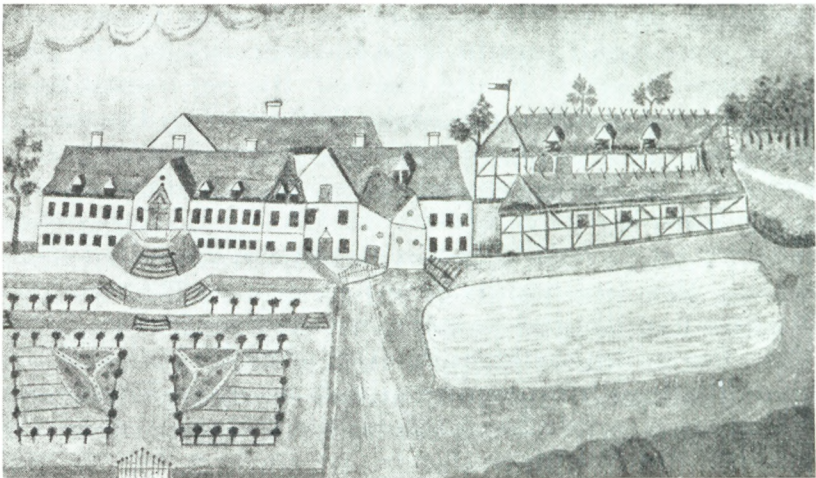
Anders Simonsen havde ikke faaet anden Skolegang end Almueskolens i Gjesten fra 1824 til 1831. Undervisningen omfattede kun Religion, Læsning, Skrivning, Regning samt maaske lidt Geografi og Historie. Paa Afgangsbrevet, der endog var skrevet paa stemplet Papir, fik han i Karakter for Fremgang: Udmærket godt, Opførsel: Meget god. Han kom heller ikke ud i Pladser andre Steder, men blev i Hjemmet, indtil han, 20 Aar gammel, blev gift, saa der var meget for ham at lære endnu, tilmed da der snart stilledes Krav til hans Evner og Indsats hjemme og ude.

Det danske Samfund gennemgik i hans Levetid materielt, politisk, folkeligt og økonomisk en Udvikling som vist aldrig før, og dette gjaldt ikke mindst den Del af Folket, han tilhørte, den jævne Bondestand, der fra Almue med ringe Oplysning og snæver Horisont rejstes til at blive sig bevidst som en jævnbyrdig Del af Folket. I denne Udvikling følte han sig som et levende Led. Han var dybt rodfæstet i sin Fortid, og han havde forstaaet Sammenhængen i Livet og Forpligtelsen, der fulgte med, men han mødte samtidig det ny, det kommende, med en aaben Mod-

²³⁾ Peter Larsen Skræppenborg, 1802—1872. Lægprædikant, ejede Gaarden Skræppenborg i Brylle Sogn paa Fyn, men købte 1841 Donsgaard. Alminde Sogn ved Kolding.

tagelighed, saa hans Udvikling blev en frugtbar Gang i selve Livets Skole med Tilegnelse af en Dannelse, der vel ikke glimrede, men var ægte — ét med ham selv. Han var udgaaet fra et Hjem, der var præget af den fynske Vækkelse — en dybtgaaende Bevægelse, der i sin Rod var luthersk, men ofte paavirket af Pietismen og Brødremenigheden fra Christiansfeld, og som mange Steder blev en Beredelse til den folkelige og kristelige Vækkelse, der senere brød frem. Det var som om den løste bundne Kræfter. Han blev ikke staaende i Pietisme og Herrnhutisme. Paa hans Boghylde stod de gamle Andagtsbøger fra hans Faders Tid, »Den gyldne Skatkiste« og »Den aandelige Blomsterkurv« men Grundtvigs »Nyaarsmorgen« stod der ogsaa. Frihedsrøret, den nationale og folkelige Vækkelse, der fandt sit stærkeste Udtryk ved Skamlingbankemøderne, og »Aanden fra 48« med Grundloven af 5. Juni 1849, oplevede han med aabent Sind. I sin Rigsdagstid havde han sin Plads i Vartov under Grundtvigs Prædikestol, og hans Livssyn vedkendte han sig, saa længe han levede.

Efter Nederlaget i 1864, skrev Digteren Fr. Paludan-Müller en Sang, hvori han forkyndte Fremtidsmaalet, det der skulde hjælpe Danmark ind i en ny Dag. Her taler han om Mænd med faste Hjerter og om fromme stærke Kvinder. Blandt disse tør vi ogsaa nævne Anders Simonsen og Mette Jensdatter.

Tallerup, Tommerup Sogn. Opført af Major J. P. Bannér v. Hey 1745—1750.
Efter en gammel Tegning.

ANDERS SIMONSENS FORFÆDRE

DEN FYNISKE SLÆGT

Anders Simonsens Forældre var begge Fynboer fra Egnen vest-sydvest for Odense: Orte, Tommerup og Brylle Sogne samt Gaardene Korsebjerg i Ubberud Sogn og Solevad i Verninge Sogn. Tallerup og Talleruplund i Tommerup var dog Midtpunktet for Slægten, ikke mindst for Simon Andersen og de andre af Slægten, der kom til at bo i Jylland.

Tallerup er en meget gammel Gaard, den nævnes i et Skiftebrev — paa Pergament og Latin af 15. Marts 1383 — mellem to Søskende Absalon Jacobsøn og Cæcilie Joensdatter af Slægten Ulfeldt og skrives her *Curia Taldrop*^{23a}). Tallerup havde indtil 1703 fælles Ejere med en længst forsvunden Herregaard, Frøbjerg, der bl. a. ejedes af »de svenske Bielker og Bannér«. Den var da en saakaldt »Enstallagaard« (Enestegaard), der laa udenfor det sædvanlige Byfællesskab og havde sine Jorder paa eet Sted, men bortfæstet til Bønder.

Der var store Skove paa Frøbjerg Gods, ikke mindst omkring

^{23a}) Aarbog for Odense og Assens Amter, II. Aargang 1914, Side 225.

Tallerup. I Aaret 1570 lod Kong Frederik den Anden forespørge, om de 400 Bøge- og 100 Egestammer, der skulde bruges til Møllebygning ved Kolding Slot, kunde faas i Skovene paa »de Bielckers Gods paa Fyn«. Ved Auktion 1705 gik Tallerup over i privat Eje og beboedes af forskellige Familier udenfor Bondestanden. Den næstsidste af disse var Major J. P. Bannér v. Hey, der 1745 ved Giftermaal fik Gaarden. Han ombyggede den, og i Pontoppidans »Danske Atlas« 1757, VI, Side 543 læses bl. a. »Tallerup, en stor Bondegaard, bygget som en Herregaard, hvilken Major v. Hey har sat i Stand og bygt, derved et meget profitabelt Teglværk«. 1764 solgte han Gaarden til Major Ejler Petersen, hvis Enke 8. Juli 1798 tilskødede Tallerup, Vædeløkken, Teglværket og 7 Huse for 17.950 Rigsdaler til Selvejergaardmand Anders Hansen af Orte, g. m. Birthe Hansdatter af Frøbjerg.

Anders Hansen og Birthe Hansdatter tilhørte begge gamle Slægter i Orte Sogn. Hans Farfader, Anders Hansen Dragonsøn, blev Palmesøndag 1725 i Orte Kirke viet til Anne Olufsdatter, og deres Søn, Hans Andersen, f. 1725, d. 1767, blev 1751 g. m. Agathe Jensdatter, en Datter af Jens Markussen. De havde to Sønner, Anders, f. 1753, og Jens Hansen, f. 1756. Sidstnævnte blev gift med Anne Johanne Jakobsdatter og døde som Gaardmand i Ulvskov 1842, 86 Aar gl. Birthe Hansdatters Tipoldefar var formentlig Simon Andersen af Frøbjerg, der ifølge Orte Kirkebog døde i Maj 1691. Han var da 102 gl. — altsaa født 1589. Hans Søn, Hans Simonsen, blev Fader til Simon Hansen af Frøbjerg, f. 1698 og d. 1774. Simon Hansen var gift 3 Gange og havde 10 Børn. Et af disse, Hans Simonsen af Frøbjerg, f. 1724, d. 1774, blev 1750 g. m. Marie Hansdatter, f. 1720, d. 1776, Datter af Hans Laursen og Birthe Hansdatter i Frøbjerg. De havde 7 Børn, og det ældste af disse var den Birthe Hansdatter, f. 1752, der 23. Okt. 1773 blev gift med Anders Hansen af Orte. De overtog straks efter deres Bryllup hans Fødegård, der 1764, for 300 Daler pr. Td. Hartkorn, fra Ryttergods var overgaaet til Selvejendom. De var begge unge, han 20 og hun 21 Aar. I deres Ægteskab fødtes dem 17 Børn, den første født 1774, den sidste 1797; men kun 3 af disse blev voksne, de øvrige døde som Børn. De tre var:

Hans Simon Andersen, f. 9. April 1780,

Simon Andersen, f. 6. Decbr. 1795,

Anne Kirstine Andersdatter, f. 12. Marts 1797.

11. Juni 1798 gav Anders Hansen, Selvejergaardmand i Orte, Obligation til Odense adelige Frøkenklosters Patronesse paa 3400 Rdl. — laant af Klosters Midler — og gav i Pant herfor hans, ifølge Skiltebrev af 22. Maj 1773, nydende Selvejergaard i Orte By og Sogn, Hartkorn 6—1—1—2, Skovskyld: "—2—3—".²⁴⁾

²⁴⁾ Landstingets Skøde- og Panteprotokol.

TAVLE I.

SLÆGTEN FRA ORTE OG TALLERUP

1. *Anders Hansen Dragonsøn*,
g. 1725 m. Anne Olufsdatter.
2. *Hans Andersen*, f. 1725, d. 1767,
g. 1751 m. Agathe Jensdatter.
Børn: 1) *Anders Hansen*, f. 1753,
2) *Jens Hansen*, f. 1756.
3. *Anders Hansen*, f. 1753, d. 1820.
Selvejergaardmand i Orte, Ejer af Tallerup 1798,
g. 1) 1753 m. Birthe Hansdatter, f. 1752, d. 1806.
Børn: 17, hvoraf kun 3 blev voksne:
1) *Hans Simon Andersen*, f. 1780,
2) *Simon Andersen*, f. 1795,
3) *Anne Kirstine Andersdatter*, f. 1797.
g. 2) 1806 m. Maren Johansdatter, f. 1753, d. 1837.
Enke med 9 voksne Børn efter Gdm. Rasmus
Rasmussen, Kivsmosegaard.
4. *Simon Andersen*, f. 1795, d. 1868,
g. 1815 m. Dorthea Andersdatter fra Brylle, f. 1786, d. 1856.
Børn: 1) *Anders Simonsen*, f. 1817, d. 1905,
2) *Christen Simonsen*, f. 1820, d. 1874,
3) *Jens Christian Simonsen*, f. 1824, d. 1825.
5. *Anders Simonsen*, Ravnholt, f. 1817, d. 1905,
g. 1838 m. Mette Jensdatter (Jens Jepsens Datter),
f. 1816, d. 1899.
Børn: 9, se Side 96 flg.

TAVLE II.

FRØBJERGSLEGTEN

1. *Simon Andersen* af Frøbjerg, f. 1589, d. 1691.
Hans Søn var
2. *Hans Simonsen* af Frøbjerg.
Hans Søn var
3. *Simon Hansen* af Frøbjerg, f. 1698, d. 1774,
g. 3 Gange og havde 10 Børn, et af disse var
4. *Hans Simonsen* af Frøbjerg, f. 1724, d. 1774,
g. 1750 m. Marie Hansdatter, f. 1720, d. 1776,
Datter af Hans Laursen og Birthe Hansdatter i Frøbjerg.
Børn: 7, hvoraf det ældste var
5. *Birthe Hansdatter*, f. 1752, d. 1806,
g. 1773 m. *Anders Hansen*, f. 1753, d. 1820,
Selvejergaardmand i Orte, Ejer af Tallerup 1798.
Børn: 17, hvoraf kun 3 blev voksne:
 - 1) *Hans Simon Andersen*, f. 1780, d. 1826,
 - 2) *Simon Andersen*, f. 1795, kom til Gjesten 1815,
 - 3) *Anne Kirstine Andersdatter*, f. 1797,
g. 1) m. *Christen Olufsen* af Korsebjerg,
f. 1785, d. 1815,
g. 2) m. *Niels Jeppesen*, Immoesgaard,
f. 1784, d. 1839.
6. *Hans Simon Andersen*, f. 1780, d. 1826. Overtog Tallerup 1804.
g. 1804 m. *Dorthea Marie Olufsdatter*, f. 1786, d. 1857,
Datter af *Oluf Jørgensen*, Korsebjerg.
Børn: 1) *Ole Hansen*, d. som Barn,
2) *Birthe Oline Hansdatter*, f. 1808, kom til
Ubberud,
3) *Anne Marie Hansdatter*, f. 1811, kom til Ver-
ninge, senere Solevad,
4) *Anders Christian Hansen*, f. 1814, kom til
Gjesten,
5) *Christian Ludvig Hansen*, f. 1817, kom til Ørsted,
6) *Maren Dorthea Hansdatter*, f. 1822, kom til
Kivsmose.
7. *Anders Christian Hansen*, f. 1814, d. 1899, Gjestenlund,
g. m. *Anc Kirstine Rasmussen* fra Knarborg i Tommerup.

Talleruplund. Tommerup Sogn. Opført af Anders Hansen 1803.

Kort derefter tog han Tallerup i Besiddelse, som det synes med stor Handlekraft. Tallerup stod da i Hartkorn til 11 Tdr. 7 Sk. 3 Fdk. 2 Album og Skovskyld ”—7—1—1.

17. Juni 1802 fik han af Pastor Balslevs Enke Skøde paa Tommerup Kirke med Jus patronatus (Kaldsret) og en Jordlod i Tommerup. Kirken havde tidligere tilhørt Tallerup, men var 1780 af Major Ejler Petersen solgt til Sognepræst Jens Balslev. Nu kom Kirken altsaa tilbage til Tallerup.

Hvad der bevirkede, at Anders Hansen, der var midt i Fyrerne, solgte sin Fødegaard, hvor han havde været Mand i femogtyve Aar, og hvor hans store Børneflokk var født, kan man nu kun gisne om. Det var sikkert nok noget af et Vovestykke, men baade Købet af den store Gaard og den Energi, hvormed han tog fat de første Aar, han havde Tallerup, viser, at han besad baade Mod og Dygtighed. Efter Landboreformernes Gennemførelse og den gode Handelstid i den sidste Fjerdedel af 1700-Tallet skabtes der ogsaa Opgang for Landbruget, og den virksomme Mand har maaske følt sig tiltrukket af det større Virkefelt, der her aabnede sig. Prisen maa ogsaa have været antagelig, og endelig havde han jo en snart voksen Søn.

31. Jan. 1803 fik Anders Hansen af Rentekammeret Tilladelse til at dele sin Gaard »Tallerup«, og allerede 3. Febr. foretoges dette, saaledes at der blev to Gaarde, »Tallerup« og »Talleruplund«, hver paa omkring 100 Tdr. Land samt en mindre Ejendom kaldet »Lille Tallerup«. Som tidligere nævnt var de af Major v. Hey i 1745—50 opførte Bygninger altfor store og herskabelige, og dette Misforhold blev ikke mindre, da Gaarden blev udstykket. Anders Hansen nedbrød da resolut den store Hovedbygning, og af Materialet herfra blev der tilstrækkeligt til Opførelsen af de nye Stuehuse paa de nye Ejendomme. Paa Talleruplund findes endnu de gamle, stilfulde Døre med brede Karme og Messingbeslag fra Major Heys Tid paa Tallerup.

1804 fik Anders Hansen og Niels Andersen i Tommerup Skøde paa en Gaard i Brændekilde paa omtr. 7 Tdr. Hartkorn, den kostede 472 Rdl.

Anders Hansen og hans Hustru Birthe oprettede 8. Oktbr. 1803 et Testamente, tinglyst 19. April 1804.

<i>Gammel Tallerup og to Huse</i>	10.000	Rdl.
<i>Den ny Gaard Talleruplund med ny Bygninger og et anlagt Teglværk</i>	10.000	-
<i>Tommerup Kirke</i>	5.600	-
<i>Besætning: 13 Beester</i>	229	-
<i>13 Fæhøveder</i>	612	-
<i>16 Faar, Svin og andre Smaakreatur.</i>	97	-
<i>Meubler og Indbo</i>	773	-
<i>Vogne, Plove etc.</i>	161	-
	<hr/>	
	Ialt 27.472	Rdl.
	Gæld 13.000	-
	<hr/>	
	Formue 14.472	Rdl.

Anders Hansen og Hustru 3.000 Rdl.

Til Deeling 11.470 Rdl., heraf tilkommer den ældste Søn Hans Simon Andersen, nu 23 Aar..... 4.588 Rdl.
Den anden Søn Simon Andersen, 8 Aar..... 4.588 -
Datteren Anne Kirstine Andersdatter, 6—7 Aar.... 2.294 -

Hans Simon Andersen skal have Gammel Tallerup for 10.000 Rdl., nogen Besætning, samt tage det og det af Gjælden,

han skal overtage Gaarden til næstkommende Nytaar (»da han allerede er af den Alder og Conduite, at han selv kan bestyre sine Ejendomme«).

Simon Andersen, endnu kun et Barn, — skal naar vi dør, have Talleruplund, 2 Huse, Teglværket og Tommerup Kirke, endvidere endel af Besætningen, men saa tage en Part af Gjælden og betale Datterens Arv.

Datteren Anne Kirstine skal ikke alene nyde et anstændigt og honet Bryllup efter Egnens Brug, men endog et Udstyr af Senge, Dragkiste og andet Bohave, til Værdi 200 Rdl., som udredes af den Forældrene forbeholdne Kapital. Eventuelt forbeholder disse sig, om Sønnen opnaar at overtage Talleruplund, fri Bolig i det paa Gaardens Grund nuværende Hus med Have, og for en billig Betaling en Ko fodret og græsset. Selvejergmd. Jens Hansen af Ulvskovgaard i Orte Sogn, en Broder til Anders Hansen, Børnenes Værge.²⁵⁾ — —

Anders Hansens Hustru, Birthe Hansdatter, døde og blev begravet 8. Jan. 1806, 52³/₄ Aar gammel, ingen høj Alder, men de mange Børnefødsler og Tabet af de fleste Børn som smaa samt de større Krav, der vel stillede til hende under de nye Forhold paa Tallerup, havde maaske været svære nok for hende, saa hendes Kræfter ikke slog til.

Anders Hansen giftede sig igen 22. Novbr. samme Aar med Maren Johansdatter, Enke efter Gdm. Rasmus Rasmussen, paa Kivmosegaard. Hun var da 53 Aar gammel og havde 9 voksne Børn. Hun, der var født i Korup, døde 23. Jan. 1837, 84 Aar gammel. Anders Hansen døde som Aftægtsmand paa Talleruplund 14. Juni 1820. Efter alt at dømmes har han været en virksom og fremsynet Mand. Da han købte Tallerup og snart efter delte Gaarden, har han nok haft sine Børns Fremtid for Øje, og han forstod at lade dem komme til i Tide. Der findes endnu i Familiens Eje Sølvskeer med Bogstaverne A. H. S. og B. H. D. samt to smukke Knæ- eller Sko-Sølvspænder, der har tilhørt ham.

KORSEBJERGSLEGTEN

Korsebjerg er en meget gammel Gaard, idet den kan føres tilbage i Historien til 1340. Den kullede Greve Geert havde

²⁵⁾ Ravnsbjerg Herreds Panteprotokol Side 289 ff.

1330 taget hele Fyen i Pant og raadede over store Dele af Landet.
Det var en mørk Tid.

»Der var ingen Konning i Danevang, men Borgerkrig,
Dansken var fredløs i Skov og paa Hede,
Herrer vi havde af Himmelens Vrede
for Tyskerne reves om Danmark.«

(Grundtvig.)

Efter at Niels Ebbesen i Randers havde gjort Ende paa Grevens Regimente, overtog dennes to Sønner Magten, og som »Panteherrer« i Fyen skænkede de Korsebjerg til Sct. Knuds Kloster i Odense, som det hedder i det gamle Dokument:

»Skødebref af Greuffue Hendrieck och Greuffue Niels af Lante Holsten paa all Korzebierrighmark som the gaff til Sct. Knutz closther, item et andet skødebref af byfogden uthi Ottens paa forne eyendom ephter forne bode Greuffjuernes befalingh. Item to andre bressue paa thet samme.«²⁶⁾

Korsebjerg er efter al Sandsynlighed forbleven under Sct. Knuds Kloster indtil Reformationstiden, da alt Klostergods gik ind under Kronen. Senere kom Gaarden under skiftende private Ejere og blev udfæstet til Bønder indtil 1746, da Jørgen Christensen frikøbte den.

I Tidsskriftet »For Arkiv og Museum« 1912—15, 5. Bind, Side 150 findes en Afhandling af Medicinalhistorikeren K. Carøe: »En lægekyndig Bonde fra det attende Aarhundrede«. Her fortælles om Bonden Jørgen Christensen paa Korsebjerg i Ubberud Sogn og gengives Uddrag af en Dagbog, som fandtes i Boet efter den sidste Ætling af den gamle Korsebjergslægt, Jørgen Jørgensen, død 1868. Denne Dagbog eller Sygejournal begynder 1773 og indeholder over 200 tætskrevne Sider, er skrevet af Jørgen Christensen og beretter om hans Kendskab til Sygdomme og Planters helbredende Egenskaber, om Patienter, der søgte ham, om Hjælp og Raad, han gav dem. Hans Ry gik over hele Fyen, og det var ikke blot indenfor Almuen, men ogsaa fra Præstegaardene og Herregaardene fandt man Vej til Korsebjerg. Herom skriver Dr. Carøe: »Af Dagbogen vil man faa et godt Indtryk af, hvorledes Jørgen Christensen behandlede sine Patien-

²⁶⁾ Original i Sct. Knuds Klosters Arkiv. Kr. Poulsens Registratur 1548 Blad 100.

ter, hvor åbent han udtalte sig, hvor forsigtig han kunde være, og hvor selvkritisk han var. Og Betalingen var ikke det afgørende — det vekslede fra 4 Skilling til 12 Mark, eller han fik den i Varer — 1 Skp. Byg, 1 Skp. Ærter, 1 Knippe Aal, 1 Pot Brændevin eller, naar han havde behandlet en Mand som Krigsraad Wedel, 2 Potter Rhinskvin. Men hans gode Hjærte fornægtede sig ikke. Ret hyppigt hedder det: Jeg fik intet — jeg tog intet af de fattige Folk — vil intet hjælpe, lovede jeg Pengene igen.

Det vil derfor være ubilligt at kalde ham Kvaksalver. Han raadede over et Utal af Lægemedler, og at han i Overensstemmelse med sine mange danske og tyske Lægebøger har anvendt disse efter grundig Overvejelse, er utvivlsomt. Nogen almindelig »klog Mand« var han altsaa ikke, men en god og from Mand, en opløst Bonde, der samlede sig et Bibliothek paa mer end 200 Bind — et Særsyn hos en Bonde i de Dage. Men det var dog ikke ved denne medmenneskelige Gerning, Jørgen Christensen gjorde sig mest kendt og paaskønnet, men først og sidst som dygtig og fremsynet Foregangsmand og derigennem ved den Indflydelse, han fik i en Tid, hvor Bondestanden i Reglen lod det gaa ved det gamle.

Jørgen Christensens to Børnebørn*) blev indgiftede i Talle-rupslægten, og han bør derfor have sin Plads i denne Slægtsbog, hvor hans Efterkommere hører til. Præsten i Vissenbjerg, I. K. Trøjel, henlede det Kgl. danske Landhusholdnings Selskabs Opmærksomhed paa Jørgen Christensen og indstillede ham til dets Bevaagenhed, hvilket førte til, at Stiftamtmand, Gehejmeraad H. Bjelke anmodede Herredsfoged Mylius i Ravnebjerg om at foretage Syn over Korsebjerg og indsende Beretning derom. Disse officielle Brevskaber giver et Indblik i Livet og Driften paa Korsebjerg for 200 Aar siden hos denne mærkelige Mand.

Af den omfattende Indberetning fremgaar det, at Jørgen Christensen efter i 1745—46 at have frikøbt sin Gaard ombyggede den og anlagde en Vandmølle, der ikke alene malede Mel og Gryn til Gaardens Forbrug, men ogsaa kunde støde Most af Havens Æbler. Efter at have læst om den da lidet kendte, ypperlige Rodfrugt Kartofflen og forvisset sig om dens Nytte, avlede han selv mange Kartoffler og arbejdede for denne Dyrknings Udbredelse. Han anlagde en Humleplantning efter engelsk Møn-

*) Christen Olufsen og Dorthea Marie Olufsdatter se Side 42.

ster og plantede en stor Frugthave »med Orden og Afstand«. Han inddelte sine Marker, plantede levende Hegn, rensede Markerne for Sten, og af disse opførte han »med stor Møje« 1150 Favne Stengærder. Han udnyttede hver øde og tom Plet, hvor han plantede Pil til Vidjer, Birk til Humlestænger. Sidst men ikke mindst prises han for den Flid og Omtanke, hvormed han opelskede Skov, saa alt »opgav et behageligt Skue og et Vidnesbyrd om hans Flid og Vindskibelighed«. — »Han fører et ordentligt og stille Liv, er en vel oplyst Mand, der blot og bart ved Interesse og ved Læsning har tilegnet sig saadan Kundskab om Urter, som man aldrig skulde formode hos en Mand af Bondestanden. Urternes medicinske Kraft og Brug er ham saa bekendt, at han i mange Tilfælde forstaar at give gode og uskyldige Raad.«

Landhusholdnings Selskabet hædrede Jørgen Christensen paa en god og værdig Maade. Han var den første Bonde, som Selskabet 1771 optog som korresponderende Medlem, tildelte ham en Sølvmedaille med Indskriften »Det kongelige danske Landhusholdnings Selskab, oprettet 29. Januar 1769.«

Desuden overraktes ham en Sølvpokal med Laag, 27 cm høj, hvorpaa er indgraveret: »Fra det kongelige danske Landhusholdnings Selskab 29. Jan. 1771« — og paa modsat Side: »Til Ære og Belønning for Selv Ejeren Jørgen Christensen i Kaarseberg i Fyen, hvis Flid og Duelighed i Bondestanden gjorde ham merkverdigg i Fædernelandet.« Senere tildeltes ham en Guldmedaille, hvorpaa der i en Krans af Aks staar: »Til Bonden Jørgen Christensen af Kaarseberg.«

Sølvpokalen og Medaillerne findes nu i »Møntergaarden«, en Afdeling af Fyens Stiftsmuseum i Odense.

Jørgen Christensen omtales endvidere i Ove Mallings »Store og gode Handlinger« 1771, samt i Ruggaards »Fremragende danske Bønder«.

Det er betegnende for Tiden dengang, at det her ligesom med Flid fremhæves som noget hidtil uhørt, at det var en Bonde, der udrettede dette, at det var en Bonde, man paaskønnede. Men dette maa ses paa Baggrund af Forholdene. Af Læger fandtes kun meget faa, saa Hjælpen maatte søges, hvor man mente, den var for Haanden, hos kloge Mænd og Koner. Hos Bønderne var Tilstanden, som den havde været i Aarhundreder, og Markerne var ofte sure, med Siv, Krat og store Sten. Fremskridt hindredes af Fæsteforholdet og Fællesskabet. Men dette stod Jørgen Christensen udenfor. Hans Gaard var en Enestegaard og i Selveje. Hans Oplysning og Dygtighed gjorde ham til en Undtagelse blandt Standsfæller, og derved blev han »Merkværdig i Fædernelandet«,

TAVLE III.

KORSEBJERGSLEGTEN

1. *Christen Jørgensen*, Gaardfæster.
Hans Søn var
2. *Jørgen Christensen*, Korsebjerg, f. 1707, d. 1789,
g. 1731 m. Enken efter Gaardfæster Oluf Pedersen
paa Korsebjerg,
Maren Rasmusdatter, f. 1694, d. 1774.
Børn: 2, hvoraf Sønnen
3. *Oluf Jørgensen*, Korsebjerg, f. 1734, d. 1787,
g. 1) m. Maren Hansdatter fra Vonsmose, d. 1777,
g. 2) 1780 m. Ane Andersdatter fra Lille Viby, Drigstrup.
Børn: 1) *Jørgen Christian Olufsen*, f. 1781,
2) Christen Olufsen, f. 1785, d. 1815,
g. 1811 m. Anne Kirstine Andersdatter, f. 1797,
3) Dorteia Marie Olufsdatter, f. 1786, d. 1857,
g. 1804 m. Hans Simon Andersen, Tallerup,
f. 1780, d. 1826.
4. *Jørgen Christian Olufsen*, f. 1781, overtog Korsebjerg 1809,
gift.
Børn: 4, hvoraf ingen efterlod sig Efterkommere.
Den ældste Søn var
5. *Jørgen Jørgensen*, f. 1812, d. 1868,
den sidste Ætling af den gamle Korsebjergslægt.

Korsebjerg, Ubberud Sogn. Opført af Oluf Jørgensen 1809.

maaske ved sin Personlighed, uden selv at vide det, et betydende Led i en stor Udvikling, en Banebryder. Men under det altsammen glemte han ikke, at her var ikke hans blivende Sted, i elleve Aar stod hans Ligkiste rede —. Han døde 27. Juni 1789 »af en Rørelse, der berøvede ham Mælet«. Hans Gravsten findes endnu paa Ubberud Kirkegaard.

Jørgen Christensen var født 1707 i Korkendrup, Næsbyhoved Sogn, som Son af Gaardfæster Christen Jørgensen, og han var 24 Aar, da han 1731 giftede sig med Enken efter Gaardfæster Oluf Pedersen paa Korsebjerg, Maren Rasmusdatter, der var 37 Aar. Hun døde 1774. I Ægteskabet fødtes en Søn og en Datter. Sønnen *Oluf Jørgensen*, f. 1734, d. 1787, blev Ejer af Korsebjerg. Han blev først gift med Maren Hansdatter fra Vosemose, d. 1777, og anden Gang 1780 med Ane Andersdatter fra Lille Viby, Drigstrup Sogn.

De havde tre Børn, Jørgen Christian Olufsen, f. 1781, der 1809 overtog Korsebjerg. Han blev en værdig Sønesøn af Jørgen Christensen. Han opførte det endnu bevarede Stuehus, hvortil hans Farfader 25 Aar tidligere havde tillugget Egetømmeret.

Aarstallet 1809 og hans Navnebogstaver staar ved Indgangsdøren. Han havde fire Børn, men ingen af disse efterlod sig Efterkommere, og den ældste Søn Jørgen, f. 1812, døde 1868 som den sidste af de fire Generationer, der havde ejet Korsebjerg.

Gaarden overgik nu paa fremmede Hænder. To høje og meget smukke Granitstøtter, der stod, hvor Vejen fra Hovedlandevejen fører til Korsebjerg, er af en senere Ejer skænket til Ubberud Kirke, hvor de nu bærer Kirkegaardsporten.

De to andre af Oluf Jørgensens Børn, *Christen Olufsen*, f. 1785, og *Dorthea Marie Olufsdatter*, f. 1786, ægtede to af Anders Hansens Børn paa Tallerup, og derved blev de to Familier dobbelt forbundne og et Slægtsfællesskab indledet.²⁷⁾

*

Hans Simon Andersen overtog Tallerup ved Nytaarstid 1804 og blev 23. Marts s. A. i Ubberud Kirke viet til *Dorthea Marie Olufsdatter* af Korsebjerg. Han bortsolgte 1814 Lille Tallerup og 1816 gav han Afkald paa sin Arveret til Talleruplund. De fik syv Børn, hvoraf den ældste Ole døde som Barn. De andre blev dygtige og velansete, hvor de kom. *Birthe Oline*, f. 1808, g. m. Skolelærer *Nielsen* i Ubberud. *Ane Marie*, f. 1811, g. m. *Degnen* i Verninge *J. C. Felding* og anden Gang med *Hans Hansen* i *Solevad*. Se Side 46. *Anders Christian*, f. 1814, der kom til at bo i *Gjesten* i *Jylland*. Se Side 45. *Christian Ludvig*, f. 1817, blev *Gaardmand* i *Ørsted*. *Jens Peder*, f. 1819, kom til Korsebjerg og *Maren Dorthea*, f. 1822, g. m. *Anders Chr. Rasmussen* i *Kivsmose*. *Hans Simon Andersen* døde paa Tallerup 2. April 1826. 46 Aar gammel. Han havde Tallerup i en Nedgangstid. Hans Fader havde maaske ogsaa slaaet for store Brød op, saa der var for lidt økonomisk Bærekraft. Der var ikke meget til Børnene efter ham. Hans Enke giftede sig samme Aar med *Ungkarl Rasmus Jensen* af *Tommerup*, f. 1779. Hun var da 40 Aar. Han blev hendes Børn en god Stedfader. Han døde paa Tallerup 1848 og hun sammesteds 1857. Med sin sidste Mand havde *Dorthea Marie* en Datter *Marie Hansine Rasmusdatter*, f. paa Tallerup 1827. hun blev 1851 gift med *Peder Andersen Møller* fra *Veflinge*. De overtog Tallerup, og mens de ejede Gaarden, slog *Lynet* i 1872

²⁷⁾ Se *Fr. Hjorth* i *Historisk Samfunds Aarbo* for *Odense Amt* 1928.

ned i Stuehuset, og alt brændte, deriblandt gamle Møbler og Ting, der havde været paa Tallerup fra dens Glanstid; der skal saaledes have været store Egeskabe af Planker paa nær ved et Kvarters Tykkelse.

Anders Christian Hansen, ældste Søn af Hans Simon Andersen paa Tallerup, forblev i sit Hjem hos Stedfaderen Rasmus Jensen, der var Sognefoged, hvor hans gode Kundskaber og Evner blev taget i Brug, saaledes at han, der var udtaget til Dragon, blev fritaget for Indkaldelse. Opmuntret af sin Farbroder Simon Andersen, der i 1815 var flyttet til Gjesten paa Koldingegnen, købte Anders Christian 1840 en Gaard paa Vester Gjesten Mark. Gaarden var stor nok — 206 Tdr. Land, men kun 14 Tdr. Land var opdyrket, Resten var Hede og Kær. Besætningen var 2 Heste, 2 Køer og nogle Faar, og Bygningerne var gamle og forfaldne. Det var ikke uden Grund, at Gaarden bar Navnet »Sultholm«. Til denne Herlighed hjemførte han sin Brud Ane Kirstine Rasmusdatter fra Gaarden »Kuarborg« i Tommerup. Købesummen var 2400 Rdl. foruden Aftægt. De havde hver 1200 Rdl. og Arbejdsmod. Inden mange Aar stod der et nyt Stuehus med 3 Ud-huse og ved Gaarden en frodig Bepantning, og Gaarden hed nu Gjestenlund. Allerede 1847 avledes der, som der staar i hans efterladte Optegnelser, 149 Tdr. Korn. Anders Christian Hansen var den første i Gjesten Sogn, der brugte Svingplov — den havde han bragt med fra Fyn. Han var en flink Handelsmand, særlig Heste interesserede han sig for, og for at forbedre Økonomien vandrede han, navnlig i de første Aar han var i Gjesten, mange Gange til Fods til Odense for der paa Markedet at købe en Snor Heste, som han kom ridende paa tilbage til Gjestenlund, hvor saa Egnens Bønder mødte og saa paa Heste. Lidkøbet var ikke knebent, og de fik en Markedshistorie i Tilgift. Han var en god Fortæller.

1856 blev han Sognefoged. Under Krigen 1864 lykkedes det ham at faa sendt Meddelelse til en Eskadron danske Dragoner, der laa ved Vorbasse, om, at en Skare prøjsiske Husarer, der laa i Vrammerup, nu over Andst var i Fremrykning mod Vorbasse. Hans Tjencstekarl løb i Hosesokker til Bække med Meldingen. Ved Skødebjerg stødte Tropperne sammen. Paa en Mindesten, rejst 1880 i Plantagen, staar om Fægtningen: »Ved Vorbasse sej-

rede danske Dragoner over tyske Husarer den 29. Februar 1864. Gud han raader, naar vi fange Sejr igjen.« Men Dagen efter hentede Prøjserne Anders Christian Hansen og hans Karl, Johannes Damgaard, og bundne paa Hænder og Fodder fortes de til Flensborg, hvor de sad fængslede i 20 Dage under daarlig Behandling og elendig Forplejning. Anders Christian bar til sin Død Mærker af Snørerebene. Hans Fætter Anders Simonsen i Ravnholt og Simonsen fra Trøllundgaard rejste til Ribe for gennem Stiftamtmanden at paavirke den tyske General Wrangel, saa de fængslede kunde frigives, og dette lykkedes. Efter Krigen overrakte Kong Christian IX egenhændig i Kolding Dannebrogskorset til Anders Christian Hansen og Sognefoged Chr. P. Møller i Gejsing. Anders Christian Hansens Hustru Ane Kirstine døde 1886. De havde fem Børn, hvoraf de to døde som smaa. En Datter, Dorthæa, kom til at bo i Hejnsvig, en anden, Oline, i Ødis Bramdrup, Sønnen Hans Simon Hansen, f. 1850, fik Gjestenlund. Anders Christian Hansen døde 1. Marts 1899, netop paa 35-Aarsdagen efter den Dag, da Tyskerne omringede hans Hjem og slæbte ham i Fangenskab.²⁸⁾

*

Hans Simon Andersens Datter, Anne Marie Hansdatter

fra Tallerup, f. 6. Juli 1811, ægtede 1831 Enkemand, Sogndegn Johan Christoffer Felding, f. 1775, Student fra Odense lærde Skole 1796, og overtog samme Aar Sogndegneembedet i Verninge, hvor han døde 1837. I dette Ægteskab fødtes to Børn, Hans Felding, f. 1832, d. 1834, og Inger Christine Oline Felding, f. 1835, gift 1854 med Gaardejer Mads Hansen, Skovsbo i Naarup Sogn. Deres tre Børn antog Navnet Skovsbo.

Anne Marie Hansdatter giftede sig anden Gang 1838 med den 32-aarige Enkemand, Gaardejer Hans Hansen i Solevad, Verninge Sogn, og her døde hun 7. Juni 1887, efterladende sig et godt Eftermæle. De havde tre Børn, Johan Christoffer Hansen, f. 1839, d. 1911, g. m. Kirsten Christiansen fra en Gaard i Bellinge, f. 1842, d. 1913. De overtog 1866 Solevadgaard, der var paa 175 Tdr. Land. Hartkorn 15—4—2—". Han var Aamtsraads-

²⁸⁾ Se Historisk Samfunds Aarboeg for Ribe Amt 1904. Side 139—150 og 156.

medlem og 1898—1902 Medlem af Landstinget. Udnævnt til R. a. D. 1901. De havde fem Børn, hvoraf den ældste Søn Hans 1905 overtog Fødegaarden. Han antog Navnet Solevad og blev gift med Henriette Plesner, Datter af Justitsraad H. Plesner til Langelund i Brovst Sogn i Vendsyssel. De fik 15 Børn, der bærer Navnet Plesner-Solevad.

Hans Hansen, Anne Maries næstældste Søn, født paa Solevadgaard, d. 19. April 1843, blev gift med Nielssine Petrine Clausen, en Købmandsdatter fra Odense, f. 10. Septbr. 1844, d. 10. Oktbr. 1916. De havde 6 Børn og boede først paa Gaarden »Fredskovsminde« i Tommerup Sogn, senere købte han en mindre Ejendom i Naarup Skov, Verringe Sogn, hvor han oprettede et Savværk, og til at hjælpe sig her hjemkaldte han en Søn Oluf, der havde en ledende Stilling paa et Savværk i Rusland. En anden Søn oparbejdede en Trævarefabrik i Glamsbjerg, og begge disse Virksomheder er endnu i Familiens Besiddelse. Hans Hansen boede tilsidst i Odense hos en Datter Sigrid, der var Tandtekniker, og her døde han 21. April 1921.

Hans Hansen var i sin Ungdom 1865 Elev paa Askov Højskole, og den Oplevelse, dette blev for ham, prægede ham Livet igennem. Han var en jævn og vennsæl Mand. Det er fortalt, at han ofte drog den lange Vej til Ryslinge for at høre Vilhelm Birkedal.

*

Den yngste af Børnene fra Solevadgaard var Johanne Dorte Marie Hansdatter, f. 1850. Hun blev 1873 gift med Landinspektør Peder Nielsen i Verringe. Han var da 30 Aar gl. Foruden en Søn, der døde ung, havde de to Døtre. 1) Marie Sophie Luia Nielsen, f. 1875, g. m. Sognepræst E. Brummer i Verringe, d. 1933. Deres to Børn er Hans Brummer, Kordegn ved Lindvangskirken i København, og Peder Brummer, Afdelingsingeniør ved Elektricitetscentralen »Fynsværket« i Odense. 2) Anna Marie Nielsen, f. 1877, g. m. Martin Jørgensen, Isenkræmmer i Verringe, f. 1879. Deres Børn er: Marie Sofie Luia, f. 1911, uddannet som Barneplejerske under Røde Kors. Jørgen Samuel Johannes, f. 1913, Bogholder i »Kødbyen« i København. Ole Grønland Jørgensen, f. 1915, ansat som Tandlæge under Grønlands Styrelse, Egedesminde, Grønland.

*Anders Hansens og Birthe Hansdatters Datter,
Anne Kirstine Andersdatter,*

f. i Orte 12. Marts 1797, viet i Tommerup Kirke 2. Oktbr. 1811 til Ungkarl Christen Olufsen fra Korsebjerg, f. 20. Jan. 1785. Han var Broder til Hans Simon Hansens Hustru paa Tallerup. Christen Olufsen, Selvejer og Kirkeejer paa Talleruplund, døde 21. Novbr. 1815, kun 30 Aar gl. Deres Søn var Ole Christensen. f. 14. Febr. 1813, gift 1838 med Knud Larsens Datter, Anna Marie Knudsdatter paa Gaarden »Væden«, som han overtog 48 Aar gl. Han døde 1861. Efter Christen Olufsens Død 1815 blev Anna Kirstine gift 1816 anden Gang med Ungkær Niels Jeppesen fra Immosegård i Vissenbjerg Sogn, f. 1784. Han solgte Talleruplund og Tommerup Kirke 1837 (Skøde 18. Juni 1838) til Peder Chr. Waidtløw for en Købesum af 14.500 Rdl., hvorefter han købte Højbjerggaard i Tommerup, hvor han døde 1839. Hans Enke solgte Gaarden 1841 og flyttede til sin Søn Ole Christensen paa »Vædegaarden«, hvor hun døde 16. Novbr. 1843.

Niels Jeppesen og Anne Kirstine Hansdatter efterlod sig to Børn (der var først 3 dødfødte Børn): *Birthe Nielsdatter*, f. paa Talleruplund 21. Jan. 1821, og Peder Nielsen, f. paa Talleruplund 10. Novbr. 1823, død i Asbo, Bække Sogn, 9. Marts 1878, g. m. Maren Hansdatter, f. 1822 i Nørre Broby, d. 16. Oktbr. 1916, 94 Aar gl. De boede først i Verninge, hvor deres ældste Søn Hans Christian blev født, men flyttede derfra til Asbo, hvor de havde købt en Landejendom. Her fødtes fire Sønner: Niels, Skomager i Nyby, Læborg, Simon, Gaardejer i Paaby, Harthe, Anders, Lærer i Fuglslev paa Djursland, og Orla, Mejerist i Esbjerg.

Simon Pedersen, der var f. 8. Marts 1856, d. 3. Novbr. 1917, g. m. Marie Nielsen, Paaby, f. 8. Novbr. 1865, d. 5. Jan. 1945. Deres Datter Agnes og hendes Mand Hans Jensen fik Fødegården.

Simon Andersen,

yngste Søn af Anders Hansen og Birthe Hansdatter, blev født i Orte 6. Decbr. 1795. Han blev døbt af Sognepræsten Hans Adolph Agerbek, og Præstekonen holdt ham over Daaben. Dette Præstepar havde en med Simon Andersen omtrent jævnaldrende

Søn Hans Agerbek, der senere blev en god Præst og Salmedigter. Hans mest kendte Salme er vel »Uforsagt, vær paa Vagt«.

Simon var altsaa kun tre Aar gammel, da hans Forældre flyttede ind paa Tallerup. Han fortalte siden som ældre Mand, hvorledes han som Barn paa Tallerup havde sin Gang hos nogle Damer og en Herre, der beboede en Sal af Hovedbygningen, og derved modtog Indtryk og lærte noget, han bevarede gennem hele Livet.

Ifølge Folketællingslister ses det, at en Kammerherreinde Fru Marju van der Osten og to Frkn. von Sundt beboede noget af Hovedbygningen og var »udi Kost«. Hvem Herren var oplyses ikke, men han lærte ham at skrive smukt.

28. Marts 1815 blev han, 19^{1/2} Aar gammel, i Hjemmet paa Talleruplund viet til Dorthæa Andersdatter. Forloverne var Brudgommens Fader Anders Hansen og Svogeren Christen Olesen.

Bruden var Datter af Anders Rasmussen i Teglbjærge Næ i Brylle Sogn og var f. 18. April 1786. Hun var Kokkepige paa Talleruplund. Dette var næppe, hvad Anders Hansen og hans første Hustru havde tænkt sig, da de i Testamentet af 1803 bestemte, at deres Søn Simon skulde arve Talleruplund, Tommerup Kirke og Teglværket og samtidig sikre sig selv Aftægt paa Gaarden. Simon havde 1812 overtaget det hele, og nu maatte han 2 Aar efter, 7. Oktbr. 1814, tilskøde sin Svoger og Søster hele Ejendommen for 10.000 Rdl., og yderligere gav han fra Øster Gjesten 5. Febr. 1816 Afkald paa sin Arveret til Talleruplund.

VIELSESBREV

for

*Simon Andersen og Pigen Dorthæa Andersdatter
af Talleruplund i Tommerup Sogn,
Odense Amt.*

Vi Frederik den sjette, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg gjøre vittterligt: at Vi allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Simon Andersen og Pigen Dorthæa Andersdatter af Tallerup-

lund maa uden foregaaende Lysning fra Prædikestolen hiemme i Huset sammenvies, naar ellers intet andet deres Ægteskab lovligent at kunne forhindre; dog skal Kirken og dens Betiente samt Skole, Fattige og andre Vedkommende derover intet i deres Rettigheder afgaae.

Givet udi Vor Kongelige Residents Stad Kiøbenhavn den 26. Martii 1815.

Under Vort Kongelige Seigl

Foranmeldte Simon Andersen og Dorteia Andersdatter blev copulerede hiemme paa Talleruplund d. 28. Martii 1815, hvilket herved bevidnes.

Tommerup Præstegaard, den 31. Martii 1815.

Lund.

Vielsesbrevet betaales med 13½ Rigsbankdaler Sølvværdi.

Man forstaar, at der hos Forældrene kunde opstaa Betæneligheder, ja Modstand imod dette Ægteskab, hvor deres Søn, der ikke var fyldt 20 Aar, giftede sig med en næsten 10 Aar ældre Pige, som de vel tilmed ikke fandt ham jævnbyrdig. Men de unge stod fast i deres Beslutning, saa der var ikke noget at gøre. De rejste til Jylland, til Gjesten Sogn, et Par Mil Vest for Kolding. Ved Skøde af 8. Novbr. 1815, tinglæst 28. s. M., »sælger Levin Pedersen, Struer, til Simon Andersen fra Tallerup i Fyen hans hidtil ejende Gaard, der er beliggende i Øster Gjesten Bye under Andst Herred, Ribe Amt, af Hartkorn Ager og Eng 2 Tdr. 6 Skp. 1 Album og Skovskyld 2 Fdk. ½ Album for en Købesum af 5666 Rbd. 4 Mark.«

Hvorfor det blev i Gjesten, at Simon Andersen købte Gaard, har ikke kunnet oplyses, men Størrelse og Pris har vel passet ham, og den var anset for at være en god lille Gaard. Den var beliggende, hvor Vejen til Kirken drejer fra Øster Gjesten Bygade — paa det sydligste Hjørne. Og her satte de Bo, men Overgangen fra den fynske Hjemstavn til de ukendte Omgivelser i Jylland har sikkert ikke været let. Alt var jo fremmed for dem. Noget Brud med Familien paa Fyn synes dog ikke at være sket, de to Sønner Anders og Christen blev begge opkaldte efter Farfaderen og Svogeren Christen Olesen, der fik Talleruplund efter dem, og de to smaa Drengene har sikkert ogsaa været et Bindeled, og Forbindelsen mellem den jyske og fynske Slægt holdtes ved-

lige gennem mange Aar. Trods alt, der var Simon og Dorthea Andersen imod, da de begyndte, blev deres Fremtid lykkelig, og de fik et godt Hjem.

Men Tiderne var trange, og der var stor Pengeknaphed — han havde jo overtaget Gaarden kort efter Statsbankerotten 1814. Engang maatte den unge Fynbo gaa den tunge Gang til Sognets mest velstaaende Mand Niels Bundsgaard paa Kjørholm for at bede ham hjælpe sig med et lille Laan. Da han kom i Gaarden, stod Manden og var ved at smøre en Vogn. Den unge hilste, sagde lidt, men kunde ikke faa sit Ærinde frembragt. Da saa Niels Bundsgaard paa ham og sagde: »Hvad er der, Simon? Er du i Forlegenhed — — — er det Penge? Kom indenfor, lad os snakke om det.« Og Simon fik Hjælpen og gik lettet tilbage. — Denne Oplevelse glemte han aldrig. De fattige Tider vedblev. Endnu i 1825 solgte Simon Andersen sin bedste Ko for 8 Rigsdaler, hvilket ansaas for at være en god Pris. Køberen fortrød ogsaa Handelen og afhentede ikke Koen. Men de sled sig igennem, til der kom andre Tider, og de fik bedre Kaar. Dorthea var en sikker og dygtig Kone; skulde noget ordnes, var det ofte hende, der traadte til.

I deres Hjem havde gammel Kristentro tilhuse. Simon Andersen havde en ikke ringe aandelig Udvikling, en Arv fra sit Hjem, og den var holdt levende gennem Aarene. Endnu som gammel Mand gik han ofte til Præstegaarden i Gamst, hvor han var en velset Gæst, og havde indholdsrige Samtaler med Provst J. C. Schousboe, der var Sognepræst til Andst-Gjesten fra 1849—1881. Ogsaa Peter Larsen Skræppenborg, der nu boede i Dons, kom i Hjemmet, han og Simon Andersens Kone Dorthe var begge fra Brylle. Da hans yngste Søn Christen flyttede til Christiansfeld, blev dette ham ogsaa et kært Sted at komme. En Broderdattersøn, Hans Hansen fra Solevad, fortæller i et Brev, hvilket Indtryk det gjorde paa ham som Barn, naar den gamle Simon paa sin aarlige Sommertur til Slægten paa Fyn ogsaa kom til Solevad — til Fods fra Gjesten — der var jo ingen Jernbaner. Han havde altid baade Træsko og Støvler med — det ene Par paa Ryggen. Børnene syntes, han var som en Pilgrim, og deres Moders Glæde over den gamle Farbroders Besøg var altid stor og hjertelig.

Simon Andersen, f. 1795, d. 1868.

Dette Barndomsindtryk genoplevede Hans Hansen, da han som Elev paa Askov i Vinteren 1865—66 sammen med sin Slægtning og Askov-Kammerat Simon Simonsen fra Ravnholt besøgte den gamle Simon Andersen i Gjesten.

Hans Hansen skriver paa sine gamle Dage om dette Besøg i et Brev følgende:

»Det var med en stille betagende Ro, vi traadte ind og saa den ærværdige Olding sidde ved Bordet med sin opslaede Bibel. Da var det, som det blev sagt til mig: Drag dine Sko af — — —»

Simon Andersen og Dortehea Andersdatter fik i deres Ægteskab tre Sønner: Anders Simonsen, f. 2. Septbr. 1817, Christen Simonsen, f. 23. Oktbr. 1820, og Jens Christian, f. 15. Juli 1824, d. 27. Marts 1825.

Dortehea Andersdatter døde 22. Aug. 1856.

Efter at den yngste Søn var flyttet til Christiansfeld, og Gaarden var udstykket, fik han Aftægt fra den Gaard, der nu hedder »Villesholm«, hvortil en Del af Jorden var solgt. Han overlevede sin Hustru i 12 Aar og blev i sine sidste Aar plejet af sin Sønne-datter Dortehea fra Ravnholt, var ellers rask og rørig og deltog med Glæde i sin ældste Sønne-datters Bryllup 15. Novbr. 1867; men da der om Aftenen skulde være Leg og Dans i Storstuen, gik han tidligt hjem til Gjesten. Dette passede ikke den Gamle. — Han døde faa Maaneder derefter, 6. Marts 1868.

*

Christen Simonsen, anden Søn af Simon Andersen, født i Øster Gjesten 23. Oktbr. 1820, d. 24. Juli 1874, blev 28. Oktbr. 1841 gift med Helene Lucie Amalie Charlotte Bredal Ultrang

Laugesdatter²⁹⁾, f. 14. April 1814 paa Askov Mark, Malt Sogn, hvor hendes Fader havde en Landejendom. De boede først i en mindre Ejendom i Gjesten Skov, indtil de i 1845 overtog hans Fodegaard i Øster Gjesten. Af otte Børn blev kun tre voksne: Dorthea, f. 15. August 1842, Birthe Kirstine, f. 15. Marts 1845, og Anna Chatrine, f. 2. Juli 1848.

Christen Simonsen var en dygtig Landmand, og han var kendt for sit Hingstehold. Hjemmet havde Forbindelse med Brødremenigheden i Christiansfeld, hvortil de efterhaanden følte sig mere og mere knyttet, og for at komme til at bo denne nærmere, købte de 1857 en Gaard i Hvinderup, Tyrstrup Sogn, og solgte Gaarden i Gjesten for 39.000 Rigsdaler. Denne blev udstykket og Hovedparcellen tillagt en ny Gaard, der nu kaldes Søndergaard.

I Hvinderup blev de kun i to Aar, idet de 1859 solgte og flyttede ind til Christiansfeld, hvor Familien optoges i Brødremenigheden. Christen Simonsen førte her en udførlig Dagbog, der endnu opbevares, og heri fortæller han ikke alene om sine daglige Oplevelser, men giver ofte selvstændige Udtryk for sit Syn paa mange Forhold. Saaledes skriver han i Dagbogen: »16. Oktbr. 1861. Var Missionsmøde i Kolding, hvor min Kone og jeg kjørte til, der var mange Folk forsamlede af vore Bekjendte. Vi kom hjem Kl. 6. Denne Dag havde ikke videre fornøjet os, da det blev drevet i den grundtvigske Retning. Det glædede os, at Herren havde ført os til et Sted, hvor hans Ord i Renhed og uforfalsket bliver os saa rigelig forkyndt.«

Men skiltes end deres Veje, saa brød de ikke derfor med Slægten og de gamle Venner. Der var ikke saa langt fra Christiansfeld til Gjesten og Egnen der. Dagbogen beretter om hyppige Besøg »hos min kjære gamle gudfrygtige Fader, hvem jeg, næst Herren, har at takke for den første Grund i mit Hjerter til at tjene og frygte Herren,« og Broderen, Anders, vedblev altid at være hans »kære Broder« trods alle Modsætninger i Anskuelser og Livsførelse. Vejen gik ogsaa til andre; der var gamle

²⁹⁾ Hendes Moder havde tjent paa Hovedgaarden Ultang i Halk Sogn. Datterens to første Navne havde hun efter Fruen, de næste to efter Døtrene, dernæst Herrens og Gaardens Navne for tilsidst at slutte med det, hun var: Laugesdatter.

Naboer og de to Fætre Anders Christian og Peder Nielsen for ikke at tale om Venner, der maaske stod ham nærmere i Forstaaelse. Her nævner han bl. a. Frederik Johansen Legardt i Glibstrup, Niels Thomsen og Iver Hansen Straarup i Hjarup. tre Navne fra Slægter, der senere kom i nær Tilknnytning til hans Broders Familie. Men han har nok været sig selv, hvor han kom. Han var en stærk og afgjort Karakter, for hvem baade hans aandelige Stade og hans Danskhed i den af Brødremenighedens tyske Oprindelse stærkt prægede By var Alvor og Sandhed.

Under Krigen 1864 var Christiansfeld meget udsat for Gennemmarch og Indkvartering. Kirken var indrettet som Lazaret. Christen Simonsen fortæller i Dagbogen om, hvilket Indtryk det gjorde paa ham, da hans Fætter Anders Christian Hansen og hans Karl fra Gjesten blev ført igennem Christiansfeld »i en Fjællevogn uden Straa, bundet, sparket og bespyttet af de her regerende prøjsiske Soldater«. De nationale Modsætninger inden for Menigheden, der senere yderligere skærpedes, da Sonderjylland kom under tysk Herredømme, pinte ham ogsaa, saa han besluttede sig til at flytte; men svigte Brødremenigheden kunde han ikke, saa Familien solgte Ejendommen i Christiansfeld og flyttede til Herrnhut i Sachsen — en lang Rejse i de Dage.

De kom til at befinde sig godt i Herrnhut. Her var Modernigheden, og her var ingen nationale Brydninger. Her blev den ældste Datter gift med en Smedemester Wilhelm Schmidt, men hun døde 1867, kun 25 Aar gammel, og efterlod sig en Son Theodor, der voksede op som en lovende ung Mand, men døde i Neuwied am Rhein i samme Alder som sin Moder. Birthe blev gift med Købmand Herrmann Friederich i Gnadau ved Magdeburg, og da Chr. Simonsen, der var brystsvag, havde ondt ved at taale den tynde, skarpe Bjergluft i Herrnhut, flyttede de dertil 1868. Ogsaa Birthe døde ung, 1872, kun 27 Aar. Hun efterlod sig to smaa Piger, Catharine (Käthe), f. 16. Oktbr. 1870, og Maria Magdalene, der døde faa Maaneder efter sin Moder. Catharine blev siden gift med Lærer og Organist Samuel Kunz i Gnadau, og her døde hun 5. Jan. 1918 som den sidste Ætling af Christen Simonsen. Han gensaa ikke Danmark. Kun 53 Aar

gammel døde han 24. Juli 1874 og ligger begravet paa Brødre-
menighedens Kirkegaard i Gnadau.

Hans Enke og yngste Datter Anna stod nu ene tilbage. De rejste igen til Herrnhut, hvorfra de 1874 foretog en Rejse til Danmark for at besøge Slægt og Venner, se de gamle kendte Steder. Dette blev for dem en saa stor Oplevelse, at de Aaret efter brød op fra Herrnhut og bosatte sig i Christiansfeld. Her blev Anna i 1881 gift med Bygmester Magnus Hansen, f. i Christiansfeld 6. Sept. 1844. Hendes gamle Moder, Helene, boede hos dem til sin Død 14. Juli 1885. Magnus Hansen døde 24. Oktbr. 1914 og Anna Nytaarsaften 1930. De havde taget en lille moderløs Pige Helene, f. 29. Juli 1883, af den gamle Moder Helene Simonsens Slægt til sig som Datter, og hun blev dem til stor Glæde. Hun blev 14. Juli 1911 gift med Organist i Christiansfeld Hermann Schmidt, f. i Berlin 15. Febr. 1884. Han maatte med i første Verdenskrig. Det var svært for ham. Han blev indkaldt og hjemsendt mange Gange. 29. Oktbr. 1917 døde han i Rusland af Dysenteri og ligger begravet i Lida Syd for Wilna. I Ægteskabet er der en Datter Erica, f. 5. Maj 1912. Hun bor nu sammen med sin Moder, er Organist som sin Fader, giver Undervisning i Musik og gør en god Indsats for Sangens og Musiklivets Fremme.

TAVLE IV. CHRISTEN SIMONSENS EFTERSLÆGT

Christen Simonsen, f. 1820, d. 1874.

g. 1841 m. Helene Lucie Amalie Charlotte Bredal Ultang Laugesdatter,
g. 1814, d. 1885 i Christiansfeld. Børn:

1. Dorteia Simonsen, f. 1842, d. 1867.

g. i Herrnhut m. Smedemester Wilhelm Schmidt.

Børn: Theodor Schmidt, d. 25 Aar gl. i Neuwied am Rhein.

2. Birthe Kirstine Simonsen, f. 1845, d. 1872,

g. m. Købmand Hermann Friederich i Gnadau ved Magdeburg.

Børn: 1. Catharine (Käthe) Friederich, f. 1870, d. 1948,

g. m. Lærer og Organist Samuel Kunz i Gnadau.

2. Maria Magdalene Friederich, d. ca. 1872.

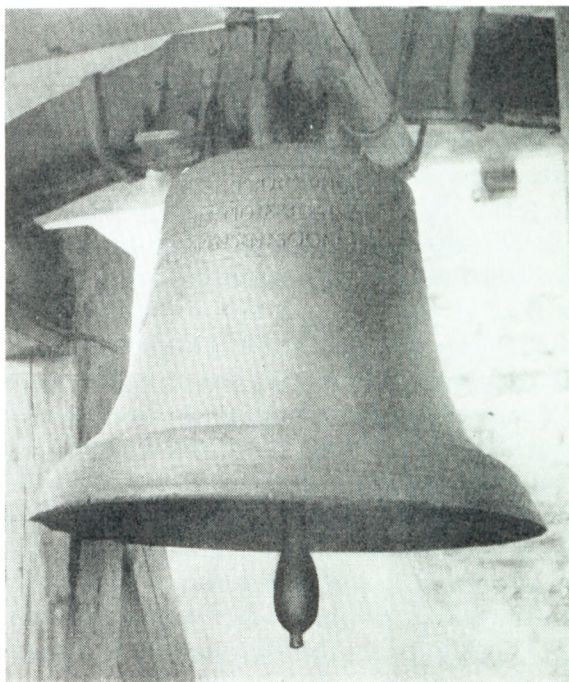
3. Anna Chatrine Simonsen, f. 1848, d. 1930,

g. 1881 m. Bygmester Magnus Hansen, f. 1844, d. 1914.

Børn: Helene Hansen (Adoptivdatter), f. 1883,

g. m. Organist Hermann Schmidt, f. 1884, d. 1917.

Børn: Erica Schmidt, f. 1912, Organist.

Kirkeklokken i Bække. Anno 1600.

ANNO : CHRISTI : M:D:C :
VNDER : KONNING : CHRISTIAN : DEN : IIII :
VDI : CASPER : MARCHEDANERS

LENSMANENS : TID : ER : DENNE : KLOK : STØBT :
TIL : BECCHE : KIRCHE : VDAF : MEG : ADAM : NIELSEN

H : STAFEN : SØRENSEN : SOGNE : PREST :
POVEL : SØRENSEN : KIRKEVERGE : PSALLAM : DEO

Saaledes staar der paa Kirkeklokken i Bække, Byen ved den gamle Hærvej mellem Viborg og Slesvig og med Runestenen, der bærer Dronning Tyres Navn og de Mænds Navne, der gjorde Højen i Jelling. Kirkeklokken sender endnu sit Psallam Deo — Jeg vil lovsyng Herren — ud over Sognet til de skiftende Slægter i Lyst og Nød.

METTE JENSDATTERS FÆDRENE SLÆGT

Poul Sørensen, Kirkeværgen, hvis Navn staar paa Kirkeklokken i Bække, var født ca. 1550. Han havde 1610 Bevilling paa et Krohus, som vistnok fandtes i Kirkebolet, der laa ind til det nordvestre Hjørne af Kirkegaarden. Han nævnes i Jordebøgerne indtil 1632—33, da han efterfølges af Staffen Poulsen, der altsaa blev Kromand og Kirkeverge efter Faderen indtil 1642—43, da han nævnes sidste Gang. Foruden Staffen havde Poul Sørensen flere Sønner, men da der ingen Kirkebøger findes, maa Slægtsforbindelsen bekræftes ad andre Veje.³⁰⁾ De kom alle til at bo i Bække. Morten Poulsen var Fæster paa Gaard Nr. 4 og Peder Poulsen paa Gaard Nr. 6 i Bække.

Ifølge Koldinghus Lens Regnskaber 1610—11 blev 6 Bønder fra Bække og 7 fra Asbo hver idømt en Bøde paa 2 Mark for ikke at have efterkommet en Tilsigelse til »at age Kgl. Mayts. Fadebur fra Colding til Hadersleff«, iblandt disse nævnes Morten Pouelsøn og Peder Pouelsøn, men endnu haardere kom Morten Poulsen af Sted, da han Aaret efter holdt Bryllup, thi da hedder det i samme Regnskaber: »Sagefald: Oppebaaren af Morten Pouelsøn i Becke for han hafde indbuden og haft nogle flere Par Folk til sit Bryllup end Kgl. Mayts. Brev og Mandat omformelder og for nogen Baardag (Slagsmaal), han var udi med hans Broder Staffen Pouelsøn paa Becke Kirkegaard, da paa det han for samme Forseelse ikke ydermere skulde tiltales, haver han udgiven Pendinge 25 Daler og 1 Øxen« (Okse).

Søren Poulsen, f. ca. 1585, nævnes 1610 som Fæster af Gaard Nr. 5 i Bække, og 1645 findes hans Navn i en Besigtigelse over

³⁰⁾ Til de fem første Slægtleds Historie har Rentier Jens N. Guldbjerg i Bække ydet meget værdifulde Bidrag, hvorfor Forfatteren er ham megen Tak skyldig. J. N. Guldbjerg tilhører selv denne gamle Bækkeslægt.

Koldinghus Len efter den svenske Feltherre Torstensons Indfald i Jylland 1644. Han staar opført paa Skattemandtalslisten for 1657, og 1660 findes hans Navn i Sønderskovs Jordebøger, hvortil han altsaa har været Fæster. Han blev Kirkevæрге efter Broderen Staffen Poulsen. 1625 kaldes han Sognefoged; men da denne Institution, saaledes som vi nu kender den, er af langt senere Oprindelse, har Søren Poulsen maaske været en Foged, udnævnt af Lensmanden, der forestod Bøndernes Pligtarbejde paa Skøde Ladegaard og maaske ogsaa førte et vist Tilsyn, hvilket følgende Tingsvidnesag fra Jerlev Herreds Ting, hvortil Bække Sogn den Gang hørte, synes at bekræfte.

»Germand Joensøn i Bølling, Herredsfoged, Jerleff Herredsting, Jens Povellsøn i Ammitsbøl og Jens Lassen i Ødsted gøre Alle vitterlig: Anno 1632 Onsdagen den 28. Martii var skikket ærlige og velfornumbstige Mand Laurits Jenssen af Schøede lovligen bedet og fik fuld Tingsvidne, at otte Danemænd, der vandt (vidnede) paa Tro og Samvittighed, at de hørte og saa her i Dag for Tingdom, at for dennem vandt med oprakte Fingre og Helligaands Ed Søffren Pouellsen i Becke, Sognefoged sammesteds, at det er dennem udi Guds Sandhed fuld vitterligt, at der er kommen en slem og besmittelig Sygdom iblandt Kgl. Mayst. Faar paa Schøede, som er Faarskab, saavel der og findes mængsteds hos Bønderne deres Faar der i Lenet, saa at der hendøed halvfemte Hundrede i denne Vinter paa fornv. Schøede og findes endnu denne Sygdom blandt forn. Faar, og stod Morten Bundesen i Jarleff, Delefoged paa Kgl. Mayst. Vegne til Vedermaaling, at saa vandt, det vinder vi først Mand med vores Besegling.« (3 Signeter.)

Paa Skjøde Ladegaard, hvortil der da hørte 867 Tdr. Land, oprettede Kong Frederik II i Aaret 1584 et »Schæferi« (Faarehold) for at skaffe Uld til Tilvirkning af dansk Klæde. Det blev lagt ret stort an; men da Kong Christian IV senere fandt, at det ikke kunde svare sig, og Faaresygdommen stødte til, blev Schæferiet nedlagt i Aaret 1633.

Iver Sørensen, f. ca. 1630. Fæster i Bække. Han nævnes paa Mandtalslisten af 1686. Han er da Enkemand og har en Datter i Huset. 1696 var der Strid om en Kirkeæger, og iblandt Vidnerne

var Iver Søffrenson »som vandt (vidnede), at hannem er bevist, at de Ager, som nu omtvistes, have været brugt, pløjet og saet til Bække Kirkes Bolshus vel ungefær paa 40 Aarstid, ulast og ukart«. Søren Iversen af Bække vandt, »at ungefær paa 13 Aars Tid, kan han mindes, at de omtvistede Ager have været brugt til Kirkebolet«. Det er aabenbart Fader og ældste Søn — opkaldt efter Farfaderen, — der her vidner. En anden Søn hed Eskild (Eske). Han fik Gaarden efter Faderen. Paa Kop- og Ildsteds-skattelisten af 1699 staar » $\frac{1}{3}$ Ryttergaard Iver Sørensen, en gammel bedaget Mand« og 1705 » $\frac{1}{3}$ Ryttergaard Eske Iversen, gift, 1 Barn, hans gamle, udlevede døde Fader hos ham«. En tredie Søn *Steffen Iversen*, f. ca. 1670, d. 1744, g. 1698 med Dortha Andersdatter. De overtog hendes Fødegaard. Hun blev begravet i Bække 7. Januar 1770, 96 Aar gammel, og var altsaa født 1674.

Anders Steffensen, f. 1699, d. 1783, g. 1731 m. Karen Jepsdatter, f. 1703, d. 1786. Han var Fæster af Gaard Nr. 4, der laa, hvor Møllevejen støder til Hamborggaard. De havde otte Børn, hvis Efterkommere lever i Familierne Prusse og Kloster — Navnet Kloster har sin Oprindelse i, at Gaarden var Kannikegods og tilhørte Klosteret i Ribe — samt Guldbjergslægten.

Anders Steffensen havde en Broder Iver Steffensen, f. 1702, d. 1790, g. m. Ingeborg Pedersdatter, f. 1705, d. 1792. Han var den første Bonde i Bække, der blev Selvejer, og 1760 var han Ejer af tre Gaarde og sad som Fæster paa den fjerde. De to Brødre Anders og Iver synes at have været ansete og velstillede: thi ved Familiefester havde de ikke alene Familie og Bydelag, men ogsaa Præstens og Herremandens paa Hundsbæk som Gæster.

Naar Iver Steffensen desuden bør nævnes, er det fordi, hans Tipoldebarn 1858 blev Friis Legardts I. Hustru, med følgende Mellemlid: Steffen Iversen, f. 1736, g. m. Anne Jensdatter, f. 1742. Iver Steffensen, f. 1777, g. m. Gertrud Nielsdatter, f. 1782. Deres Datter var Karen Iversdatter, f. 1807, g. m. Anders Nielsen, f. 1799. Se Side 103. Anders Steffensen afstod sin Gaard til Sønnen Søren Andersen, f. 1748, g. m. Johanne Andersdatter, og han solgte den 1802 til Frands Poder, der nedbrød Bygningerne og lagde Jorderne ind under den Gaard, der nu kaldes Søndervang

TAVLE V.

BÆKKESLÆGTEN

1. *Poul Sørensen*, Kirkevæрге i Bække, f. ca. 1550.
Hans Søn var
2. *Søren Poulsen*, Fæster i Bække, f. ca. 1585. Børn: 3, hvoraf
3. *Iver Sørensen*, Fæster i Bække, f. ca. 1630. Børn: 3, hvoraf
4. *Steffen Iversen*, f. ca. 1670, d. 1744,
g. 1698 m. Dortehea Andersdatter, f. 1674, d. 1770.
En Søn var
5. *Anders Steffensen*, Fæster i Bække, f. 1699, d. 1783,
g. 1731 m. Karen Jepsdatter, f. 1703, d. 1786.
Børn: 8, hvoraf den *næstældste* Søn var
6. *Jep Andersen*, Selvejer i Ravnholt 1772, f. 1737, d. 1817.
g. 1765 m. Mette Jensdatter af Lille Røj, Gjesten.
f. 1744, d. 1819 (Datter af Jens Sørensen).
Børn: 7, hvoraf den *ældste* Søn var
7. *Jens Jepsen*, f. 1766, d. 1850,
g. 1809 m. Maren Hansdatter fra Donslund, f. 1781, d. 1837.
Børn: 1) Hans Jepsen, f. 1815, d. 1815,
2) *Mette Jensdatter*, f. 1816, d. 1899,
3) Else Jensdatter, f. 1819, d. 1906,
4) Ane Cathrine Jensdatter, f. 1821, d. 1875.
8. *Mette Jensdatter*, f. 1816, d. 1899,
g. 1838 m. Anders Simonsen, f. 1817, d. 1905.

ANDERS STEFFENSENS BRODERS EFTERKOMMERE

1. *Iver Steffensen*, f. 1702, d. 1790,
Søn af Steffen Iversen, f. ca. 1670, og Dortehea Andersdatter, f. 1674,
G. m. Ingeborg Pedersdatter, f. 1705, d. 1792. En Søn var
2. *Steffen Iversen*, f. 1736,
g. m. Anne Jensdatter, f. 1742. En Søn var
3. *Iver Steffensen*, f. 1777,
g. m. Gertrud Nielsdatter, f. 1782. En Datter var
4. *Karen Iversdatter*, f. 1807, d. 1868,
g. m. Anders Nielsen, f. 1799. En Datter var
5. *Marie Kathrine Nielsen*, f. 1837, d. 1868,
g. 1858 m. *Andreas Marius Friis Legardt*, f. 1832, d. 1894.

Jep Andersen, f. 1737, næstældste Søn af Anders Steffensen, blev 1765 gift med Mette Jensdatter af Lille Røj, Gjesten Sogn, som han overtog. Da han forlod Bække, var Forholdene omtrent, som de havde været i Aarhundreder forud. Der var kun én Selvejergaard i hele Sognet, siden 1720 havde alle været Fæstere under Hundsbæk, hvorfra de siden efterhaanden købte sig fri. og 1780 var alt overgaaet til Selveje, saa Udstykning og Udflytning af den hidtil tæt sammenbyggede By kunde begynde. En ny Dag var i Sigte!

Jep Andersen blev 5. Juli 1765 trolovet og 24. Oktbr. s. A. af Pastor Jens Høstmark viet i Gjesten Kirke³¹⁾ til Jens Sørensens ældste Datter Mette Jensdatter, f. 1744 i Store Rygbjerg, Randbøl Sogn. Forinden Trolovelsen oprettedes en »Ægteskabs Forliig og Contract«, der her gengives i sin Helhed, da den giver et Indblik i Forholdene og tillige i, hvor nøjsomt man boede, og hvor smaa Krav der stilledes.

Her er Ordlyden:

I den Hellige Trefoldigheds Nafn ere Undertegnede med hinanden Forenede og haver indgaaet Efterskrevne Ægteskabs Forliig og Contract som følger, nemlig:

1. Afstaaer jeg Jens Sørensen mit ifæste havende Sted, beliggende paa Røygaaards Mark med ald dets tilhørende Grund og Rettighed, baade inden og uden Markskiel, med Bohauge og Besætning levende og døde Vahre, inden og uden Dørre, undtagen det som herefter vorder Specifixeret, til Velagte unge Karl Jep Andersen af Becke, som ægter min Datter, nemlig Mætte Jensdatter, saa de paa vorris Øfrigheds gunstig Approbation og godtbefindende maa antage.

2. Hvorimod jeg Jep Andersen lover og forpligter for mig og mine Arfvinger eller Efterkommere at svare og bethale bemeldte Jens Sørensens to Døtre, nemlig Karen Jensdatter 70 Spec. Dahler og Anna Maria Jensdatter 50 Spec. Dahler, som er udi een Summa Fet Hundrede og tyve Slette Dahler. Ermeldte Karen Jensdatters Penge staaer renteløs udi 2 Aar fra understaaend Dato at reigne, med mindre hun forinden skulle ved Giftermaal vorde forsynet, da de skal hende være følgagtig, ligesom

³¹⁾ I Gjesten Kirkebog staaer han fejlagtig nævnt som Iver Andersen.

hendes Egekiste, 1 Fyrskrin, 1 Strygejern og foruden de Sengeklæder, hun nu haver, lover Jep Andersen at forskaffe 1 Overdyne og to Puder og 1 Lisp. Fæder til Fyld.

Hvad Anne Marie Jensdatters ermeldte Penge angaar, da bliver de bestaaende hos Jep Andersen uden Renter, indtil hun opnaaer hendes 20de Aar, da hun og skal af Stædet have en Seng saa god som 12 Rigsdlr. og en forsvarlig Egekiste, og skal hun forblive paa Stædet og nyde Kost og Klæder, til hun kan komme til Alters.

3. Saa længe de Gamle med de Unge kand foreenis, skal de nyde Maal og Mad med hinanden og fornødne Klæder, men ialfald, om saa er, at de Gamle bliver sindet at tage for sig selv, saa er aftalt, hvad de aarligt skal have til Aftægt nemlig:

4. Da lover og forpligter Jep Andersen for sig eller Efterkommere at bygge sine Svigerforældre 6 Fag forsvarlig Huus med Lofteskud over 2 Fag og ellers med Skorsteen, Kakelovn, Vindver og Dørre saaledes indrettet, skikkeligt kan eragtes og ved Huset en fornøden Kaalhaug.

Dernæst skal de aarlig nyde 3 Skæpper Grønland, som besaacs af Jep Andersen første Gang og siden at pløje og harve ligesom sit eget og Giødning at udføre og Kornet i Huset at hiemføre. Ogsaa Høet skal Jep Andersen hiemføre, naar det er tørt. Brændsel af Klyne og Tørv skal de Gamle have Frihed at grave saa meget inden Markskiel, som de behøver, og skal have Brændselet frit hiemkiørt til Huset. Skulle de Gamle formedelst Alderdom blive udøgtig, skal jeg, eller Beboerne, besørge deres Korn og Høe bierget og hiemført. Ligesaa da at bierge og hiemføre deres Brændsel fra 30 til 40 Læs aarlig uden Betaling. Ligeledes lade deres Korn Mølles. Naar de Gamle behøver Vogn til Kirken, enten naar de gaar til Alters eller andre Tider, maa dend dem ikke af Beboerne nægtes, uden vigtige Aarsager det forhindrer. Endvidere har Jens Sørrensen udtaget en graa Koe, dernæst 5 Faar hverken af de bedste eller de ringeste, som skal nyde fri Græsgang og Varetægt om Sommeren hos Beboernes egne Creaturer. Til Boehauge har ermeldte Jens Sørrensen og Hustru udtaget deres egne Sengeklæder, 1 Kaaberkiedel med Log til, 1 liden Messingkiedel, 1 liden Jerngryde og et Hengeskab. Hvad Trækar angaaer skal de Gamle nyde Beboernes til

fornøden Brug, ligesom de og skal have fri Adgang til Bager-oven. Ovenmeldte Koe haver Jep Andersen eller Gaardens Beboere altid at forfriske, naar den ved Alderdom bliver udøgtig, hvilken sidste da nyder de Gamle igien. Naar enten Jens Sørensen eller sin Hustru dør, saa dør ogsaa den eene Skieppe Land ud og gaar til Beboerne igien. Bistaaderne som nu befindes bliver til fælles Brug mellem Gamle og Unge.

5. Naar de Gamle ved Døden blive bortkaldet, skal Jep Andersen eller Efterkommerne bekoste deres Begravelse efter iværende Stand og Vilkaar. Efter den sidstes død skal Jep Andersen eller Beboerne nyde, hvad som der befindes efter dem undtagen ovenmeldte Hængeskab, hvilket den yngste Søster Ane Marie Jensdatter skal nyde. Moderens Gangklæder skal skiftes imellem alle 3 Døtre eller deres Arfvinger. At dette sluttede Forlig og Contract er indgaaet med velberaad Hu og Samtykke af begge samme uryggelig udi alle sine Ord og Puncter holdes og efterkommes skal, have vi samme egenhændig underskreven og til Vitterlighed ombedet undertegnede Gaardmænd at underskrive.

Røjhuus den 22. Juni 1765. Jens Sørensen. Jep Andersen.

Til Vitterlighed: Christen Høllet. Peder Berthelsen.

Jens Sørensen, der blev Jep Andersens Svigerfader, havde ikke boet ret længe i Gjesten Sogn. Han var flyttet dertil fra Randbøl Sogn, hvor han havde Store Rygbjerg, en stor Hede-gaard under Engelsholms Gods, i Fæste. Ifølge Fæsteprotokol for Engelsholm Gods 1730—57, Fol. 42—43, gengives her hans

Fæstebrev:

Paa høyedle og velbaarne Hr. Justitz Raad de Lichtenbergs Vegne og efter givne Ordre haver jeg stæd og fæst, saasom jeg hermæd stæder og fæster til Jens Sørensen af Spjarup een min Hr. Principal tilhørende halve Gaard udi Randbøl Sogn, Ryeberg kaldet, som Peder Mortensen sidst beboede og fradøde, anslagen udi Nye Landmaalinges Matrikul til Hartkorn Ager og Eng 3 Tdr. 1 Skp. 2 Fdkr., hvilke halve Gaard bemeldte Jens Sørensen maa have, nyde, bruge og beholde hans liufs-tiid, saa-

længe hand aarlig og udi rette tider udreder og betaler alle Kongelige Skatter og contributioner, som nu er eller herefter paabydendes vorder, samt dend af samme halve Gaard aarlig gaaende Landgilde, som er 6 Rdlr. til hver Aars Martinij-dag, holder Gaarden forsvarlig vedlige og dend aarlig forbedrer, intet af dens Jord eller Eng bortlejer eller Gaarden i nogen Maade frakommer. Udi øfrige haver hand hans Kongelige Mayestæts allernaadigste Lov og Forordninger i alle Maader at holde sig efterrettelige, være Hosbunden samt hans Betroede hørrig og lydlig, saa fremt dette Fæstebrev skal staae ved Magt.

Engelsholm dend 18de Januar 1742.

Ligelydende Fæstebrev haver jeg rigtig bekommet, som Jeg udi alle Maader skal holde mig efterrettelig.

Jens J. S. Sørensen.

Nafn.

Paa Hr. Justitz Raad de Lichtenbergs Vegne og udi hans Fraværelse som Fuldmægtig.

M. Rind.

Jens Sørensen boede nu paa Store Rygbjerg i næsten 20 Aar. og her fødtes hans fire Børn — alle Døtre: Inger Jensdatter, død som Barn, Mette Jensdatter, Karen Jensdatter og Anna Maria Jensdatter. Ifølge Fæstebrevet var hans Ret til Fæstegaarden livsvarig, men det gik anderledes. Efter at der var gjort flere forgæves Forsøg paa at faa Folk fra andre Steder i Landet til at bosætte sig paa de jyske Heder og opdyrke disse, blev der under Frederik V givet Frihed til Indvandring fra Tyskland og dertil ydet omfattende Hjælp til Bosættelse i Kolonier, dels paa Alheden og dels paa Heden i Randbøl og Vorbasse Sogne.

Til Gennemførelse af disse Planer opkøbte Staten mange Ejendomme, og blandt disse var Store Rygbjerg. I Landstingets Skøde- og Panteprotokoller Nr. 44 Fol. 509—10 er indført et Dokument, hvori Christen de Linde til Engelsholm m. m. udtaler, at det har behaget Hans Mayestæt at afkjøbe mig Randbøl Hede Ryeberg af Hrtk. 6 Tdr. 3 Skp. for 632 Rdl. 3 Mk. Dokumentet er dateret 1. Juni 1761 og tinglæst 8. Juli s. A. Paa Store Rygbjerg, der nu fik Navnet Frederikshaab, bosatte sig 35 tyske Familier, der alle var fra Pfalz ved Rhinen.

En Følge af disse Begivenheder var, at Jens Sørensen maatte afstaa sin Fæstegaard og som en ældre Mand med sin Familie søge sig et andet Hjem, og det blev altsaa til Røjhus i Gjesten Sogn. I en Indberetning af Præsten Høstmark hedder det: »paa Røj Mark findes et Hus, hvis Beboer er Fæster af Lille Røj,« og her var det nok, at Jens Sørensen kom til at bo. Efter at Røjgaard fra Ryttergodts var overgaaet i privat Eje, skete der en Udstykning, og Gaardene Smederøj, Lille Røj, Røjlund og Røj Skovhuse blev selvstændige Ejendomme, der enten blev solgte eller bortfæstede.

Hvor eller naar Jens Sørensen og hans Hustru var født eller ægteviet, vides ikke. Der findes ikke noget herom i Kirkebøgerne for Randbøl eller Egtved Sogne. Hans Fæstebrev er udstedt 1742 og den ældste Datter født 1744, saa de er antagelig kommen til Randbøl som nygifte andensteds fra.

Som det ses, var Aftægten til Jens Sørensen sikret dem for Livstid, uanset hvem der paa Lille Røj skulde yde den; men de er næppe forblevne i Gjesten Sogn, da der intet er anført i Kirkebogen om deres Død. Maaske er de fraflyttet sammen med de yngste Døtre ved deres Giftermaal.

Jep Andersen kom til Gjesten Sogn 1765, samme Aar som Bønderne paa Ryttergodset under Koldinghus paa den store Auktion 30. Maj havde købt deres Gaarde, hvad mange iøvrigt var halvvejs ængstelige for. De havde som Kronbønder eller Kongens Bønder, som de ogsaa med en vis Selvfølelse kaldte sig, ikke følt Stavnsbaandet eller Hoveriets Tryk saa stærkt som Fæsterne under Herregaardene, og dette prægede dem. Nu ejede de Gaardene; men mange havde faaet Gæld i Stedet. Forskellen mærkedes først for Alvor, da Landboreformerne gennemførtes.

Men for Jep Andersen paa Lillerøj betød dette, at nu kunde han faa en Gaard til sig selv, og 1772 købte han Peder Bertelsens Gaard i Ravnholt, der 7 Aar i Forvejen var købt paa den kgl. Auktion over Ryttergodset for 90 Rigsdaler pr. Tønde Hartkorn. Han fik Købekontrakt 8. December og Skøde 8. April 1733. I Købekontrakten fastsattes den store Aftægtsydelse i alle Enkeltheder, og den var et betydeligt Tillæg til Købesummen. Skødet lød:

Jeg underskrevne Peder Bertelsen af Raunholt, Giesten Sogn, Andst Herred, Coldinghus Amt, gjør hermed vitterlig: At jeg haver saalgt, schiødet og afhændet ligesom jeg hermed sælger, schiøder og afhænder fra mig og mine Arfvinger til Velagte Jep Andersen af Lille Røy og sine Arfvinger den sig eiende og tilhørende og hidtil beboende Gaard, bestaaende af Hartkorn Agger og Eng — skriver Toe Tønder fire Skiepper en Fdk. en Album — beliggende i bemeldte Raunholt, bestaaende af Bygninger, Herligheder og Rettigheder ligesom de mig af Hs. kong. Mayst. allernaadigst solt og skiødet er, hvilket Skiøde dateret Kiøbenhavn d. 26. Januari 1768 følger med dette. Foruden samme Gaard og Hartkorn følger og hermed i samme Kiøb dend Skovpart, som jeg ved en imellem Mads Jepsen her ibid. og mig oprettede Contract af Dato d. 7. Januari 1766 har tilforhandlet mig og lagt til ovenmelte Gaard som og efter bem. Contracts formeld. Skal følge Jep Andersen og sine Arfvinger, ligesom jeg det eyet haver. For samme Gaard Hartkorn, og berørte Skovpart betaler bem. Jep Andersen dend Kiøbe-Summa 500, skriver Fem Hundrede Rigsdaler, med et Aars Rente af fem prC. til velærværdige Hr. Proust von Hauen eller Ordre og desuden holder sig den imellem ham og mig oprettede Contract af Dato d. 7. December 1772 efterrettelig i alle sine Puncter og Klausuler, efterrettelig i henseende til de her i Gaarden indestaaende Børnepenges Udbetaling som Aftægt for mig og Hustrue. Og da tilmelte Jep Andersen har betalt ovenstaaende 500 Rdl. med sine Renter og forsikrer mig at opfylde sidst berørte Contract udi de øvrige Dele, saa Kiendes for mig og mine Arfvinger ingen ydermeere Lod, Deel og Ræt eller Rettighed at have til, eller udi forbemelte Gaard og Hartkorn, dets Herlighed og Rættighed med bemelte Skovpart, indtet undertagen, være sig inden eller uden Markskiel, vaadt og tørt i Skov og Mark, Agger og Eng, Mose og Kier, Tørvegrøft og Lyngslet og fiskevand, fægang, i hvad Navn de og have kunne af alt hvad dertil af Arilds Tid har tillagt og bør med Rætte at tilligge, men eene skal følge og tilhøre meerbemelte Jep Andersen og sine Arfvinger som et uryggeligt Kiøbskiøb til Evindeligt Arf og Eyendom. Saa vil jeg og hermed fuldkommeligen hiemble og friefrelse samme Hartkorn og Eyendomme for alle og Hver-

mands tiltale, som derpaa med Rætte kunne have noget at tale. Dette til Bekræftelse under min Haand og Seigl samt 2de Vitterlighedsmand, og maae dette mit udgivne Skiøde til behørig Tinge læses og protocolleres, naar Kiøberne det fornøden eragter.

Datum Raunholt den 28. April 1773.

Peder Bertelsen.

Til Vitterlighed: Ebbe Nielsen og Fr. Roland.

Læst for Retten paa Aandst-Jerlev og Brusk Ting i Colding Tirsdagen den 18. Maji 1773. H. Junghans. H. S. Paaby.

Jep Andersen var nu Selvejer. Han maatte 1. Maj 1773 laane 300 Rdl. hos Sr. Henrik Danielsen i Kolding til 4 % Rente mod Pant i Gaarden. Denne Obligation er slettet 21. Jan. 1791; men dette at baade Peder Bertelsen og han havde private Laan i Gaarden, viser, at der dengang ingen Pengeinstitutioner var, hvor en Bonde kunde laane Penge. Saa Begyndelsen har næppe været uden Besvær, og dertil kom, at den store Kvægsyge kort for Jul 1779 udbrød og hærgede Egnen, saaledes at Kreaturer i Hundredevis maatte nedslaas, og til Spærring af Gaarde og Byer var der stor Militærbelægning, der varede til Maj 1782. Hvorledes Jep Andersen kom igennem dette, vides ikke, men det har sikkert været en stræng og byrdefuld Tid.³²⁾ Men det var de store Landboreformers Aar, der fulgte efter, og dette, at Bonden nu sad paa egen Gaard og egen Jord, frigjort for Fællesskabets Tvang, opmuntrede til Fremdrift. Man begyndte at afvande og mergle, og Afgrøderne blev større i Forhold dertil. Opdræt af Stude var en god Indtægtskilde, og Fremgangen var kendelig — ogsaa inden Døre.

Smukke Tinfade og Tallerkener stod i Række paa Væggen under Loftet i Stuen. Der fortælles, at da disse omkring 1840 gik af Brug og ikke regnedes for meget, blev et Tinfad sat ud til Lænkehunden og en Tallerken til Ællingerne, men 11 Tallerkener bevarede, og de findes endnu i Slægtens Eje. Paa Bagsiden staar indridset I. A. S. R. (Jep Anders Søn, Ravnholt). Jep Andersen drev Gaarden, indtil de 1801 afstod den til den ældste

³²⁾ Se A. Simonsen: »Andst og Gjesten Sogne«.

Søn og selv gik paa Aftægt. Han døde 19. Decbr. 1817, hun 24. Oktbr. 1819.

De havde følgende Børn: Jens Jepsen, f. 24. Aug. 1766, Anders Jepsen, f. 10. Aug. 1768, Søren f. 1771, Peder 1775, en Datter 1777, Karen 1779 og Birtha 1782. De tre ældste blev født paa Lille Røj, de andre i Ravnholt. Kun de to ældste Sønner blev voksne. Anders Jepsen blev Gaardmand i Askov. Han døde som Enkemand 29. Marts 1836 og efterlod sig en Søn Jeppe Andersen, f. 10. Jan. 1809.³³⁾

Jens Jepsen var fyldt 35 Aar, da han 20. Maj 1801 fik Skøde paa Gaarden efter sin Fader. Den stod da 1 Td. højere i Hart-

³³⁾ Ifølge Malt Sogns Kirkebog.

TAVLE VI.

ELSE JENSDATTER
OG LAURIDS LAURIDSEN THUESENS
BØRN OG BØRNEBØRN

Else Jensdatter, f. 1819, d. 1906,

Datter af Jens Jepsen, f. 1766, og Maren Hansdatter fra Donslund, f. 1781,

g. 1850 m. Laurids Lauridsen Thuesen, Brændsmadegaard i Ferup, f. 1814, d. 1877.

Børn: 3 Sønner, Laurids, Jens og Carl, der døde ugifte,

2 Døtre,

1) Mette Thuesen, f. 1851,

g. m. Førstelærer J. Lundsgaard, Vonsild,

2) Maren Thuesen, f. 1855,

g. m. Grdr. Hans Schultz, Paaby, f. 1853, d. 1921.

Børn: 1) Karen Schultz, f. 1884, g. m. Grdr. Jens Schultz fra Fovslet,

2) Laurids Schultz, f. 1886, g. m. Meta Dahl fra Paaby,

3) Jens Schultz, f. 1888, g. m. Thora Mortensen fra Højrup,

4) Else Schultz, f. 1890, g. m. Grdr. Niels Thomsen, Uhre.

korn og kostede 650 Rigsdaler foruden Aftægten til begge Forældrene, der levede endnu i 18 Aar, og saaledes blev et betydeligt Tillæg til selve Købesummen. Jens Jepsen blev 28. Oktbr. 1809 gift i Vorbasse Kirke med Maren Hansdatter fra Donslund, f. 2. Febr. 1781, han var da 43 og hun 28 Aar gammel. Deres Børn var *Mette Jensdatter*, f. 8. Decbr. 1816, *Else Jensdatter*, f. 4. April 1819, *Ane Cathrine Jensdatter*, f. 16. Decbr. 1821. 15. Maj 1815 fødtes og døde en Søn, døbt Hans, en Tvillingbroder døde under Fødslen. Den ældste af Døtrene, *Mette Jensdatter*, blev gift med Anders Simonsen fra Gjesten og blev paa sin Fødegaard i Ravnholt.

Else Jensdatter blev 16. Marts 1850 gift med Gaardejer *Laurids Lauridsen Thuesen*, Brændsmadegaard i Ferup, f. 15. Febr. 1814, d. 10. Juli 1877, og her døde hun 28. Jan. 1906. De havde tre Sønner, *Laurids*, *Jens* og *Carl*, der alle blev voksne, men døde ugifte, og to Døtre: *Mette Thuesen*, f. 25. Febr. 1851, g. m. Førstekærer J. Lundgaard i Vonsild. *Maren Thuesen*, f. 17. Jan. 1855, gift 1883 med Gaardejer Hans Schultz i Paaby, f. 1853, d. 1921 i Ferup.

Børn: Karen f. 1884, g. m. Gaardejer Jens Schultz fra Fovslet. Laurids f. 1886, g. m. Meta Dahl fra Paaby. Jens f. 1888, g. m. Thora Mortensen fra Højrup, og Else f. 1890, g. m. Gaardejer Niels Thomsen i Uhre.

Ane Cathrine Jensdatter. Hun plejede sin gamle Fader i Ravnholt i hans sidste Aar og blev 15. Maj 1852 gift med Gaardejer og Sognefoged *Poul Knudsen* i Harthe, f. 29. Decbr. 1817, d. 14. April 1884. Hun døde 1. April 1875.

Børn: *Knud Poulsen*, f. 2. Decbr. 1854, død som ung Læge 1881. *Johanne Poulsen*, f. 23. Decbr. 1858, d. 23. Juni 1929, g. m. Gaardejer *Jens Schultz* fra Paaby, der ejede Ballegaard i Vester Nebel.

Børn: Kathrine f. 1884, g. m. Friskolelærer Frovin Jensen i Højby. Knud Schultz f. 1886, g. m. Synnøve Hansen og har nu Ballegaard.

Jens Poulsen, f. 5. Febr. 1862, død paa sin Fødegaard i Harthe 17. Jan. 1952. Gift 6. Septbr. 1894 med *Mette Margrethe Møller*, f. 20. Juni 1866, Datter af Gaardejer Anton Møller, Højbjerggaard. Harthe, d. 28. August 1922. Jens Poulsen var i en

ANE CATHRINE JENSDATTER
OG POUL KNUDSENS BØRN OG BØRNEBØRN

Ane Cathrine Jensdatter, f. 1821, d. 1875,

Datter af Jens Jepsen, f. 1766, og Maren Hansdatter fra
Donslund, f. 1781,

g. 1852 m. Gaardejer og Sognefoged i Harthe Poul Knudsen.
f. 1817, d. 1884.

Børn: 1) Knud Poulsen, f. 1854, d. 1881,

2) Johanne Poulsen, f. 1858, d. 1929,

g. m. Gaardejer Jens Schultz fra Paaby.

Børn: 1) Kathrine Schultz, f. 1884,

g. m. Friskolelærer Frovin Jensen.
Højby,

2) Knud Schultz, f. 1886, g. m. Synmove
Hansen.

3) Jens Poulsen, f. 1862, d. 1952.

g. 1894 m. Mette Margrethe Møller, f. 1866.
d. 1922,

Datter af Gaardejer Anton Møller, Højbjerg-
gaard, Harthe.

Børn: 1) Poul Harald Poulsen, f. 1895, Forste-
lærer i Funder,

2) Anton Georg Poulsen, f. 1897, Gaard-
ejer i Harthe,

3) Knud Sigurd Poulsen, f. 1899, Gaard-
ejer i Alminde,

4) Else Kathrine Poulsen, f. 1901, Lærer-
inde i Harthe,

5) Gudrun Poulsen, f. 1902, g. m. Mads
Dahl, Nebelsminde.

4) Bertel Poulsen, f. 1864, d. 1949.

gift 2 Gange.

Børn i 1. Ægteskab: Rigmor Poulsen, f. 1903,
Frode Poulsen, f. 1905.

Børn i 2. Ægteskab: Marie Poulsen, f. 1911,
Gerda Poulsen, f. 1913.

Aarrække Medlem af Vejle Amtsraad og i Bankraadet for Kolding Folkebank. Blev tildelt Dannebrogordenen.

Børn: Poul Harald f. 1895, Førstelærer i Funder. Anton Georg f. 1897, har Fødegaarden i Harthe. Knud Sigurd f. 1899, Gaardejer i Alminde. Else Kathrine f. 1901, Lærerinde i Harthe, og Gudrun Poulsen f. 1902, g. m. Mads Dahl, Nebelsminde.

Bertel Poulsen, f. 4. Decbr. 1864, d. 1949 som Statsskovfoged under Palsgaard Statsskovdistrikt. Boede paa Fruergaard i Ejstrup mellem Horsens og Silkeborg. Gift to Gange.

Børn: Rigmor f. 1903, Frode f. 1905. Han ydede en stor Indsats i Modstandsbevægelsen under den tyske Besættelse. I sidste Ægteskab er der to Døtre, Marie f. 1911, og Gerda f. 1913.

*

Maren Hansdatter blev ikke gammel, og hun oplevede ikke at se sine Døtre i deres egne Hjem. Hun døde 11. April 1837. Hendes ældste Datter, Mette, der blev Kone i Gaarden efter hende, fortalte mange Aar efter, at hendes Moder var en stilsfærdig, kon Kone. Naar hun sad ved sin Rok og spandt, sang hun ofte Brorsons Salme »Idag er Naadens Tid«, maaske en Arv fra de Dage, da Joachim Ewald var Præst i Vorbasse.

Jens Jepsen døde 7. Septbr. 1850 som 7. Led i en ubrutt Mandslinie, hvoraf den første Mand var Kirkeværgen Poul Sørensen i Bække.

Læ vos aalti blyw ve de!

Faaer sin Baaen ka kjennes ve!

St. St. Blicher.

Under Krigen med England og de nærmest følgende Aar havde det danske Landbrug haft forholdsvis gode Dage, men saa kom Nedgangen. Afsetningsforholdene til Udlandet mødte store Vanskeligheder. Da Danmark i 1814 maatte afstaa Norge, gik vor Udførsel af Rug dertil næsten i Staa.

Kartoffelavlten steg stærkt i alle Lande, og dette gav større Overskud af Korn til Salg, og Priserne gik derfor stadig nedad. I 1818 var Kapitelstaksten for 1 Td. Rug 14 Kr. 93 Øre, 1819 9 Kr. 04 Øre, 1820 5 Kr. 33 Øre, 1821 4 Kr. 39 Øre, 1822 4 Kr. 93 Øre, 1823 4 Kr. 18 Øre, og 1824, da Bunden var naaet, 3 Kr.

94 Øre. Gode Fedestude kostede 14–15 Rdl. Parret. Men Folk blev nøjsomme og lærte at klare sig med lidt. Der skulde spares, og der blev sparet. Da Aarene derefter blev frugtbare, og der kom Liv i Omsætningen, begyndte Opgangstiden. Jens Jepsen har dog næppe været af de vanskeligst stillede under Krisen. Der var noget at staa imod med. Da han 1838 overdrog Gaarden til sin ældste Datters Mand, *Anders Simonsen* fra Gjesten, var den gode Bondetid inde.

METTE JENSDATTERS MØDRENE SLÆGT FRA DONSLUND

Donslund ved Vorbasse var en lille Herregaard, der i det 16. Aarhundrede ejedes af Anders Sandberg, hvis Datter Sophie Sandberg ægtede Johan Juel fra Hesselmed, og denne overtog Gaarden. Han blev 1562 beordret til, sammen med flere andre Adelsmænd, at ride Markskel mellem Thorsted og Skjøde.

Efter hans Død fik hans Sønner: Jens, Niels og Christen Gavebrev paa Donslund. Christen Juel ægtede 1597 Karen Strangesen, en Datter af Otto Strangesen til Vosnæsgaard ved Aarhus.

Christen Juel døde 1608, og hans Enke blev straks efter Begravelsen forevist to Gældsbeviser paa 5000 og 4000 Daler, som hendes Mands »Ven« Christopher Rosenkrans til Høgsbro — »en Torn iblandt Roser« — paastod at have tilgode med Pant i Donslund. Karen Strange klagede sin Nød for Kongen, Chr. IV, og Christopher Rosenkrans maatte bekende, at Gældsbeviserne var falske. Det viste sig tillige, at han havde andre forfalskede Breve — ogsaa et med Kongens Navn og Segl. Ved Herredagens Dom blev Rosenkrans dømt æreløs og til at miste sin Hals. I Roskilde Domkirke i Chr. IVs Kapel har Maleren Marstrand fremstillet Domfældelsen: Drabanter fratager Rosenkrans hans adelige Guldkæde og Kaarde, Bødlen bryder hans Sværd, Karen Strange ses omgivet af sine tre Børn, og rundt om dem sidder Raadet. Sagnet om, at Kongen opdagede Bedrageriet ved at betragte Vandmærket i Papiret, passer ikke. Papir med samme Mærke er benyttet til langt ældre Breve.

Karen Strangesen solgte 1609 Donslund til Jomfru Margrethe Bille fra Lindved, der 1623 afhændede Gaarden til Chri-

De fredede Rester af Donslund. 1953. Til højre Bogens Forfatter.

stopher von Gersdorf. Han solgte 1625 Donslund med tilliggende Gods til Jomfru Maren Norby, en Datter af Peder Norby og Dorthea Rosenkrans til Urup i Grindsted Sogn, som 1629 overdrog den til sin Broder Bendiks Norby til Urup. Han solgte Godset til en holstensk Adelsmand Breide, der 1648 nævnes som Ejer; men 1651 maatte Bendiks Norby atter overtage Gaarden, som han 1660 tilskødede sin Søn Peder Norby. Godset blev stærkt forringet under Svenskekrigene, og af Tingbøgerne fremgaar det, at han stadig maatte selge af Strøgodset, pantsætte eller laane sig igennem. Hans Fætter Peder Thorsen havde Pant i Donslund og overtog den forarmede Gaard 1679. To Aar efter døde han. Hans Enke fortsatte; men 1689 blev Donslund til dømt Kronen for Skatterestancer og 1694 udlagt som Ryttergods. Efter dettes Ophævelse 1743 solgte Kongen Gaarden til Amtsforvalter Roed i Kolding, og han afhændede den nogle Aar efter til Præsten i Grindsted, Claus Hagen. 1776 blev Fæsterne Selvejere — Donslunds Saga som Hovedgaard var endt. En Landsby opstod i Stedet, og kun en stensat Kælder, oprenset

1902 og fredet af Nationalmuseet 1907, samt talrige Brudstykker af Munkesten og røde Tagsten vidner om, hvor den gamle Herregaard har ligget.

Christen Thorsen og Maren Norby

blev gift ca. 1625. Hun var født ca. 1590 som Datter af Peder Norby og Dorthe Bendiksdatter Rosenkrans til Urup. Christen Thorsen betegnes som »ufri«, er en ukendt Mand. Man ved ikke, hvem han var eller hvorfra han kom. Maren Norby, der 10. November 1625 fik Skøde paa Donslund Hovedgaard med tilliggende Gods, havde kun Gaarden i fire Aar, idet hun 1629 afstod Godset til sin Broder Bendiks Norby paa Urup. Hun og Christen Thorsen vedblev dog at bebo Donslund. Han boede der endnu 1640, da der var Tvist mellem Maren og Bendiks Norby om Arven efter Broderen Oluf Norby til Skovgaarde paa Fyn. 1649 skrev hun sig »Fru Maren Norby salig Christen Thorsens«, saa hun var altsaa Enke.

Christen Thorsen og Maren Norby havde 2 Sønner, Peder Thorsen den ældre og Per Thorsen den yngre. Sidstnævnte boede i Store Tønding, Thistrup Sogn og var Herredskriver i Øster Herred.

Da Maren Norby 1629 tilskødede sin Broder Bendiks Norby Donslund Hovedgaard og Gods, ialt 26 Tdr. Hartkorn, hørte der til Godset Donslund Mølle, 1 Hus i Hejnsvig, 4 Hedehuse, Baldersbæk og Risbøl; hendes Broder Oluf paa Fyn fik Søgaard, Lundgaard og Mosegaard samt 2 Gaarde i Hejnsvig By; men dette Gods kom dog senere tilbage til Donslund. 1660 tilskødede han Godset til sin Søn Peder Norby, der var født 1629. Han blev som ung forskikket til Sorø Akademi, »da han udi adskillige Uskikkeligheder lader sig befinde«, og da dette skulde ske »enten med det onde eller det gode«, har han nok været vanskelig at styre. Han havde Gaarden i en Snes Aar; men det gik stærkt tilbage for ham, og han solgte væk af Strøgødset. Han var gift med Else Munk fra Mølgaard.

Peder Thorsen den ældre var født paa Donslund efter 1625. Han døde 1681 og var gift med Else Christensdatter. De fik fire Born Maren, Christen, f. 1677, Elsebe, f. 1678 og Dorethe. Af

TAVLE VIII.

DONSLUND-SLÆGTEN

1. *Christen Thorsen*,
g. ca. 1625 m. Maren Norby, f. ca. 1590,
Datter af Peder Olufsen Norby og
Dorthe Bendiksdatter Rosenkrans.
Børn: 1) *Peder Thorsen*,
2) *Per Thorsen*.
2. *Peder Thorsen*, f. paa Donslund efter 1625, d. 1681,
Ejer af Donslund fra 1679,
g. m. Else Christensdatter.
Børn: 1) Maren Pedersdatter,
2) *Christen Pedersen*, f. 1677,
3) Elsebe Pedersdatter, f. 1678,
4) Dorethe Pedersdatter.
[Efter Peder Thorsens Død giftede hans Enke sig med
Laurids Nielsen, f. ca. 1655, Søn af Niels Lauridsen paa
Søgaard.]
3. *Christen Pedersen*, f. 1677, d. 1720,
g. 1698 m. Kirsten Hansdatter, f. 1678, d. 1760.
Deres Søn var
4. *Anders Christensen*, f. 1704, d. 1776,
g. 2 Gange, sidst m. Ane Christensdatter fra Houborg.
Mange Børn, deraf
 - 1) Maren Andersdatter, f. 1747,
g. m. Peder Hansen, Donslund Mølle,
 - 2) Christen Andersen, f. 1752,
g. m. Kirsten Sørensdatter fra Fitting,
 - 3) *Else Andersdatter*, f. 1753, d. 1829,
g. m. Hans Nielsen fra Donslund, f. 1747.

disse var Christen og Elsebe født i Hemmet, hvor de er indført i Kirkebogen.

Peder Thorsen skal i sin Ungdom have været Berider hos Kongen og blev senere Forpagter af Houngaard, Hemmet Sogn, under Lønborggaard Gods. Han skal have været en dygtig Mand. Den 28. November 1678 pantsatte Peder Norby sin Hovedgaard Donslund til sin »kiære Fætter, ærlig og velfornemme Mand

5. *Else Andersdatter*, f. 1753, d. 1829,
g. 1776 m. *Hans Nielsen*, f. 1747, d. 1823,
Gaardmand i Donslund.
Børn: 7, hvoraf 3 døde som Børn. De 4 andre var
1) *Maren Hansdatter*, f. 1781,
2) *Niels Hansen*, f. 1784,
3) *Anne Kirstine Hansdatter*, f. 1788,
4) *Anders Hansen*, f. 1792.
6. *Maren Hansdatter*, f. 1781, d. 1837,
g. 1809 m. *Jens Jepsen*, f. 1766, d. 1850,
Gaardmand i Ravnholt.
Børn: 1) *Hans Jensen*, f. 1815, d. 1815,
2) *Mette Jensdatter*, f. 1816, d. 1899,
3) *Else Jensdatter*, f. 1819, d. 1906,
4) *Ane Cathrine Jensdatter*, f. 1821, d. 1895.
7. *Mette Jensdatter*, f. 1816, d. 1899,
g. 1838 m. *Anders Simonsen*, f. 1817, d. 1905.

Peder Thorsen, Forpagter paa »Houmgaard«, for 800 Rigsdaler samt en Gaard i Eg for 100 Rigsdaler. Var Laanet ikke tilbagebetalt inden førstkommende Sct. Pedersdag, skulde de pantsatte Gaarde tilhøre Peder Thorsen«. Pengene blev ikke betalt, og saaledes blev Peder Thorsen 1679 Ejer af sin Fødegaard, som hans Moder engang ejede, medens Peder Norby kom til at bo i et Hus paa Gaardens Mark — Fiskerhuset — hvor han, der var barnløs, blev til sin Død.³⁴⁾

Peder Thorsen havde dog ikke Donslund ret længe. Maaske var Forholdene for ringe paa den forarmede Gaard. Han søgte et Embede og rejste derfor til Øvrigheden i Fredericia; men paa Hjemvejen døde han, som han sad for Bordenden paa en Gaard i Bølling, Egtved Sogn, formodentlig ramt af et Hjerteslag. Han blev ikke meget over 50 Aar gammel.

Hans Enke, Else, der nu stod med fire smaa Børn, giftede sig kort efter med Laurids Nielsen, f. ca. 1655 som Søn af Niels Lauridsen paa Søgaard. Efter Peder Thorsens Død blev der.

³⁴⁾ Viborg Landstings Skøde- og Panteprotokol 18–176.

ifølge Slaugs Herreds Tingbog, 14. Febr. 1681 paa Donslund holdt Registrering i Boet efter ham. Af denne Forretning, der er indført i Tingbogen og fylder 13 Sider, skal her anføres et kort Uddrag, der giver et Indblik i Tiden og Forholdene. Tingbogen er dog meget medtaget og Skriften ofte næsten ulæselig. Af Besætningen nævnes kun faa, saa Vardiansættelsen kan ses. Hvor der staar, er Ordene ulæselige.

Først Hester: 1 rød Gieling, 1 mindre ditto 16 sd (Sletdaler). 1 sortstiernet 12 sd., 1 stiernet Hest 9 sd., 1 sort brun Hoppe 12 sd., 1 gammel med stumpet Halle 6 sdl.

Quæg: en graahielmet, 1 sortbollet Thyr 6 sd. 1, suort hiellemet Stud 7 sdl., 1 suort røget Qui (sortrygget Kvie) 4 dlr., 1 sort Qui 3 dlr., 1 suort ungnøds Qui dlr. 3 sk. (Skilling).

Faar: 30 Støcker gl. Faar à 3 Mark er 22 Daler 3 Mark. 10 Aaringer à 2 Mk. — Suyn (Svin) 4 Ungsvin 4 Mk., 1 Ornig 2 Mk.

Boskab i Dørnsen: 1 Bord med dreiet Peller ofven Fod och schafft (Fodramme), 1 liden Fyrbord paa fiere Peller med Fod och schafft under 1 dl. 2 Mk., 1 gl. Contor Skab — uden scaffer af Eg, rød anstrøgen 2 Dl. 1 Reysekoffert med Leder overdragen med Rom under 7 Dl. 2 Mk., 1 liden beslagen Schrien 2 Dl., 1 Schlobench off Fyr 2 Dl. 2 mk., 1 Steinscheffertafle (Stenskiffer-tafle) med loger for och indlagt i lesterne 2 Dl., 1 Speyl med en lach Rame omb. 1 Mk., 1 stoer Seyerverkh (Uhr) med Hues derthil formallet 12 Dl.

I Stoerstuen: 1 rød formallet Egeschab med tuende udscho-rene bielleter (Billeder) for under overdiellen 4 Dl. 2 Mk., 1 sort Egekiste med los och beslaug 4 Dl., 1 Lodbench med dreiet peller aff Eg, trocken med hydsing och en benchedyne derthill. 3 høye Træstolle, 3 gamle ditto.

I Spisekammeret: 1 cofferet med gl. selschind offøver. 1 sort flache foder med 6 Flacher i (Vinkurv), 1 brendtviokedell med Hat och piber 16 dl. 3 Mk 8 sk.

Gevehre: 1 stor Hagelbøsse 8 Dl., 1 Bøsse mindere, indlagt med sort Huorn 1 D. 2 M., 1 Par Pistoller.

Sadel och Ridetøj: 1 sort Sadell med en Messingknep paa giørsted och stibøjler 3 dl. 2 mk., 1 gl. sadell med giord 1 Dl. 2 Mk., 1 par nye stibøjler 3 Mk., 1 Par lange polakstenger (ved

Bidsel og Tøjle) med en halff galleimundstøcke och messing-pacheller paa 2 Mk., 1 Ridethøme hindentøych och fortøych off siort leder med thinbacheller och et par rette ridestenger 2 dl., 1 Ridethøme med hindertøych och forthøych off rydsleder med messing syllier paa och et par lange pollachstenger 2 dl. 3 Mk.

Linkleder: 1 dreiels haandklede, 2½ Alen lang, 1 tuedsbortecke udsyet i sprangeverk i store Ruder 1 dl., 1 dreiels dug af to breder 6 allen lang 4 dl. 2 mk., 1 dreiels dug, 1 bred, 3 allen bred och 5 allen lang 2 dl. 3 mk. 8 sk.

Den salige Mands Liffkleder. 1 ellendz-(Elsdyr)leder cøllert, (Kjole el. Kofte) for 20 dl., 1 Vest off dyrleder (Dyrelæder), underdragen med leder under schøden 8 dl., 1 Par bochinds buxer 4 dl. 2 mk., 1 Par ringere ditto med olmerdug under 3 dl. 2 mk., 1 gl. graa Kledkiol med gl. ulffschind (Ulveskind) underforet 3 dl., 4 Par strømper.

Bøger: 1 suensche Bibel i leder bedengt 1 Dl., 1 thydsch bog in folio »wunderzeichen« kaldit 3 mk., 1 thydsche Bog ind octo gl. kaldis »Kunst und wunderbouch« 1 mk., 1 Bog off thydsche Die gef. .y om der schønen drama 2 mk., 1 dansche bog in 8 tauo kaldis »Inderlig hierttesoch« 3 mk. 1 th. bog i 8 tauo »Das lieber Schriptura . . . in einem wahren christen taglich sterben« 1 Mk., 1 gl. Bog in 8 tauo »Nøttentlig och fornødentlige beretning om di Menscher, huilche aff angst och forthuilleste eller andre Aarsager sig selff drebe eller affliffver« 6 sk., 1 liden notthydsche bønnebog in 8 tauo schinden i 1 sk., 1 thydsche Bog in 8 tauo 8 sk., 1 thydsche in 8 tauo i huid Bind 8 sk.

Tiin: 10 nye Teller (Tallerkenen) vog 8½ pund 2 dl. 1 Mk. 9 sk., 4 gl. ditto som er smaa, 1 Messing vandbechen udi figur 1 dl. 1 mk. 8 sk.

Sølfj och sølfstøych: 1 sort Hætte med sølfjhætte baand och et Par sorte lederhandsker med sort sielke och sølfffrandser 2 Mk. 8 sk., 5 Allen brede sølfj och guld knippeling vog 16 Lod for 12 dl., 96 støcker sølfj knapper med sølfj thraa vog tillhobbe 61 Lod 3 Quintin 46 dl. 1 mk. 10 sk., 144 støffter vog 19 Lod 12 dl. 1 mk. 14 sk., 1 lidet støck gyllenstøcke 1 Daler 12 sk.

Støffter = Stifter — og syller — maa nærmest betegnes som Pyntenaale og Knapper eller Rosetter af Guld eller Sølv, der

anbragtes paa Klædedragten. Det var en yndet Mode, og Christian IV maatte i 1618 forbyde Brugen af Guld og Ædelstene dertil.

*

Af Registreringen ses, at der ingen Riddersal var paa Donslund, og det havde der næppe nogensinde været, men kun en Storstue. Gaarden bestod af fire Længer, og disse kunde vist langt fra staa Maal med en Nutids større Bondegaard. Peder Thorsens Besiddelse af Vaaben og Ridetøj støtter Traditionen om, at han i sin Ungdom havde været Berider hos Kongen, og hans Livklæder og Sølvtøj om, at han kunde føre sig standsmæssigt. Var han ikke velbaaren som sine Søskendebørn Peder, Christen og Dorthe Norby paa Urup, saa var han dog efter alt at dømme en Mand, der hævdede sig saa godt som nogen ved sin Færd og Dygtighed. Havde han levet og forbleven paa Donslund, havde han maaske genrejst den gamle Herregaard. Han blev begravet i Vorbasse Kirke.

*

Efter Registreringen af Boet opgjordes Gælden. Der var forskellige Krav. Præsten Hr. Hans i Vorbasse skulde saaledes have 3 Mk. og 8 sk. for den salige Mands Ligprædiken, og Begravelsesomkostningerne androg 20 Daler. Da Gælden var betalt, beløb Boet sig til 534 Daler, hvoraf Enken fik den ene Halvdel og Børnene den anden — foruden Jordegodset, Donslund Hovedgaard med 12 Tdr. Hartkorn, som Børnenes Stiffader Laurids Nielsen fik under Værgemaal. Han gav i Retten Børnenes Morbroder og Formynder, Anders Christensen i Dal, Haanden paa at underholde Børnene med nødtørftig Føde og Klæde, holde dem i Skole, lære dem at læse og skrive, som forsvarligt og christeligt kan være udi alle Maader, indtil de bliver femten Aar gamle, foruden Jordegodset at vedligeholde.

*

Peder Thorsens Enke og hendes anden Mand, Laurids Nielsen, sad nu som Ejere af Donslund indtil 1687, da Kongen maatte overtage den paa Grund af Skatterestancer. Gaardens Hartkorn var da 7—6—1—1, og Laurids Nielsen nævnes nu som

Tjener til Koldinghus. 17. Oktbr. 1690 fik han Donslund i Fæste for 12 Tdr. Rug og alle paa hvilende Skatter. 1711 nævnes han sidste Gang som Fæster. Donslund var da Ryttergods.

Christen Pedersen, Søn af Peder Thorsen og Else Christensdatter, f. 1677, gift 1698 med Kirsten Hansdatter, f. 1678, d. 1760. Christen Pedersen døde 1720. Kirsten Hansdatter nævnes endnu 1734 som Fæster. Donslund havde da 3 Fæstere, hvoraf de to boede paa Gaarden, den tredje var Anders Lauridsen, der formentlig var en Søn af Christen Pedersens Stedfader, Laurids Nielsen, og maaske gift med en af hans Døtre. I saa Fald havde han ifølge Overleveringen tjent Kongen som Hestgardist i otte Aar, derefter som Husar i andre otte Aar og 1712 deltaget i Slaget ved Gadebusch i Mecklenburg.

Anders Christensen, f. 1704, død i Donslund 21. Januar 1776, Søn af Christen Pedersen og Kirsten Hansdatter.

I Aarene 1729—33 boede han i Karlsgaarde i Øse Sogn, hvor han var gift, og de tre ældste Børn blev født. Han flyttede til Donslund 1733, hvor han, da hans første Hustru var død, samme Aar i Lindknud Kirke blev gift med Ane Christensdatter fra Houborg. De fik mange Børn. Ifølge Overlevering i Slægten blev en af Sønnerne Sømand og døde i Asien, og to eller tre Sønner rejste til Trankebar, en Havneby i Indien, som Missionærer. Det kan synes mærkeligt, at jydsk Bønderkarle i en Tid, da det ikke var almindeligt eller let at rejse til saa fjærne Egne, tog en saadan Beslutning. Vorbasse havde i Aarene 1745—1764 to Præster, Marcus Nexø og Joachim Ewald, der begge havde Forbindelse med Brødremenigheden i Herrnhut. De fik megen Indflydelse, og der opstod et kristeligt Røre i Sognene. Under Paavirkning heraf er Afgørelsen maaske taget. Trankebar var i dansk Besiddelse fra 1616 til 1845, og 1706 oprettede Frederik IV her den første evangeliske Mission i Indien ved danske Udsendinge i Samarbejde med Halle i Tyskland, Pietismens Hovedsæde. Her tog Brødremenigheden ogsaa et Arbejde op, og da der tillige var Lægfolk med, ligger det nær at tro, at de unge Mænd fra Vorbasse var blandt disse. Man ved intet om, hvorledes det gik dem.

To andre af Anders Christensens Sønner tog Pastor Hagen i Grindsted sig af. Han var i nogle Aar Ejer af Donslund. I sit

Testamente, dateret 12. Febr. 1774, skrev han: Hans Christian Andersen, en Bondes Søn af mit Gods, ham jeg opfødte og i Horsens lærte Snedkerhaandværk, skal efter min Død have foræret 100 Rigsdaler, og Claus Andersen skal efter min Død uden Betaling have Fripas til at fæste (han var jo stavnsbunden).

Endelig var der tre, der blev i Donslund: Maren Andersdatter, f. 1747, g. m. Peder Hansen, Donslund Mølle, Christen Andersen, f. 1752, g. m. Kirsten Sørensdatter fra Fitting, og Else Andersdatter, f. 1753, g. m. Hans Nielsen fra Donslund.

Chr. Andersen havde en Part af Donslund i Fæste indtil 1776, da de alle blev Selvejere. Han skal ikke have været særlig dygtig eller energisk, hvad hans Kone derimod var. Hun klarede Sagerne baade ude og inde. Hun døde 1807. Han blev tilsidst blind og døde som Aftægtsmand hos Sønnen Peder Donslund 1842, 90 Aar gammel. Chr. Andersen skal have haft sine Brist og Fejl; her skal kun sluttelig fortælles et Træk, der ikke alene giver et tidshistorisk Billede, men tillige viser en Side af hans Karakter, der tjener ham til Ære. Deres Efterkommere lever endnu i Vorbasse Sogn og videre ud. En af disse var nu afdøde Sognepræst John Madsen Møller, født paa Vejgaard i Vorbasse, sidst Præst i Kærum ved Assens, død som Emeritus i Odense 15. Jan. 1919. Han var en betydelig Slægts- og Kulturhistoriker, Forfatter af flere Bøger og Afhandlinger, bl. a. »Historiske Oplysninger om Slaugs Herred« 1914. Ogsaa til nærværende Slægtsbog har han ydet værdifulde Oplysninger.

*

Chr. Andersen i Donslund blev fundet skyldig i Brændevinsbrænding, idet der 17. April 1791 ved Undersøgelse fandtes Brændevinstøj i hans Hjem. 21. Maj 1791 dømtes han til at betale 38 Rdl. i Bøde foruden Konfiskation af Laag og Hat paa Brændevinsgryden. Men 38 Rdl. var mange Penge dengang, og Chr. Andersen kunde ikke betale. Han ansøgte om Eftergivelse eller om Tilladelse til, at Bøden blev afsonet ved Fængselsstraf, hvilken Straf, ihvor tung den end vilde være for hans Skrobelighed, Helbred og Liv, han dog hellere vilde lide end gaa fra Hus og Hjem til Ødelæggelse for ham selv, Kone og Børn. »Naade, Naade beder og sukker de og jeg om.« Sognepræsten giver ham

Attest for, at han er sengeliggende og svag. Men det hjalp ikke. Straffen blev forandret fra Fæstningsarbejde til Tugthusarbejde i fire Uger. Amtmand Hoffmann tilføjer, da han sender Sagen til Herredsfoged Junghans i Kolding, at dersom Chr. Andersen forpligter sig til selv at gaa til Tugthuset i Viborg og aflevere Attest ved hans Tilbagekomst om Straffens Udtaaelse, behøves ingen Vagt at medgives ham. I modsat Fald skulde der medgives ham en lejet Mand, som kan transportere ham til Fods.

Men Chr. Andersen skulde ingen Ledsager have. Man kunde stole paa ham. Han gik til Viborg, meldte sig 10. Novbr. 1792, udstod sin Straf, blev løsladt 9. Decbr. og medbragte Bevis derfor ved Tilbagekomsten, der naturligvis ogsaa skete til Fods. Han var da 40 Aar.

Hans Kone, Kirsten Sørensdatter, fik en Søndag ved Vorbasse Kirke af en af de indkaldte tyske Kolonister foræret tre Kartoffler, der dengang var noget helt nyt og ukendt paa Egnen, og fik forklaret, at de var gode til mange Ting: til at spise til al Slags Mad, til at lave Brændevin af og til at fede Svin med. Efter sin Hjemkomst tog hun dem op af sin Lomme og lagde dem paa Bordet, idet hun sagde til Børnene, at de ikke maatte røre ved dem, da de skulde »sættes«. Men Sønnen Peder kunde ikke styre sig og sneg sig til at bide i en af de raa Kartoffler. Den smagte ham ikke, og han bemærkede tørt: »A ved et, hvodden di er te di anner Ting, men A trover no, te di er bæst te æ Svin.« Peder blev senere kendt under Navnet Peder Donslund, han var en begavet og historisk interesseret Mand.

*

Else Andersdatter.

Den yngste af de af Anders Christensens Børn, der blev i Donslund, blev konfirmeret i Vorbasse Kirke 26. April 1767, 14 Aar gl., og var altsaa f. 1753. Hun ægtede 27. Febr. 1776 Ungkarl Hans Nielsen af Donslund, Søn af Niels Christensen. Han blev konfirmeret 1764, 17 Aar gammel, og døde 18. Marts 1823 som Gaardmand i Donslund, 76 Aar gammel. Else Andersdatter døde 29. Maj 1829 som Aftægtskone i Donslund, 76 Aar gl.

De havde 7 Børn, hvoraf kun 4 blev voksne. Maren Hans-

datter, f. 2. Febr. 1781, Niels, f. 1784, Anne Kirstine, f. 1788. og Anders, f. 1792.

Maren Hansdatter fødtes 2. Febr. 1781. I Vorbasse-Grene Kirkebog læses: Sammenskrevne i Vorbasse Kirke 29. Septbr. 1809 Ungkarl og Gaardmand Jens Jepsen af Ravnholt og Pigen Maren Hansdatter af Donslund. Forlover paa hans Side Gaardmand Anders Jepsen af Askov og paa hendes Side hendes Fader Hans Nielsen af Donslund. De blev viede i Vorbasse Kirke 28. Oktbr. 1809.

*

Halvandet Aarhundrede er næsten henrundet, siden Maren Hansdatter til Fods vandrede fra Donslund ad Vejene mod Øst og ved Ravnholt kom i Snak med Jens Jepsen og hans Folk, der holdt Spisehvil under Markarbejdet, da hun kom forbi, hvilket førte til, at hun tog Plads hos Jens Jepsen og siden blev Kone paa Gaarden. Hun kom fra den aabne, barske Hedeegn til den lille, lune By i Vestranden af Østkystens Bøgeskove. Forskellen maatte føles stor. Idag er det anderledes. Hvor dengang, i Slaugs Herred, Lyngen bredte sig, og der var langt imellem Skorstenene, er der nu frodige Agre med velbyggede Gaarde og Huse. Vidtstrakte Naaleskove giver Gavntræ og Løv, Afveksling og Skønhed over Landskabet. — Nu

»staar en Nytids Bonde paa sin Toft
og lytter ud mod andre Lærkesange,
mens Himlen maler blaåt sit Sommerloft,
og Rugen gulnes tæt om Vig og Vange«.

Jeppe Aakjer.

STRAARUPLÆGTEN

Familien Straarup fra Hjarup blev gennem tredobbelte Søskendegiftermaal tilknyttet den Simonsenske Slægt i Ravnholt. hvorved ikke alene Navnet, men tillige udprægede Karaktertræk gør sig kendeligt gældende som et nyt Islæt, saa en gensidig Paavirkning blev mærkbar i Efterslægten. Det er derfor naturligt, at denne Families Historie ogsaa faar Plads i denne Slægtsbog.

Navnet Straarup antages at have sin Oprindelse fra en Landsby i Dalby Sogn, der blev nedlagt for at give Plads for en kongelig Forpagtergaard, som blev opført i Aaret 1684, og som endnu bærer Navnet »Straarup«.

Den nedlagte Landsbys Beboere maatte nu flytte andetsteds hen, og en eller flere af disse har da faaet Straarupnavnet tilknyttet som Kendingsnavn.

Hjarup-Familien stammer fra Grønninghoved ved Foden af Skamlingsbanken i Vejstrup Sogn; men da Præstegaarden nedbrændte 1690 og Kirkebøgerne med den, kan der ikke oplyses noget om Slægtens Historie før den Tid. Tilnavnet Straarup forekommer ofte i den første Kirkebog efter Branden, første Gang 1702, da en Peter Straarup blev begravet, 80 Aar gammel.

Oluf Jensen blev 29. Juni 1700 viet i Vejstrup Kirke til Maren Iversdatter. Han døde 1729 og hun 1735. Her forekommer første Gang Slægtsnavnet Iver. Deres Søn var

Iver Olufsen, døbt 1703 i Vejstrup Kirke, gift 1748 med Maren Hansdatter fra Røj (Vejstruprød), Datter af Hans Simonsen og Anna. Maren Hansdatter døde 1814 i en høj Alder. I dette Ægteskab fødtes der 7 Børn: Christian 1752, Maren 1754, Anne Marie 1756, Maren 1759, Marie Kristine 1761, Karen 1764 og Hans 1769. Denne yngste Søn

Hans Iversen flyttede til Ferup i Lejrskov Sogn, og han blev 7. Juli 1810 gift i Lejrskov Kirke med Kirsten Thulesdatter — en af Forloverne hed Thule Hansen og var formentlig Brudens Fader. De fik følgende Børn: Maren Hansdatter, f. 1811, Anne Hansdatter, f. 1813, gift 1833 med Christen Laugesen af Ferup, f. 1810. Anne Marie Hansdatter, f. 1814, gift 1834 med Iver Thulesen, f. 1796, Ungkarl fra Harthe. Kirsten Hansdatter Straarup, f. 1815, *Iver Hansen Straarup*, f. 7. Decbr. 1816, Kirstine Hansdatter Straarup, f. 1817, d. 1819. Hans Iversen Straarup døde 24. Maj 1819, 50 Aar gammel. Hans Enke, der var 36 Aar, giftede sig Aaret efter med den 31-aarige Jørgen Hansen fra Pjedsted. I dette Ægteskab fødtes 1826 en Søn Thule Jørgensen, der blev gift med Marie Kjerstine Madsen, og de overtog Ferupgaard.

I Aaret 1839, da Børnene af første Ægteskab alle var voksne, kom en Kedelfører kørende ind paa Gaarden i Ferup, hvor han som de andre omrejsende Handelsmænd, Kniplingskræmmere. Uldkræmmere de fleste Steder var ret velset. De kom jo vidt omkring og havde altid noget at fortælle fra den Verden, der laa udenfor Sogneskallet. Om Kedelføreren fik solgt noget af sit Kobber- og Messingtøj den Dag, kommer for saa vidt ikke denne Historie ved; men han fik da Lejlighed til at lade et Ord falde om, at Sønnen i Gaarden, Iver Hansen, var en pæn Karl, og han kendte en Pige, der kunde blive en passende Kone til Iver. Det var Jens Lassens Datter i Hjarup, hun var baade køn og dygtig, og Forældrene var estimerede Gaardfolk. Iver Hansen, der jo havde Stedfader og vel ikke kunde regne med at faa Ferupgaard, har nok tænkt sit, og Kedelføreren fik et Vink om i al Stilhed at forhøre nærmere i Hjarup. Dette førte til, at der en Dag i samme Sommer kom tre Mand ridende ind i Jens Lassens Gaard. Et Par Døtre stod i Stuen og kiggede forsigtigt ud. Den ene, Anne Margrethe, sagde da: »Ja, skal jeg have en af dem, saa skal det være ham med Hatten i Nakken.« Og ham var det netop, det skulde være, Iver Hansen Straarup. Medens Mændene nu sad og forhandlede med hinanden, fik Jens Lassens Kone, Margrethe, den unge Mand trukken til Side og sagde alvorligt til ham: »Ja, nu skal du tænke dig rigtig om, saa du gør, hvad der er ret og det, du kan svare til. Vi her i Gaarden

TAVLE IX.

STRAARUPSLEGTEN

1. *Oluf Jensen*, d. 1729,
g. 1700 m. Maren Iversdatter, d. 1735. Deres Søn var
2. *Iver Olufsen*, f. 1703,
g. 1748 m. Maren Hansdatter, d. 1814,
Datter af Hans Simonsen.
Børn: 7, hvoraf den yngste Søn var
3. *Hans Iversen Straarup*, f. 1769, d. 1819,
g. 1810 m. Kirsten Thulesdatter.
Børn: 1) Maren Hansdatter, f. 1811,
2) Anne Hansdatter, f. 1813,
g. 1833 m. Christian Laugesen af Ferup,
f. 1810,
3) Anne Marie Hansdatter, f. 1814,
g. 1834 m. Iver Thulesen, f. 1796,
4) Kirsten Hansdatter Straarup, f. 1815,
5) *Iver Hansen Straarup*, f. 1816,
g. 1839 m. Anne Margrethe Jensdatter, f. 1819,
6) Kirstine Hansdatter Straarup, f. 1817, d. 1819.
[Hans Iversen Straarups Enke blev g. 1819 m. Jørgen
Hansen fra Pjedsted.
De fik en Søn:
Thule Jørgensen, f. 1826, g. 1850 m. Marie Kjerstine
Madsen.
Deres Søn var: Jørgen Hansen Thulesen, f. 1850.]
4. *Iver Hansen Straarup*, f. 1816, d. 1868,
g. 1839 m. Anne Margrethe Jensdatter, f. 1819, d. 1881.
Børn: 1) Margrethe Straarup, f. 1841, d. 1923,
g. m. Niels Thomsen, f. 1807, d. 1890,
2) Hans Iversen Straarup, f. 1845,
3) Jens Iversen Straarup, f. 1848,
4) Kirstine Straarup, f. 1855, d. 1935,
g. 1873 m. Simon Simonsen, f. 1848, d. 1917,
5) Jørgen Iversen Straarup, f. 1851, d. 1859,
6) Jørgine Marie Straarup, f. 1860, d. 1883.

hører til »de vakte«, og vi samles med vore Venner i Hjemmene til Opbyggelse om Guds Ord. Det er ikke altid let, og vi maa høre meget derfor. Baade Præst og Øvrighed er os imod; men det betyder saa meget for os, og vi holder sammen. Nu ved du det, Iver, og det kan ikke blive anderledes.« — Iver, der vel ikke helt fattede Dybden i det, hun sagde, svarede rask: »Ja, det tejer a med, det ska nok go.« — Og det gik — ja endog godt. Men det blev ikke Iver Hansen, der tog den gudelige Vækkelse »med det andet«, men derimod denne, der tog ham helt og fuldt, saa han blev en af dens bedste; det var ikke verdensfjerne Hængehoveder, han var kommen til, men levende virksomme Mennesker.

Saaledes kom den første Straarup til Hjarup og friede sig ind paa Vestergaard.

At man saaledes ikke alene giftede sig med Pigen, men ogsaa »med Gaarden« var almindeligt og anset for rimeligt. Det gik som Regel ogsaa godt. Pligtfølelsen og Hensynet til Sæd og Skik var stærk — Skilsmisse var utænkelig.

Fik man ikke den man elskede, maatte man elske den man fik.

*

Paa den store Auktion paa Koldinghus den 30. Maj 1765 over det kongelige Ryttergods blev Hjarup Vestergaard ifølge kongelig Majestæts Skøde af 11. Juli 1767 tilstaaet Anders Laursen i Hjarup, født 1742, Søn af Laurs Andersen. Anders Laursen blev gift 1766 med Karen Hansdatter, der paa den Tid tjente i Hjarup. Hun var født 1736 i Refsgaard, Egtved Sogn, hvor hendes Fader havde en Fæstegaard under Herregaarden Kjeldkjær i Bredsten Sogn. Allerede 1771 solgte Anders Laursen Hjarup Vestergaard og overtog derefter sin Hustrus Fødegaard i Refsgaard, som snart efter overgik fra Fæste- til Selvejergaard. Karen Hansdatter døde 1785, 49 Aar gammel, og Anders Laursen giftede sig 2. Gang med Maren Andersdatter, f. 1761, d. 1800. I Aaret 1792 solgte han ved Auktion Gaarden i Refsgaard og tilbagekøbte Hjarup Vestergaard vistnok af den samme Mathias Bolvig, som han havde solgt Gaarden til i 1771, saa han igen kom til at bebo sin gamle Gaard i Hjarup.

TAVLE X.

ANDERS LAURSENS BØRN OG BØRNEBØRN

Anders Laursen, f. 1742, d. 1817,

g. 1) m. Karen Hansdatter, f. 1736, d. 1785.

Børn: 1) Michel Andersen, f. 1773,

2) Maren Andersdatter, f. 1774,

3) Anna Margrethe Andersdatter, f. 1777, d. 1857,
g. 1800 m. Jens Lassen, d. 1848, Søn af Las
Madsen i Bølling.

Børn: 1) Lars Jensen, f. 1801, d. 1804,

2) Karen Jensdatter, f. 1802,

g. 1831 m. Jørgen Knudsen fra
Vester Nebel,

3) Johanne Jensdatter, f. 1804,

g. 1) 1829 m. Søren Andersen, Fløy-
strup i Hjarup, d. 1838,

g. 2) 1842 m. Martin Christian Bon-
nesen fra Ærøskøbing,

4) Lars Jensen, f. 1806, d. 1807,

5) Else Margrethe Jensdatter, f. 1810,
d. 1810,

6) Anders Jensen, f. 1811,

7) Maren Jensdatter, f. 1814,

g. 1833 m. Rasmus Lauesen fra Øster
Vamdrup,

8) Else Marie Jensdatter, f. 1816,

g. 1842 m. Christen Hansen af Vester
Nebel, f. 1813,

9) Anne Margrethe Jensdatter, f. 1819,

g. 1839 m. Iver Hansen Straarup
fra Ferup, f. 1816,

10) Anna Marie Jensdatter, f. 1822, d. 1822.

g. 2. m. Maren Andersdatter, f. 1761, d. 1800.

Børn: 1) Anna Kirstine Andersdatter, f. 1787 i Refsgaard.

2) Rebecca Andersdatter, f. i Hjarup,

3) Kirsten Marie Andersdatter, f. i Hjarup,

4) Boletta Andersdatter, f. i Hjarup.

I sit første Ægteskab havde Anders Lauersen en Søn Michel, f. 1773, og to Døtre Maren, f. 1774, og *Anna Margrethe*, f. 1777, i det andet Ægteskab fire Døtre, hvoraf den ældste Anna Kirstine var født 1787 i Refsgaard, og de tre mindste: Rebecca, Kirsten Marie og Boletta blev født i Hjarup; den sidste var ikke Aar gammel, da hendes Moder døde. Anna Margrethe maatte nu tage sig af Huset og de smaa Halvsøskende, hvilket hun gjorde med Dygtighed, Opofrelse og Kærlighed, saa hendes Fader bestemte, at hun, skønt hun havde en fire Aar ældre Broder, skulde have Gaarden, og den 25. Juli 1800 holdt hun Bryllup i Hjarup Kirke med Ungkarl *Jens Lassen*, der var 30 Aar gammel og Søn af Gaardejer *Las Madsen* i Bølling, der var født i Vester Vamdrup, men havde 1765 giftet sig ind paa Gaarden i Bølling med Enken Johanne Pedersdatter. I Aarene mellem 1790 og 1800 havde Jens Lassen gjort Tjeneste som Lansener ved det holstenske Lansener-Regiment paa Koldinghus Staldgaard, og som den raske Rytter han var, har det været ham en let Sag at besøge sine tidligere Sognefæller fra Egtved, Anders Laursens i Hjarup.

Da Jens Lassen overtog Gaarden, gik hans Svigerfader med de fire smaa Piger paa Aftægt. De boede nok i et Hus, der hørte til Gaarden, og som endnu kaldes »Rebeccas Hjørne«. Her døde Anders Laursen 28. Novbr. 1817. I deres Ægteskab fødtes 10 Børn: Lars Jensen, f. 1801, d. 1804 i Hjarup, Karen Jensdatter, f. 1802, gift 1831 med Jørgen Knudsen fra Vester Nebel. Han var da 30 Aar. Johanne Jensdatter, f. 1804, gift 1829 med Kromand Søren Andersen, Fløystrup i Hjarup. Han døde 1838 (De havde en Datter Margrethe, der blev gift med Frederik Johansen Legarth i Glibstrup, f. 1829, d. 1879. Hun var født i Hjarup 1829. d. 1868. Efter Søren Fløystrops Død giftede Johanne sig 1842 med Martin Christian Bonnesen fra Ærøskøbing. Han var da 28 Aar gammel.) Lars Jensen, f. 1806 og d. 1807 i Hjarup. Margrethe Jensdatter, født og død 1810 i Hjarup. Anders Jensen, f. i Hjarup 1811. Kom til Nustrup. Maren Jensdatter, f. 1814. viet 1833 i Hjarup til Gaardmand Rasmus Lauesen fra Øster Vamdrup. Han var 31 Aar gl. Else Marie Jensdatter, f. 1816. gift 1842 med Christen Hansen af Vester Nebel, f. 1813. *Anne Margrethe Jensdatter*, f. i Febr. 1819. (Ifølge Landsarkivet i Viborg er Anne Margrethe Jensdatter f. 9. Febr. 1819 og dobt i

Hjarup Kirke 14. Febr. Paa hendes Gravsten paa Hjarup Kirkegaard staar »født den 23. Februar 1819«. Hun blev viet 16. November 1839 i Hjarup til *Iver Hansen Straarup* fra Ferup. Han var da 23 Aar gl. Anna Marie Jensdatter, født og død i Hjarup 1822.

*

Jens Lassen havde Hjarup Vestergaard i 40 Aar, og som alle andre oplevede de ogsaa de fattige Aar efter Statsbankerotten i 1814, hvilket i Hjarup fik sit stærkeste Udtryk i Aaret 1820, da Bønderne stod uden Sædekorn og for de flestes Vedkommende ogsaa uden Midler til at købe for. De ansøgte da Kong Frederik VI om Hjælp og fik et Laan paa 642 Rigsdaler Sølv imod de 15 Bymænds Kaution, een for alle og alle for een og desuden Pant i Gaardene, at afdrage med en Fjerdedel om Aaret i de første fire Aar. Jens Lassens Part i Laanet var 40 Rigsdaler Sølv. Dokumentet med de femten Bymænds Navne og Segl opbevares endnu hos Sognefogden i Hjarup.

*

Den gudelige Vækkelse, der havde sit Udspring paa Fyn, naaede ogsaa til Hjarup, og her greb den mange paa Egnen og blev af afgørende Betydning for deres aandelige Livsretning. Den første Forsamling afholdtes 22. Decbr. 1835 hos Gaardmand Anders Jessen paa Østergaard, og her var nogle og tyve Mennesker til Stede. Ved dette Møde talte Peter Larsen Skræppenborg for første Gang paa Koldingegnen, ligesom ogsaa Anders Larsen fra Gamborg var til Stede.³⁵⁾ Dette Hjemmemøde anmeldte Pastor Jørgensen i Hjarup til Øvrigheden i Kolding, og der indleddedes en Retssag mod Lederne med efterfølgende Forbud og Bødestraffe,³⁶⁾ men trods øget Retsforfølgning lod

³⁵⁾ Anders Larsen, f. 1801, d. 1868. Fynsk Bonde og Lægprædikant, blev vakt ved at høre Pastor Salling i Vonsild og sluttede sig til den fynske Bevægelse, men kunde ikke følge Peter Larsen Skræppenborg, da denne gik over til den grundtvigske Retning.

³⁶⁾ Anmeldelsen til Øvrigheden skete i Henhold til en Kancelliskrivelse af 12. December 1835, der indskærpede Forordningen af 13. Januar 1711, der forbød Afholdelse af gudelige Forsamlinger, som man ansaa for opløsende og urostiftende.

Bevægelsen sig ikke kue. Det blev her som andetsteds en Kamp for aandelig Frihed, der først fandt sin Udløsning ved Grundloven af 5. Juni 1849. Hovedmanden for Bevægelsen i Hjarup var Gaardmand Niels Thomsen, der var født 1807 paa Gaarden »Thomasminde« i Hjarup, der endnu saavel som »Østergaard« og »Vestergaard« er i de samme Slægters Besiddelse. Han havde i sin Ungdom været under Paavirkning af Præsten P. Salling i Vonsild og senere, da hans første Hustru var død, i et Par Aar opholdt sig i Brødremenigheden i Christiansfeld. Han var en stærk og handlekraftig Natur, der ikke veg tilbage for Modstand, naar det gjalt hans Overbevisning. — Det var om dette Jens Lassens Kone, Margrethe, talte til den unge Iver Hansen Straarup fra Ferup den Dag han kom og bejlede til hendes Datter. De var altsaa selv grebet af Bevægelsen. En af hendes Sønner, Anders, var ellers en Dag gaet til Gaarden »Riglandseg« i Ødis for, med fuld Forsæt, at lave Halløj og forstyrre den Forsamling, der skulde afholdes paa Gaarden, og saa gik det saaledes, at han kom tilbage med helt andre Tanker om det, han havde hørt og set.

*

Iver Hansen og Anne Margrethe Jensdatter blev viet i Hjarup Kirke 16. Novbr. 1839, og de overtog straks Gaarden. Jens Lassen og hans Hustru gik derefter paa Aftægt. Han døde »af Alderdom« 10. Maj 1848 og Anne Margrethe 16. Marts 1857. Hun var sikkert en god Kvinde. Som ung Pige tog hun sig moderligt af sine smaa Halvsøskende og af sin gamle Fader, og det var hende, der aabent og redeligt talte med sin unge Svigersøn, som hun ikke havde set før, saa han vidste, hvad han gik ind til. De unge begyndte i en Opgangstid. Krisen efter 1814 var forlængst overstaaet. De var begge dygtige og virksomme Folk, og der var Fremgang. Han ombyggede Gaarden, anlagde et Teglværk, og i en Udmark Østen for Byen opførte han Skanderup Mølle, der senere af hans Søn Hans Straarup blev mageskiftet med Jorder, der laa nærmere ind til Vestergaard.

I deres Ægteskab fødtes seks Børn. Af disse blev tre. *Hans*, f. 1845, *Jens*, f. 1848, og *Kirstine*, f. 1855, indgiftede i Simonsen-Slægten i Ravnholt (se S. 112, 116 og 106), medens en Søn *Jorgen*

Ivar Hansen Straarup og Margrethe Jensdatter.

Iversen Straarup, f. 10. Septbr. 1851, døde som Barn 6. Decbr. 1859, og en Datter *Jørgine Marie Straarup*, f. 27. Oktbr. 1860, døde som ung Pige 8. Novbr. 1883.

Den ældste Datter *Margrethe Straarup*, f. 25. Septbr. 1841, blev gift med den førømtalte Gaardejer Niels Thomsen, der var født 15. Juni 1807. De boede først paa hans Gaard i Hjarup By, hvor deres Børn med Undtagelse af den yngste er født, men købte 1879 Langholtgaard i Seest Sogn. Her døde Niels Thomsen 18. Marts 1890 og hans Hustru 8. April 1923.

Deres Børn var *Iver Thomsen*, f. 1866, Adjunkt paa Herlufsholm, senere Præst i Nørre Bjært og sidst Sognepræst i Birkerød. Ugift.

Anton Thomsen, f. 1868, Gaardejer, Gjelballehave, Skanderup Sogn, g. m. Kathrine, f. Brandt. Fire Børn.

Thomas Thomsen, f. 1870, Tandlæge i Nebraska, U. S. A. Hans Hustru hed Johanne, de havde en lille Pige, der døde 9 Aar gammel.

Kristian Thomsen, f. 1873, Civilingeniør under Hedeselskabet

i Viborg, g. m. Ellen Margrethe, f. Stilling. To Børn. Han døde af Den spanske Syge 1919.

Margrethe Thomsen, f. 1875, g. m. Søren Haue, Kajbjerggaard i Ødis, senere Wissingsminde i Skanderup. Fem Børn.

Johannes Thomsen, f. 1877, Tandlæge i Ringkøbing, g. m. Sofie Mikkelsen. Fire Børn.

Michael Thomsen, f. 1878. Overtog Langholtgaard. Se S. 113.

Niels Thomsen, f. 1880, Landmand. Bastrupgaard. Gift med Marie Hollesen. En Datter. Senere indgaaet i Ægteskab med Kirsten Leth, og her fødtes en Søn.

*

Iver Hansen Straarup var en frisk og livsglad Mand — det var jo ham, der havde Hatten i Nakken og med aaben Pande drog paa Frierfærd. Han døde 14. Marts 1868 af Lungebetændelse, kun 51 Aar gammel. Hans Hustru Anna Margrethe overlevede ham i 13 Aar, idet hun først døde 18. Juni 1881. Et friere Livssyn var vokset frem siden Vækkelsens Dage. Samme Aar som Iver Hansen døde, var den ældste Søn Hans Elev paa Rødkilde Højskole paa Møen, og to Aar senere 1870 sendte Moderen sin Datter Kirstine Straarup, skønt hun var meget ung, som Elev paa Askov Højskole. Her boede hun sammen med Agathe Simonsen fra Ravnholt; de blev meget gode Veninder, og dermed var Begyndelsen gjort til den nære Sammenknytning mellem de to Slægter.

*Henfarne Slægter — forglem dem ej!
I Arv de gav dig en ædel Gave.*

Johs. V. Jensen.

ANDERS SIMONSEN
OG
METTE JENSDATTERS
BØRN OG EFTERSLÆGT

*Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord
som det, jeg vilde ej med Kongers bytte.*

Grundtvig.

TAVLE XI.

ANDERS SIMONSEN OG METTE JENSDATTERS
BØRN OG BØRNEBØRN

- I. *Jens Simonsen*, f. 1839, d. 1861. (Se Side 15.)
- II. *Maren Simonsen*, f. 1841, d. 1929,
g. 1867 m. Jens Rasmussen Pedersen, f. 1836, d. 1916.
Børn: 1. Anders Simonsen Pedersen, f. 1868,
g. 1893 m. Helen Hobbs Clay, f. 1862, d. 1950,
2. Peder Jakob Noah Pedersen, f. 1870, d. 1951,
g. 1896 m. Kathrine Charl. Schmidt, f. 1874.
3. Johannes Pedersen, f. 1873,
g. 1904 m. Amy Sylvester Falkner, f. 1880.
4. Jens Simonsen Pedersen, f. 1876, d. 1950,
g. 1902 m. Elise Jensen Noe, f. 1877,
5. Mette Margrethe Pedersen, f. 1878, d. 1951,
g. 1902 m. Carl Jacobsen, f. 1876.
- III. *Dorthea Simonsen*, f. 1843, d. 1922,
g. 1871 m. Andreas Marius Friis Legardt, f. 1832, d. 1894.
Børn: 1. Mette Legardt, f. 1872, d. 1942,
g. 1895 m. Kristen Skov, f. 1870, d. 1902.
2. Agnes Legardt, f. 1874, d. 1880,
3. Jørgen Nielsen Legardt, f. 1878, d. 1950,
g. 1901 m. Else Jensen, f. 1878.
- IV. *Anne Marie Simonsen*, f. 1845, d. 1857. (Se Side 14.)
- V. *Simon Simonsen*, f. 1848, d. 1917,
g. 1873 m. Kirstine Straarup, f. 1855, d. 1935.
Børn: 1. Margrethe Simonsen, f. 1874,
g. 1893 m. Kristian Jørgensen Hellesø,
f. 1868, d. 1928,
2. Mette Simonsen, f. 1880,
g. 1909 m. Andreas Thaysen, f. 1876, d. 1931,
3. Anders Simonsen, f. 1883,
g. 1911 m. Johanne Hanssine Buch, f. 1887.
4. Ivar Hansen Simonsen, f. 1885,
g. 1915 m. Anna Margr. Ortman Brask, f. 1890.
5. Jens Simonsen, f. 1887,
g. 1911 m. Thyra Petrine Pedersen, f. 1884,

6. Jørgine Marie Simonsen, f. 1889,
g. 1912 m. Just Hansen Justesen, f. 1888,
 7. Anne Marie Simonsen, f. 1892, d. 1912,
 8. Ejnar Simonsen, f. 1894,
g. 1938 m. Ruth Karoline Kristiansen, f. 1910,
 9. Agnes Simonsen, f. 1895,
g. 1916 m. Peter Rasmussen, f. 1887,
 10. Helga Kirstine Simonsen, f. 1898, d. 1898.
- VI. *Else Kathrine Simonsen*, f. 1850, d. 1944,
g. 1878 m. Hans Iversen Straarup, f. 1845, d. 1938.
Børn: 1. Iver Hansen Straarup, f. 1879,
g. 1908 m. Martha Kirstine Hansen, f. 1880,
 2. Anne Margrethe Straarup, f. 1881, d. 1918,
 3. Mette Jørgine Straarup, f. 1883,
g. 1904 m. Michael Thomsen, f. 1878,
 4. Anders Simonsen Straarup, f. 1887,
g. 1910 m. Dagny Marie Jakobsen, f. 1886,
 5. Marie Johanne Straarup, f. 1889.

VII. *Agathe Simonsen*, f. 1853, d. 1933,
g. 1876 m. Jens Iversen Straarup, f. 1848, d. 1906.
Børn: 1. Anders Simonsen Straarup, f. 1877,
g. 1912 m. Anna Nielsen, f. 1890,
 2. Margrethe Straarup, f. 1878,
g. 1908 m. Jens Boesen, f. 1863, d. 1946,
 3. Mette Marie Straarup, f. 1880, d. 1897,
 4. Iver Hansen Straarup, f. 1883,
g. 1917 m. Dorthea Andersen, f. 1892,
 5. Jørgine Marie Straarup, f. 1884, d. 1934,
 6. Dagny Elisabeth Straarup, f. 1886,
 7. Kristen Simonsen Straarup, f. 1889,
g. 1) 1919 m. Alma Jørgensen, f. 1894, d. 1939.
g. 2) 1946 m. Agnete Christensen, f. 1904.
 8. Viggo Berg Straarup, f. 1891,
g. 1919 m. Sigrid Jørgensen, f. 1898,
 9. Anna Simonia Straarup, f. 1894,
g. 1916 m. Rasm. Rasmussen Welling, f. 1893.

VIII. *Anne Marie Simonsen*, f. 1857, d. 1930,
g. 1882 m. Anders Nielsen Legardt, f. 1860, d. 1940.

Maren og Jens R. Pedersen, St. Andst.

Vi har i det foregaaende hørt om gamle Slægter, hvis Historie begynder kort efter Reformationstiden, og de samles nu i Anders Simonsen og Mette Jensdatters Børn og Efterslægt. Efterkommerne fra den gamle Gaard i Ravnholt gaar ud som Arvtagere efter en Fortid, der mer eller mindre er Forudsætningen for den Fremtid, Efterslægten skal bygge op.

Vi har fulgt Forfædrenes Levnedsløb i skiftende Tider og vekslende Kaar. Trange Tider kunde bøje dem, men de rettede sig op igen —. Vi véd ogsaa lidt om, hvor nogle af dem hentede Bærekraften. Livet var vel nok mindre indviklet dengang, men Menneske inderst inde, sort set, de samme. Af Efterslægten har de første Generationer oplevet 2 Verdenskrige, en 9. April 1940 og fem onde Aar 1940—45, men ogsaa Sønderjyllands Genforening med Danmark i 1920, et stærkt folkeligt Sammenhold og Fællesskab under den tyske Besættelse og en stor Glæde over Danmarks Befrielse hin lykkelige 5. Maj 1945.

I. JENS SIMONSEN,

f. i Ravnholt 5. Oktober 1839, d. som Soldat i Nyborg 16. Oktober 1861. Se iøvrigt Side 15.

II. MAREN SIMONSEN,

f. i Ravnholt 1. April 1841, gift 15. Novbr. 1867 med Lærer Jens Rasmussen Pedersen. f. 6. Juni 1836, Søn af Lærer og Gaardejer Peder Jakobsen, f. 1793, og Hustru Margrethe Rasmusdatter i Store Darum ved Ribe. Hun var f. 1808 og var fra Harreby Østergaard, Hygum Sogn. Jens R. Pedersen kom 1862 paa Seminariet i Jelling og dimitteredes 1865. Friskolelærer i Røj-Ravnholt og Jordrup, fra 1872 Førstelærer i Store Andst. Tog sin Afsked 1906 og flyttede til Kolding, hvor han døde 4. Juli 1916 og hans Hustru 31. Januar 1929.

I Jens R. Pedersens Seminarietid var H. I. M. Svendsen Præst og Forstander i Jelling. Denne Mand øvede en dybtgaaende Paa-virkning paa sine Elever og havde en enestaaende Evne til at vinde disses Fortrolighed og Hengivenhed. Under hans Forstanderskab udgik en Skare Lærere, som havde tilegnet sig grundtvigsk Livssyn, og hvis Gærning i den danske Folkeskole prægedes deraf.

Jens R. Pedersen regnede det for sin Lykke at være en af »Svendsens Dreng«.

Børn:

I. ANDERS SIMONSEN PEDERSEN,

f. paa Mørkholtgaard i Jordrup 5. Decbr. 1868. Uddannedes som Gartner. Handlungartner i Kolding 1893 og grundlagde 1897 Gartneriet »Aalykke«. Deltog i en længere Aarrække i fagligt Arbejde indenfor Alm. dansk Gartnerforening og var Medlem af dens Hovedbestyrelse fra 1906—38. R. af D. 1927. Gift 2. Sept.

1893 med Helen Hobbs Clay, f. i London 27. Maj 1862, Datter af Sagfører Samuel Hobbs, 1834—88, og Martha Clay, 1838—1916. Hun var i en Aarrække Medlem af Dansk Kvindesamfunds Hovedbestyrelse. Død 16. April 1950. Et Maleri af hende, skænket af Dansk Kvindesamfund og personlige Venner til hendes 70 Aarsdag, vil til sin Tid faa Plads i Museet paa Koldinghus.

Ingen Børn, men en Plejedatter *Marie Magdalene*, f. 16. April 1894, død 31. Marts 1949, g. m. Handelsgartner Otto Knudsen. Virkelyst, Holstebro, f. 16. Novbr. 1880.

Børn: 2 Døtre, Helen, f. 4. Septbr. 1922, og Bodil, f. 27. Maj 1926.

2. PEDER JAKOB NOAH PEDERSEN,

f. paa Mørkholtgaard i Jordrup 29. Decbr. 1870, gift 6. Juni 1896 med Kathrine Charlotte Schmidt, f. 19. Febr. 1874, Datter af Gaardejer Rasmus Malling Schmidt og Hustru Anna Adelheid f. Voss i Gjesten. Død 7. Aug. 1951 i Herringløse ved Roskilde. Var paa Skødebjerg Nygaard fra 1885 til 1895 kun afbrudt af Soldatertjeneste og Landbrugsskoleophold (Dalum) samt et Aar hos Hans Buck i Seest. Overtog Skødebjerg Nygaard 1895, derfra 1902 til Herringløse, hvor han overtog Ebbekærgaard, som han havde til 1935.

Børn:

Jens R. Pedersen, f. 2. April 1897, gift 5. Febr. 1930 med Kristine Andersen, f. 8. Jan. 1904, Datter af Anders Oluf Rasmus Andersen, f. 1863, og Karen Marie Olsen, f. 1870. De boede i Vinderød, Nordsjælland. Jens og Kristine boede de første 5 Aar i Birkerød, siden paa »Egegaarden« i Himmelev ved Roskilde.

Børn: Karen Margrethe, f. 12. Febr. 1931, Gerda Elisabeth, f. 6. Marts 1932, Aage Ivan, f. 16. Marts 1934, Esther Dagny, f. 12. April 1936, Mary Inger, f. 5. Decbr. 1937, Anna Grethe, f. 8. August 1943, Birthe Frida, f. 20. Juli 1945, Hanne Birgit, f. 4. Juli 1949.

Anna Adelheid Pedersen Ebbekær, f. 15. Aug. 1898. Afdelingssygeplejerske paa Gentofte Amtssygehus.

Mary Pedersen, f. 1. Marts 1900, d. 15. Febr. 1937 som Sygeplejerske paa Stenhus Kostskole ved Holbæk.

Vilhelm Malling Pedersen Ebbekær, Ebbekærgaard, Herring-

løse, f. 2. Aug. 1903. gift 18. Jan. 1935 med Ane Margrethe Buur Knudsen, f. 14. Oktbr. 1910, Datter af Installatør Johs. Knudsen i Herning og Hustru Karoline, f. Sørensen.

Børn: Poul Buur, f. 2. Jan. 1937, Jytte, f. 24. Marts 1939, Agnete, f. 9. Juli 1942, Grethe, f. 11. Marts 1944, Frida, f. 29. Juni 1946, Peder, f. 10. Aug. 1949.

Agnès Helen Pedersen Ebbekær, f. 26. April 1905. Har Uddannelse og virker som Medhjælper i Dansk Børneforsorg.

Frida Sigrød Pedersen Ebbekær, f. 16. Aug. 1906. Uddannet som Medhjælper under Dansk Børneforsorg, p. t. Fredehjemmet »Østergaard« ved Roskilde.

Ivan Skovgaard Pedersen, f. 22. Oktbr. 1909, Fiskeriejer, Resenbro ved Silkeborg, gift 4. Jan. 1944 med Anna Andersen, f. 22. Maj 1914, Datter af Gaardejer Ove Andersen i FASTERHOLT. Uddannet Sygeplejerske.

Børn: Mary, f. 16. Febr. 1945, Inge, f. 4. Novbr. 1947, Jens, f. 19. Marts 1953.

3. JOHANNES PEDERSEN,

f. i Store Andst Skole 10. Marts 1873. Uddannet i Musik (Violin) hos Professor Hornemann, København. Virkede i 11 Aar ved Dagmar-teatret. Rejste 1900 til London, hvor han bl. a. spillede i Queens Hall under Sir Henry Wood. Rejste 1907 til Paris. Boer endnu, 1955, i Frankrig, sidst og i mange Aar i Byen Quimper i Bretagne. Gift 21. Juni 1904 i Kensington, London, med Journalist Amy Sylvester Falkner, f. 13. Sept. 1880. Ingen Børn. Ægteskabet opløst.

4. JENS SIMONSEN PEDERSEN,

f. i Store Andst Skole 5. Oktbr. 1876. Uddannet som Købmand og virkede som saadan i Kolding fra 1902 til sin Død 24. Aug. 1950. Gift 18. Maj 1902 med Elise Jensen Noe, f. 15. Marts 1877, Datter af Gaardejer Chr. Jensen Noe og Hustru Else Marie Noe, f. Mikkelsen, »Fjordvang«, Velling Sogn ved Ringkøbing Fjord. Ingen Børn.

5. METTE MARGRETHE PEDERSEN,

f. i Store Andst Skole 4. Oktbr. 1878, gift 1902 med Carl Jacobsen, f. 9. Jan. 1876 paa Gaarden Otteshave i Andst, Søn af Gaard-

ejer Jacob Damgaard og Hustru Marie Nørgaard. De overtog hans Fødegaard. Hun var i 40 Aar Organist ved Valgmenighedens Gudstjenester i Andst Kirke. Hun døde 19. Novbr. 1951.

Børn:

Mary Jacobsen, f. 18. Decbr. 1902, gift 1929 med Julius Aksel Jensen, f. 15. Juli 1902, Søn af Gaardejer Jens Jensen og Hustru Petrine Jensen, »Pogager«, Vinding ved Holstebro. De overtog Otteshave.

Børn: Carl Damgaard Jacobsen, f. 1930, d. 1936, Jens, f. 1933, d. 1934, Margrethe, f. 15. April 1935, Carl, f. 27. August 1937.

Ejner Jacobsen, f. 13. Febr. 1904, gift 1935 med Jenny Margrethe Andersen, f. 3. Jan. 1909, Datter af Anders Andersen og Hustru Kirstine, Andst Brugsforening. De købte Gaarden Ravnsbjerg paa Andst Fælled.

Børn: Vagn Jacobsen Damgaard, f. 9. April 1936, Gerda, f. 30. Okt. 1938, Anders, f. 4. Nov. 1942, Carl, f. 27. Febr. 1945.

Dorthea og Friis Legardt, Bække.

III. DORTHEA SIMONSEN,

f. i Ravnholt 21. Febr. 1843, d. 30. Decbr. 1922, gift 21. Februar 1871 med Enkemand, Gaardejer i Bække Andreas Marius Friis Legardt. f. i Bække 16. Juni 1832, d. 26. April 1894, Søn af Jørgen Nielsen Legardt og Maren Friis Lundsatter i Bække Kro. Friis Legardt tilhørte en gammel, særpræget Slægt, der stammede fra Gaarden Lægaard ved Holstebro, dens første Mand nævnes 1580. Slægten er vidtfor grenet, en Gren kom 1718 til Viuf og derfra ca. 1740 til Glibstrupgaard i Andst Sogn, hvor Slægten endnu bor, og her blev Friis Legardts Farfader, Niels Frederiksen Legardt, f. 1768. Friis Legardts første Hustru var Marie Kathrine Nielsen, f. 23. Febr. 1837, Datter af Gdr. Anders Nielsen og Karen Iversdatter i Bække. De blev gift 1858, og hun døde 26. December 1868. Hun nedstammede i fjerde Led fra Iver Steffensen, f. 1702 (se Side 59), og begge Friis Legardts Ægtefæller udgik altsaa fra samme Slægt. Friis Legardt sammenlagde Bække Krogaard med sin første Kones Fødegaard og byggede 1856 en ny Gaard »Bækkegaard«. Han handlede en Del med Stude og senere Heste. Kunde køre langt for at høre god Musik.

I sit første Ægteskab havde han følgende Børn:

Maren Kathrine Legardt, f. 16. Oktbr. 1858, d. 17. Juli 1913, g. m. Gaardejer Jørgen Skov, Gjesten.

Anders Nielsen Legardt, f. 10. Febr. 1860, d. 17. Marts 1940, g. m. Anne Marie Simonsen i Ravnholt (se Side 121).

Jørgen Nielsen Legardt, f. 1862, d. 1864.

Karoline Juliane Legardt, f. 27. Juli 1865, d. 26. Oktbr. 1930, g. m. Gaardejer Johannes Ehlers fra Gjesten. Boede sidst i Bække.

Marie Kathrine Legardt, f. 7. Decbr. 1868, d. 17. Febr. 1910, g. m. Gaardejer Nis Erik Nissen fra Bække. Boede i Gjesten og Ødis.

I det andet Ægteskab med Dorteia Simonsen fødtes Børnene:

1. METTE LEGARDT,

f. i Bække 12. Juni 1872, d. i Andst 10. Septbr. 1942, gift 18. Oktbr. 1895 med Kristen Skov, f. i V. Gjesten 22. April 1870, d. 11. Jan. 1902, Ejer af »Rugholm« i Gamst.

Deres Børn var:

Friis Legardt Skov, f. paa Rugholm 2. Novbr. 1896, g. m. Lykke Jørgensen fra Svendborg, f. 29. Decbr. 1895. Han har Læruddannelse fra Silkeborg Seminarium og er Overlærer ved Gammelby Skole under Esbjerg Skolevæsen.

Johanne Skov, f. 3. Decbr. 1897, g. m. Martin Nygaard, Lærer ved Gasse Skole i Sønderjylland, f. i Lem ved Ringkøbing 5. Novbr. 1894.

Dorteia Legardt Skov, f. 10. Novbr. 1898, uddannet som Masøse og bor i Aabyhøj ved Aarhus.

Agnes Mette Skov, f. 4. Novbr. 1901, Elev fra Aarhus Handelsskole. Kasserer og Bogholder ved Boulstrup Andelselektricitetsselskab ved Odder.

Mette Legardt Skov blev gift anden Gang med Jens Jensen, f. i Aale 6. Febr. 1878, Søn af Gaardejer Jens Kristian Jensen og Sofie Andersen i Aale.

I dette Ægteskab er der to Børn:

Kresten Jensen, f. 18. Aug. 1905, Ejer af Bækkegaard, g. m. Metha Jessen, f. 20. Sept. 1906, d. 15. Juli 1946, Datter af Gaardejer Peder Jessen i Gamst.

Jenny Sofie Jensen, f. 12. April 1910, g. m. Kristian Klemsen Midtgaard, f. 22. Oktbr. 1903 i Brande, hvor hans Fader var Kommunekasserer og Bogholder. Boede først i Bække og fra 1941 paa Rugholm i Gamst. Jens Jensens offentlige Hverv lagde da stærk Beslag paa hans Arbejdskraft, og de flyttede til »Rugholmhus« i St. Andst. Han var Formand for Grundforbedringsudvalget for Ribe Amtsradsreds, det krævede meget Arbejde ude og hjemme. Medlem af Afvandingskommissionen for Ribe Amt. Medlem af Elektricitetsraadet fra 1939—53. Formand for Kolding Oplands Højspændingsforsyning fra 1922. I Bestyrelsen for Margarinefabrikken »Alfa« og Bornholms Margarinefabrik samt Næstformand for Skærbækværket. Tildelt Hedeselskabets store Sølvbæger 1925 for Kultiveringen af Bække Mose og blev R. a. D. 1936.

2. AGNES LEGARDT,

f. 12. Oktbr. 1874, d. 30. Maj 1880.

3. JØRGEN NIELSEN LEGARDT,

f. i Bække 12. April 1878, gift 8. Oktbr. 1901 med Else Jensen, f. 1. Juli 1878, Datter af Gaardejer Nis Jensen og Hustru, Granhøjgaard, Ravnholt.

Deres Datter *Dorthea Simonie Legardt* blev f. 5. Jan. 1917 og gift 17. Juli 1937 med Købmand Vilhelm Blume Schmidt, Gjesten Brugsforening, f. 17. Juli 1912, Søn af Købmand V. Blume Schmidt, Spandet, Sønderjylland.

Jørgen Nielsen Legardt var som sin Fader og Farfader Kirkejer, men dette ophørte dog i hans Tid. Han var Medlem af Bankraadet i Kolding Folkebank fra 1919 til sin Død og i Bække Borgerforenings Bestyrelse. Han havde sin Fødegaard »Bækkegaard« i mange Aar, men købte Bække Møllegaard, hvor han drev stor Tørveproduktion. Her døde han 8. Novbr. 1950, og her har hans Enke Else Legardt endnu sit Hjem.

IV. ANNE MARIE SIMONSEN,

f. i Ravnholt 26. Septbr. 1845, død af Tuberkulose 7. Juli 1857. Se iøvrigt Side 14.

Kirstine og Simon Simonsen, Jensgaard.

V. SIMON SIMONSEN,

f. 17. Marts 1848 i Ravnholt, d. 1. Juli 1917, g. 17. Marts 1873 med Kirstine Straarup, f. 4. Juni 1855, Datter af Gaardejer Iver Hansen Straarup og Margrethe Jensdatter i Hjarup. Han overtog Jensgaard 1. Maj 1870. Foruden sit Landbrug varetog han betydningsfulde offentlige Hverv. 28 Aar gammel indvalgte han i Andst-Gjesten Sogneraad og blev Formand 3 Aar efter, fra 1881 og til sin Død 1917 var han Bankraadsmedlem i Kolding Folkebank. Fra 1886—1898 Medlem af Ribe Amtsråd. Bestyrelsesmedlem i Ribe Amts Plejehjemsforening, og han afløste sin Fader 1886 som Repræsentant i Vest- og sønderjyske Kreditforening, hvor han 1911 blev udnævnt til Direktør. 1910 blev han Ridder af Dannebrog. Han købte Skovgaard i Lejrskov 1899 og flyttede dertil 1908, da hans Søn Jens Simonsen overtog Jensgaard. 1916 solgtes Skovgaard til Svigersønnen Kr. Hellesø, og Simon og Kirstine Simonsen flyttede til Lunderskov, hvor han døde 1. Juli 1917 og hun 10. August 1935.

Deres Børn, alle fødte paa Jensgaard, er:

I. MARGRETHE SIMONSEN,

f. 21. Juni 1874, gift 2. Septbr. 1893 med Kristian Jørgensen Hellesø, f. 2. Oktbr. 1868, Søn af Hans Jørgen Hellesø og Hu-

stru Dorthea, Bække Mølle. De boede i Lejrskov til 1897, da de flyttede til Mariegaard i Ø. Gjesten. Denne nedbrændte fuldstændig 6. Maj Aaret efter. Herfra flyttede de til Skovgaard i Lejrskov 1916, hvor Kr. Hellesø døde 28. Oktbr. 1928.

Børn, alle født paa Mariegaard:

Hans Jørgen Hellesø, »Virkelyst«, Seest, f. 3. Oktbr. 1898, g. m. Julie Brockstedt, f. 24. Decbr. 1902, Datter af Max Brockstedt, Drenderup Nygaard i Ødis, som var en Præstesøn fra Volde (Wohlde) ved Frederiksstad i Sydslesvig. Hans Jørgen Hellesø er Formand for Kolding Herreds Landboforening.

Kirstine Hellesø, f. 5. Oktbr. 1901, d. 21. Maj 1902.

Simon Aage Hellesø, Skovgaard, Lejrskov, f. 24. Juni 1904, gift 2. Juni 1945 med Anne Mette Kristiansen, f. 9. Oktbr. 1908, Datter af Gaardejer Morten Kristiansen og Hustru Dorthea Marie fra St. Roed, Bølling (se S. 108). Uddannet Sygeplejerske.

Anna Hellesø, f. 7. August 1908.

Ejnar Hellesø, Toftegaard, Vejstrup, f. 11. Oktbr. 1913.

2. METTE SIMONSEN.

f. 4. Okt. 1880, g. 4. Juni 1909 med Andreas Thaysen, f. 16. Jan. 1876 i Leerte, Sommersted Sogn, Søn af Gaardejer Asmus Thaysen, Rønshoved, Rinkenæs, og Hustru Ingeborg Schmidt fra Kollund. Andreas Thaysen var Gaardejer og Kreaturhandler, han døde i Lunderskov 16. Februar 1931.

En Plejedatter, Ingeborg Thaysen Jørgensen (Søsterdatter af Andreas Thaysen), f. 28. August 1906, gift 25. Septbr. 1930 med Gaardejer Chr. Poulsen, Sdr. Vilstrup, f. 9. Oktbr. 1900.

3. ANDERS SIMONSEN.

f. 30. Juli 1883, gift 29. Juli 1911 med Johanne Hansine Buch, f. 18. Marts 1887, Datter af Johan Nikolaj Buch, f. 1855 paa Farsbolgaard, Haarslev, og Hustru Hanne Marie Kathrine Nielsen, f. 1862 i Brangstrup, Nr. Aaby. De boede først paa »Hylkedal« i Seest Sogn, senere paa »Kildegaard« i Lunderskov, hvorfra de flyttede til »Landlyst«, Kristrup ved Randers.

Børn:

Simon Simonsen, f. 4. Novbr. 1912, Landmand, gift med Anna Andersen i Houbjerg. Han døde 1. Septbr. 1940.

Helga Hanne Simonsen, f. 26. Oktbr. 1915, g. m. Holger Murman, f. 1916 i Marie Magdalene Sogn. De bor paa Romaltgaard i Krstrup.

Ejner Buch Simonsen, f. 13. Maj 1918, g. m. Edith Lilian Mikkelsen, f. 1925 i Vorup. Han er Bogholder og bor paa »Landlyst«, Krstrup ved Randers.

Ivar Simonsen, f. 15. Februar 1920, gift 1944 med Elisabeth Lauenborg Larsen, f. 1922 i Fovslet. Han er Mælkeforhandler i Krstrup. Han deltog under Besættelsen i Modstandsbevægelsen, maatte gaa »under Jorden« og flygte til Sverrig og kom tilbage i »Den danske Brigade« ved Befrielsen i Maj 1945.

Arne Buch Simonsen, f. 6. Septbr. 1923, Forvalter paa Syd-fyns Frøavl, Svendborg, gift 1950 med Inger Larsen, f. 1924 i København.

Mary Margrethe Simonsen, f. 7. Juni 1925, ansat paa Civil-dommerkontoret i Aarhus.

Kirstine Simonsen, f. 22. Febr. 1927, Damefrisørinde i Virum ved København, g. m. Disponent Oscar Wolff, f. 1923 i Flensborg.

4. IVAR HANSEN SIMONSEN,

f. 14. Juni 1885, gift 30. Oktbr. 1915 med Anna Margrethe Ortman Brask, f. 20. Oktbr. 1890, Datter af Mejeribestyrer, senere Gaardejer J. Brask, Nr. Bjært. Hun tog Tandlægeeksamen 1913. Ivar Simonsen tog Dyr lægeeksamen 1913, praktiserede i Kolding fra 1. Novbr. 1914. Overdyrlæge ved Eksportmarkedet fra 1923. Overdyrlæge ved Eksportslagteriet fra 1932 til 1945. Medlem af Kolding Byraad 1930—1933. R. a. D. 1950.

Børn:

Simon Brask Simonsen, f. 7. Maj 1918, d. 2. Juni 1918.

Eli Kirstine Brask Simonsen, f. 29. Septbr. 1920, gift 2. Dec. 1943 med Højesteretsadvokat Tomas Christensen, f. 1912. København.

Kirsten Brask Simonsen, f. 12. Febr. 1922, gift 28. Oktbr. 1944 med Grosserer H. V. Nielsen, Ægteskabet opløst. Blev 17. Maj 1952 gift med Gunnar Knudsen, f. 1911 i Ringe paa Fyn, adm. Direktør for A/S »Importøren«.

5. JENS SIMONSEN,

f. 18. Juni 1887, gift 22. Juli 1911 med Thyra Petrine Pedersen, f. 24. Febr. 1884, Datter af Anton Pedersen, f. 1855 og Hustru Nikoline Nielsen, f. 1852, Asløkke. Efter at Jensgaard var solgt til Udstykning, overtog de Skanderup Nørgaard 1914.

Deres Børn var:

Gudrun Marie Simonsen, f. 25. Juli 1912, g. m. Vagn Knude Nielsen, f. i Hjarup 5. April 1912. Boer paa »Bækklund« i Hejls.

Simon Simonsen, f. 23. Jan. 1914, g. m. Anna Margrethe Vang, f. 25. November 1917 paa Skovgaard, Stenstrup, Fyn. Ejer af »Wissingsminde« i Skanderup.

Clara Nikoline Ladegaard, f. Simonsen, f. 11. Juli 1916. Uddannet Sygeplejerske. Ejer Gaarden »Hvide Hus« i Vamdrup.

Kirstine Simonsen, f. 6. Novbr. 1918, d. 11. Maj 1919.

Holger Simonsen, f. 4. August 1920. Uhelbredelig syg.

Valborg Simonsen, f. 16. Decbr. 1921, gift 1946 med Enevold Ingvardt Sørensen, Ejzenballegaard, Taulov.

6. JØRGINE MARIE SIMONSEN,

f. 28. Decbr. 1889, gift 18. Maj 1912 med Just Hansen Justesen, f. 12. Juli 1888 i Raarup. Ejer af Gaarden Ildved, Dagnæs ved Horsens.

Børn:

Anna Marie Justesen, f. 20. Jan. 1915, Børnehavelærerinde i København.

Kirstine Justesen, f. 4. Juni 1916, gift 11. Marts 1939 med Anton Pedersen, f. 25. Maj 1915, Gaardejer i Hansted.

Erna Straarup Justesen, f. 25. Juni 1921, gift 24. Marts 1945 med Aage Fynbo Madsen, f. 5. August 1916, Gaardejer i Øster Tørslev.

Bodil Justesen, f. 12. August 1927. Uddannet Sygeplejerske. Assistent paa Kommunehospitalet i Horsens.

7. ANNE MARIE SIMONSEN,

f. 19. Jan. 1892, død paa Skovgaard 15. Febr. 1912.

8. EJNAR SIMONSEN,

Flovtgaard, som han købte 1919, i Øsby Sogn, Haderslev Amt, f. 25. Febr. 1894, gift 3. Juli 1938 med Ruth Karoline Kristiansen, f. 9. Decbr. 1910, Datter af Gaardejer Morten Kristiansen, St. Roed, Bølling, Egtved Sogn, f. 8. Marts 1863, d. 1919, og Hustru Dorthea Marie Jensen, f. 14. Septbr. 1868.

Ejnar Simonsen var Medlem af Folketinget fra 1935—1950, Landstingsmand fra 1951 til dette Tings Ophævelse 1953. Fra 1947 Medlem af Statens Jordlovsudvalg (det sønderjyske Underudvalg).

Børn:

Anne Vibeke Simonsen, f. 25. Septbr. 1939.

Simon Morten Simonsen, f. 25. Jan. 1940.

Ivar Bjørn Simonsen, f. 6. Oktbr. 1943.

Hans Jacob Simonsen, f. 4. Juli 1950.

9. AGNES SIMONSEN,

f. 28. Oktbr. 1895, gift 22. Juli 1916 med Peter Rasmussen, f. 21. Jan. 1887 paa Pileskovgaard, Nordlunde Sogn, Lolland. Søn af Hans Rasmussen, f. 18. April 1858 paa Østoftegaard, død 1931, og Hustru Bertine Sofie Olsen, f. 20. Juni 1868 paa Vesse-mosegaard, død 1943. Peter og Agnes Rasmussen ejer Enghavegaard i Gjelballe.

Deres Børn er:

Kirstine Straarup Rasmussen, f. 19. Maj 1918. Afdelingsjordemoder paa Rigshospitalet i København.

Hans Rasmussen, f. 19. Jan. 1920, Landmand paa Lolland, gift 4. Maj 1945 med Ane Lise Nymand fra Rorbæk.

Bodil Rasmussen, f. 5. Oktbr. 1921, Lærerinde, gift 26. Aug. 1950 med Mejerist Asmus Hansen, Bylderup Bov – nu i Brande.

Sigrid Berthine Rasmussen, f. 31. Juli 1923, Lærerinde, gift 8. Juli 1952 med Forpagter Aksel Petersen i Taulov.

Svend Rasmussen, f. 25. Juni 1930, Landmand, g. 7. April 1955 med Birte Wiuff Holm, Jensgaard i Viuf.

10. HELGA KIRSTINE SIMONSEN,

f. 9. Jan. 1898, d. 27. April 1898.

Else Kathrine og Hans Straarup, Hjarup.

VI. ELSE KATHRINE SIMONSEN,

f. i Ravnholt 22. Novbr. 1850, d. i Hjarup 17. Novbr. 1944, gift 26. Juni 1878 med Hans Iversen Straarup, f. 2. Marts 1845, død 13. Jan. 1938, Søn af Gaardejer Iver Hansen Straarup og Hustru Margrethe Jensdatter i Hjarup. Slægtsgaarden i Hjarup blev deres fremtidige Hjem. Gaarden nedbrændte fuldstændig ved Lynnedslag Pinsemorgen 20. Maj 1888, men blev genopført paa samme Sted. Han var en energisk, frisindet og fremsynet Mand, Medstifter af Hjarup Mejeri, som et af de første paa Egnen, og da han var godt oppe i Aarene, var han selvjerde Medopretter af Hjarup Elektricitetsværk. Sin Livskraft og Aandsfriskhed bevarede han længe, og efter at han havde afstaaet Gaarden, gik han langs den jyske Vestkyst fra Varde til Skagen for at opleve ny Egne og Mennesker. De henlevede deres Alderdom aandeligt vaagne i et Hus, de købte i den østlige Del af Hjarup, og blev begge meget gamle: Hans Straarup 93 Aar og Else Kathrine 94 Aar.

Deres Børn var:

1. IVER HANSEN STRAARUP,

Lærkenborg, Hjarup, f. 6. Maj 1879, gift 25. Maj 1908 med Martha Kirstine Hansen, f. 13. Decbr. 1880, Datter af Gaardejer Anders Hansen og Hustru Maren Jensen, »Solgaard«, Marslev. De havde en Plejedatter, Maria Schuh, født i Wien, Østrig, 24. Okt. 1912. Kom hertil som »Wienerbarn« i Maj 1921. Hun døde 24. Septbr. 1929 og blev begravet i Familiegravstedet paa Hjarup Kirkegaard.

2. ANNE MARGRETHE STRAARUP,

f. 21. Juli 1881, død i Hjarup 20. Decbr. 1918, da den »spanske Syge« hærgede Landene efter første Verdenskrig.

3. METTE JØRGINE STRAARUP,

f. 12. Novbr. 1883, gift 27. Oktbr. 1904 med Michael Thomsen, Langholtgaard, Seest, f. 3. Septbr. 1878, Søn af Gaardejer Niels Thomsen, f. 15. Juni 1807, og Margrethe Thomsen, f. Straarup, f. 25. Septbr. 1841 i Hjarup. Han var i 32 Aar, 1913—45, Formand for Kolding Andelsmejeri og blev 1944 af Kolding Herreds Landbrugsforening udnævnt til dette Aar Æresbonde. De flyttede til Kolding 1947.

Børn, alle født paa Langholtgaard:

Niels Straarup Thomsen, siden 1937 Ejer af Hajstrupgaard, Øsby Sogn, f. 3. Oktbr. 1905.

Hans Straarup Thomsen, Ejer af Langholtgaard fra 1947, f. 6. Aug. 1908, g. m. Herdis Eskesen, f. 23. Novbr. 1911, Datter af Valgmenighedspræst Asger B. Eskesen, Skanderup.

Vagn Straarup Thomsen, Ingeniør, Canada, f. 3. Jan. 1911, g. m. Sygeplejerske Hertha Sørensen, f. 7. Oktbr. 1917, Datter af Installatør Sørensen, Nørre Nebel.

Kaj Straarup Thomsen, cand. jur., ansat i Kongens Kabinetssekretariat, f. 2. April 1915, g. m. Inger Rothe, f. 5. Oktbr. 1914, Datter af Oberst V. Rothe, København.

4. ANDERS SIMONSEN STRAARUP,

Hjarup Vestergaard, f. 1. Juni 1887, gift 1910 med Dagny Marie Jakobsen, f. 14. Maj 1886, Datter af Gaardejer Jes Clausen Jakobsen, f. 31. Oktbr. 1856, og Cecilie Lindkjær, f. 22. Septbr. 1856, fra Anslet i Fjelstrup Sogn. De blev udvist fra Sønderjylland 1885 paa Grund af deres danske Sindelag. Anders Straarup overtog sin Fødegaard i Hjarup 1910.

Deres Børn er alle født paa Hjarup Vestergaard.

Hans Iversen Straarup, f. 4. Juni 1911, d. 4. Juli 1931.

Jes Jakobsen Straarup, f. 21. Januar 1913, g. m. Margrethe Schelde Jensen, f. 7. Juni 1917, Datter af Gaardejer Laurids Jensen, Kongsbjerggaard i Andst Sogn. De har Gaarden »Frydenlund« i Bredal ved Vejle.

Else Straarup, f. 4. Aug. 1915, g. m. Gaardejer i Roved, Andst Sogn, Aage Johansen, f. 19. Aug. 1915, Søn af afdøde Landmand Karl Marius Johansen i Gjesten. Hans Moder Karoline Johansen bor nu i Andst.

Jørgen Straarup, f. 28. Septbr. 1917, g. m. Dagny Elfrida Nielsen, f. 15. Aug. 1922, Datter af Gaardejer Peter Nielsen i Egtved. De har »Lærkenborg« i Hjarup.

Esbern Straarup, f. 24. Oktbr. 1919, Ejer af Husetgaard i Hejls, g. m. Else Bjerg, f. 14. August 1924, Datter af Gaardejer, Landstingsmand Jørgen Bjerg, Aagaard, Starup Sogn.

Cecilie Lindkjær Straarup, f. 18. Decbr. 1922, g. m. Lærer Johan Vilhelm Rasmussen, Ullerup Skole, Sundeved, f. 13. Febr. 1919, Søn af fhv. Postmester P. Rasmussen i Tønder.

Margrethe Straarup, f. 6. Juni 1924, Børnehavellærerinde i København.

Bodil Straarup, f. 14. Septbr. 1925, g. m. Urmager Erik Nielsen-Gravholt i Ulsted, Vendsyssel, f. 8. Decbr. 1920, Søn af Gaardejer Lars Nielsen, »Gravholt«, Ulsted.

Iver Straarup, f. 1. Oktbr. 1926. Forpagter af Fødegaarden fra 1. Januar 1955.

Maria Straarup, f. 26. Jan. 1930, g. m. Gaardejer Ejner Buck Schmidt, »Askely«, Ødis, f. 18. Decbr. 1924, Søn af Gaardejer Peter Schmidt, »Kajbjerggaard«, Ødis.

5. MARIE JOHANNE STRAARUP,

Yngste Datter af Hans og Else Kathrine Straarup i Hjarup, født 14. Maj 1889. Tog Tandlægeeksamen 1916. Rejste derefter ud og var Assistent i Svejs til Januar 1918, hvorefter hun opholdt sig i Norge et Aar som Assistent og derfra fortsatte i Amsterdam fra 1919 til Juli 1920. Begyndte selvstændig Praksis i København Januar 1921 og virkede samtidig som Undervisningsassistent paa Tandlægehøjskolen fra 1925 til 1935.

Agathe og Jens Straarup, Skødebjerg.

VII. AGATHE SIMONSEN,

f. i Ravnholt 3. Juni 1853, d. 30. April 1933, gift 26. April 1876 med Jens Iversen Straarup, f. 19. Juni 1848, d. 27. Novbr. 1906, Søn af Gaardejer Iver Hansen Straarup og Margrethe Jensdatter i Hjarup. Han var i sin Ungdom to Gange i Amerika, tilsammen i 5½ Aar. Blev Ejer af Skødebjerg 1876. Her var store Op-gaver at løse med Opdyrkning og Plantning, og det fulde Udbytte naaedes først i andet Skægtled, da Gaarden blev udstykket til dygtige Sønner. Jens Straarup virkede stærkt for en Jernbane fra Lunderskov til Grindsted, en Sag, der senere gennemførtes som Kolding—Trolldhedebanen.

Børn:

1. ANDERS SIMONSEN STRAARUP.

f. paa Skødebjerg 26. Febr. 1877. Overtog den østlige Del af Fødegaardens Jorder og byggede her Gaarden »Frydensborg«. Gift 20. Septbr. 1912 med Anna Nielsen, f. 30. Novbr. 1890, Datter af Gaardejer Niels Nielsen og Hustru Maren Kjer i Elsted ved Aarhus. Anders Straarup var i en Aarrække Medlem af Kolding Andelsslagteris Bestyrelse.

6 Børn, alle født paa Frydensborg:

Jens Straarup, Gaardejer, »Røjlund«, Gjesten, f. 23. Septbr. 1913, g. m. Bodil Baadsgaard, f. 27. Marts 1921, Datter af Lærer Ingvard Baadsgaard, Aarhus, f. 1887.

Niels Kjer Straarup, Frydensborg, f. 7. April 1915, gift 1952 med Elisabeth Andersen, f. 30. Marts 1933, Datter af Sognepræst Holger Andersen og Hustru, Rind ved Herning.

Pauli Simonsen Straarup, f. 18. Septbr. 1918, Gartner, »Birke-dal«. Nr. Bjært, g. m. Eva Betty Hanssine, f. 12. Febr. 1921, Datter af Væver Karl Pedersen.

Agnete Straarup, f. 28. Juni 1920, gift 1945 med Gaardejer Christian Uhre Olsen, Kobbørøgaard, Nørup, f. 27. Maj 1920.

Asgar Thurgott Straarup, f. 9. Marts 1923, Savværksejer, Almstok. Randbøl. Gift 1949 med Emmy Pedersen, f. 6. Marts 1927, Datter af Gaardejer Anton Pedersen, Fyn. De boede i Canada-1950—53.

Dagny Straarup, f. 12. Juni 1927, gift 1952 med Peder Degn Fromsejer, f. 19. Juli 1926, Forpagter af sin Fødegaard i Skærbæk. Sønderjylland, Søn af Skovrider Kr. Fromsejer, Skærbæk.

2. MARGRETHE STRAARUP,

f. 5. Septbr. 1878 paa Skødebjerg. Gift 1908 med Gaardejer Jens Boesen, Stenbrogaard i Knudsbøl, Jordrup Sogn, f. 24. Marts 1863, Søn af Jens Peder Boesen og Hustru Anna, f. Paaske. Han var en dygtig Landmand, der 1943 af Kolding Herreds Landboforening blev udnævnt til dette Aars Æresbonde. Han døde 6. Decbr. 1946.

8 Børn, alle født paa Stenbrogaard:

Agathe Straarup Boesen, f. 6. Decbr. 1908, gift 1935 med Aage Buch, »Højgaard«, Jordrup, f. 30. Novbr. 1907, Søn af Gaardejer Konrad Buch, Lejrskov.

Anna Boesen, f. 5. Septbr. 1911, Bogholder i Kolding.

Jens Ivar Straarup Boesen, f. 15. Marts 1913, Stenbrogaard, Knudsbøl.

Viggo Boesen, f. 8. Septbr. 1914, Gaardejer, Langagergaard, Oksenvad, gift 1946 med Aase Skat Kjeldsen, f. 27. Febr. 1920 paa Hovedgaarden »Lærkenfeldt«, Vesterbølle Sogn Nord for Viborg.

Inger Margrethe Boesen, f. 7. Maj 1916, gift 1948 med Gaardejer Johannes Lind, f. 27. Maj 1908, Søn af Gaardejer Hans Lind, Andkjær, Gauerslund Sogn.

Holger Boesen, f. 23. Aug. 1917, Kiropraktor i Esbjerg.

Mette Marie Boesen, f. 3. Oktbr. 1919.

Jenny Boesen, f. 31. Decbr. 1920.

3. METTE MARIE STRAARUP,

f. 18. August 1880 paa Skødebjerg, død sammesteds 22. September 1897.

4. IVER HANSEN STRAARUP,

f. paa Skødebjerg 22. Jan. 1883, gift 19. Decbr. 1917 med Dorteia Andersen, f. 2. Novbr. 1892, Datter af Gaardejer Anton Andersen, Skæring ved Aarhus. Overtog Skødebjerg 1916.

6 Børn, alle født paa Skødebjerg:

Else Sofie Straarup, Sygeplejerske, f. 6. Juni 1919, gift 1949 med Gaardejer Børge Skygebjerg, Havegaard, Sdr. Omme, f. 7. Aug 1915, Søn af Peder og Anc Skygebjerg, Vorbasse.

Jens Iver Straarup, f. 27. Decbr. 1920, Gaardejer, »Østerholm«, Nyby, Læborg Sogn. Gift 1945 med Vappu Tellervo Sirola, f. 5. Maj 1918, Datter af Rigsdagsmand og Gaardejer Sirola, Finland.

Agathe Straarup, f. 21. April 1923, gift 1945 med Aage Lyngsø, Stendalsgaard, Pederstrup, Viborg, f. 21. Aug. 1912.

Anton Straarup, f. 26. Novbr. 1924, Rævebakkegaard, Vittrup, Lindknud Sogn. Gift 1954 med Sygeplejerske Ellen Ringgaard, f. 7. Jan. 1927, Datter af Gaardejer Peter Ringgaard, Arnvanggaard, Varde.

Henning Straarup, f. 2. Jan. 1929, Landmand.

Tove Straarup, f. 8. Aug. 1931.

5. JØRGINE MARIE STRAARUP,

f. paa Skødebjerg 20. Novbr. 1884, død i Kolding 9. April 1934.

6. DAGNY ELISABETH STRAARUP,

f. 20. Decbr. 1886 paa Skødebjerg. Jordemoderuddannelse paa Righospitalet med Afgangseksamen 1918. Praktiserer i Kolding.

7. KRISTEN SIMONSEN STRAARUP,

Førstelærer i Vonsild, f. 5. Febr. 1889 paa Skødebjerg. Lærereksamen fra Silkeborg 1914. Gift første Gang 30. Sept. 1919 med Alma Jørgensen, f. 7. Decbr. 1894, d. 19. Jan. 1939, Datter af Lærer Julius Jørgensen og Birgitte Ladegaard, Nørup Skole.

I dette Ægteskab fødtes fem Børn:

Ingrid Straarup, f. 28. Decbr. 1920, gift 1945 med Skomager Richardt Juul Jørgensen, Fruens Bøge, Odense, f. 5. April 1919.

Karen Straarup, f. 11. Juli 1923, gift 1952 med Eigil Vesterholm Johnsen, Seminarielærer i Gedved, f. 29. Marts 1922.

Bent Straarup, f. 13. Aug. 1926, Gartner i Birkerød. Gift 1951 med Anna Holme Hansen, f. 9. Juni 1932, Datter af Stationsforstander Holme Hansen i Pederstrup.

Birgitte Straarup, f. 11. Septbr. 1927, Sygeplejerske, gift 1954 med Løjtnant Carl Johan Forman, København, f. 3. Decbr. 1927.

Aksel Straarup, f. 14. Juli 1930, Mekaniker i Hæren og Oversergent, gift 1953 med Dorith Jørgensen, f. 26. Septbr. 1932, Datter af Snedkermester Jørgensen, Frederikshavn.

Kristen Simonsen Straarup giftede sig anden Gang 12. Oktbr. 1946 med Agnete Christensen, f. 5. Febr. 1904, Datter af Gaardejer Peter Christensen og Elisabeth Holm Møller, Dalby ved Kerteminde.

8. VIGGO BERG STRAARUP,

f. 4. Decbr. 1891 paa Skødebjerg. Gaardejer, Stenkærgaard, Stepling Sogn, Tørvefabrikant og Entreprenør, gift 30. Septbr. 1919 med Sigrd Jørgensen, f. 26. Maj 1898, d. 23. Decbr. 1954, Søster til Lærer Kr. Straarups første Hustru Alma.

Deres 6 Børn er alle født i Mosehuset, Skødebjerg.

Ellen Straarup, f. 11. Decbr. 1920, gift 1947 med August Ensted, Mekaniker, Horsens, f. 23. Aug. 1915.

Vagn Straarup, f. 17. Aug. 1923, Entreprenør og Tørvefabrikant, gift 1946 med Mary Krigslund Pedersen, f. 22. Febr. 1922, Datter af Møllecejer Pedersen, Thy.

Jørgen Straarup, f. 4. Maj 1929, Landmand og Tørvefabrikant, Løgumkloster, gift 1952 med Claire Valentine Maurice Valerie Valentin, Brüssel, Belgien, f. 1. Oktbr. 1929.

Thorkil Straarup, f. 23. Juni 1931, Traktorfører. Død 18. Marts 1954.

Inge Marie Straarup, f. 23. Aug. 1938, død samme Dag.

Ragnhild Straarup, f. 8. Febr. 1942.

9. ANNA SIMONIA STRAARUP.

f. 3. Jan. 1894, gift 26. Oktbr. 1916 med Rasmus Rasmussen Welling, f. 1. Febr. 1893, Søn af Gaardejer Søren Welling, Hinne-
rup ved Aarhus. Boede først paa »Højrupsminde« i Skanderup,
hvor de første 6 Børn er født, siden paa Haksengaard i Vejen,
hvor der er født 4 Børn:

Søren Rasmussen Welling, f. 24. Septbr. 1917, Kunstmaler,
Vejen, gift 1941 med Kathrine Marie Thimsen, f. 20. Jan. 1924.

Jens Eilif Straarup Welling, f. 4. Juni 1919. Gymnastik-
instruktør i Gøteborg, Sverige. Gift med Karin Hervor Fraen-
ckel, Gøteborg, f. 4. Decbr. 1923.

Maja Welling, f. 18. Marts 1921.

Agathe Straarup Welling, f. 25. Septbr. 1922, g. m. Carl Han-
sen, Ejer af Haksengaard, f. 9. Oktbr. 1921.

Frede Straarup Welling, f. 12. Jan. 1924, Landmand, Canada.

Aage Straarup Welling, f. 14. April 1925, død 21. April 1925.

Helge Straarup Welling, f. 12. Febr. 1929 paa Haksengaard,
Landmand, Canada.

Arne Straarup Welling, f. 20. Oktbr. 1931 paa Haksengaard,
Landmand, Canada.

Ejnar Straarup Welling, f. 6. Febr. 1933 paa Haksengaard,
Maskinsmed.

Gunnar Straarup Welling, f. 6. Febr. 1933 paa Haksengaard,
Landmand.

Anne Marie og Anders Legardt, Ravnholt.

VI. ANNE MARIE SIMONSEN,

f. i Ravnholt 18. Aug. 1857, d. 30. Novbr. 1930 i Lunderskov, gift 27. Oktbr. 1882 med Anders Nielsen Legardt fra Bække, f. 10. Febr. 1860 (se Side 104). De overtog den gamle Slægtsgaard i Ravnholt, som han afhændede til Udstykning 1915. Det gamle Stuehus staar dog endnu som før. Anders Legardt var en særpræget, noget skeptisk og ræsonnerende Natur, men med Lune og Humor. Han var Hestekender, og der var ofte Brug for ham som saadan. Efter Salget af Gaarden flyttede de til Lunderskov. Deres sidste Aar var ikke lyse, hun blev blind og han tilsidst ene og skrøbelig. Maaske havde Livet ikke indfriet deres Ungdomsforventninger, men noget havde de i Behold. Selv paa deres gamle Dage kunde de i søvnløse Nætter ligge og synge deres Ungdoms kæreste Sange sammen. De var barnløse, men tog sig med Godhed af en lille Dreng, Anders Ehlers. Anders Legardt døde 17. Marts 1940 hos sin Broder og Svigerinde i Bække Møllegaard i sin Fødeby. Deres Grave findes paa Gjesten Kirkegaard.

*Udrundne er de gamle Dage
som Floder i det store Hav,
og hvor sig hviler nu den svage,
dér fandt den stærke og sin Grav;*

— — —

*og Mindet om Guds Miskundhed
forplanter sig i tusind Led.*

Grundtvig.

DE GAMLE SLÆGTSNAVNE

Tre Navne, *Anders*, *Simon* og *Maren*, er med fra først til sidst gennem de fire Hundrede Aar. Simon Andersen i Frøbjerg fødtes 1589, hans Fader hed Anders. Navnet fortsætter i de skiftende Slægtled. En Efterkommer, Birthe Hansdatter, blev 1773 gift med Anders Hansen i Orte. Hans Farfaders Navn var ogsaa Anders, hans Moder hed *Agathe*. Anders Hansens Søn var Simon Andersen, Talleruplund, der blev Fader til Anders Simonsen i Ravnholt.

Maren er et Donslundnavn. Den første var Maren Norby, opkaldt efter sin Farmor Maren Sandberg. Navnet kom til Ravnholt med Maren Hansdatter, der blev gift med Jens Jepsen. Navnene *Else* og *Cathrine* stammer ligeledes fra Donslund. *Jens* og *Mette* kan henføres til første Halvdel af 1700 Tallet, nemlig til Jens Sørensen og hans Datter Mette, f. 1744, der kom fra Randbøl til Lille Røj og blev gift med Jep Andersen. Navnet *Dorthea* stammer fra Dorthea Andersdatter, der 1786 blev født i Brylle, medens *Christen* er et gammelt Korsebjergnavn, og *Anne Marie* hidrører fra Solevad.

Iver og *Margrethe* hører i udpræget Grad Straarupslægten til. Den første blev i Aaret 1700 gift med Maren Iversdatter fra Vejstrup; hendes Far hed altsaa Iver, og siden da har dette Navn været i Slægten, ogsaa nu bor der en Iver Straarup paa Hjarup Vestergaard. I næsten 80 Aar bar Konen paa denne Gaard Navnet *Anne Margrethe*. Den første gift 1800 med Jens Lassen, den anden gift 1839 med Iver Hansen Straarup.

Navnet *Kirstine* er fra Ferupgaard. — Den gamle Opkaldelseskik har ændret sig, og andre Navne, ofte af historisk Oprindelse, vinder Indgang. Dette er baade en Fornyelse og Berigelse i vor Navnerække, men disse Navne har endnu ikke den sammenbindende Karakter, der knyttede de gamle Slægtled sammen og gav Familienavnene Indhold og Tradition.

*Om du raader Land og Rige
eller kun som Karl og Pige
gør din Dont og gaar dit Bud,
om du styrer Borg og Fæste
eller kun din Husbonds Heste,
det er ét for Himlens Gud.*

Chr. Richardt.

UDENFOR RAMMEN

Da Maren Hansdatter i Aaret 1809 fra Donslund kom til Ravnholt som Jens Jepsens Kone, medbragte hun et Arvestykke, en Daabskjole af svær, hvid Silke med paasyede smaa Blomster. Daabskjolen stammede fra »dengang Donslund var en Herregaard« og var brugt ved flere Slægtleds Barnedaab. Maren Hansdatters tre Døtre havde ogsaa haft den paa ved deres Daabsfest, og den gik siden i Arv til den ældste Datter Mette, hvis otte Børn alle var klædt i den, da de blev døbte. Hendes Datter Agathe fik Daabstøjet, der vistnok sidste Gang kom i Brug ved hendes ældste Søns Daab i 1877. Den hvide Kjole blev tilsidst farvet og brugt som Underkjole. Hvor gammelt dette Daabstøj var, havde man ikke Rede paa; men da det ikke er sandsynligt, at jævne Smaabønder anskaffede saa fornemt Daabstøj, er det muligt, at det har været i Slægtens Eje siden Maren Norbys Dage, og den bliver da en mærkelig, haandgribelig Bekræftelse paa Forbindelsen med Donslunds sidste adelige Ejere.

Slægtslinien føres meget langt tilbage, ja, ind i Danmarks Historie. Da Maren Norby ægtede Christen Thorsen, der jo ikke var »af Adel«, sattes der et Skel, der gør det naturligt, at disse to blev Udgangspunktet for den Bondeslægt, der fulgte efter, og derfor er dette Afsnit holdt »udenfor Rammen«, der jo kun omfatter Slægtshistorien gennem fire Hundrede Aar.

*

Yderst mod Nordvest i Grindsted Sogn, Slaugs Herred, ligger der en Bondegaard Sønder Urup. Ved denne Gaard rejste Historisk Samfund for Ribe Amt og Grindsted Museumsforening en stor Granitsten, der afslørede 16. Aug. 1952. Paa Stenen er indhugget: »Her laa Herregaarden Urup«. Der har været tre Herre-

gaard i Danmark, der bar dette Navn: Urup i Østbirk Sogn, nordvest for Horsens, den var Adelsslægten Skrams Herresæde og staa endnu. Den anden Gaard laa i Rynkeby Sogn mellem Odense og Kerteminde: men den nedlagdes i det syttende Aarhundrede, og en Landsby Urup kom i Stedet. Det tredje Urup, hvortil vor Slægt har en Tilknytning, og som derfor skal omtales her, er Gaarden i Grindsted Sogn. Den nævnes første Gang ved Aar 1400 og ejedes da af Adelsslægten Lange. Denne Gaard, der vel aldrig har hørt til de store Herregaarde, beskrives dog i Grindsted Præsteembedes Liber daticus som forsynet med et kobbertækket Vagtaarn med Spir og beskyttet af en Brandmur, omgivet af brede Voldgrave med Vindebro.

1585 ejedes Urup af Brødrene Detlev, Henrik og Peder Norby fra Skovgaard ved Assens; men 1588 nævnes Peder som Enejjer. Han var gift med Dorthe Rosenkrans, og deres Søn Bendiks Norby overtog siden Urup. Med sin Hustru Dorthe Lange fra Nørholm havde han faaet Lunderup ved Varde samtidig med, at han ogsaa ejede Donslund. 1638 takseredes han af Urup og Donslund alene til 144½ Td. Hartkorn, og da Donslund kun havde 26 Tdr. Hartkorn, har Urup været et ret betydeligt Gods. Der gik mange Tdr. Land paa en Td. Hartkorn. Under Svenskekrigen led Urup og Egnen i det hele ilde. Bendiks Norby oplevede Urups Ødelæggelse, og om hans Trængsler og Ulykke har vi hans egen Beretning:

»Eftersom jeg underskrevne er tilskikket fra vor gode Lensmand paa Koldinghus copi af kgl. Majestæts Missivi, hvori blandt andet formeldes Adelen saavel som Bønderne skulle gøre Fortegnelser, hvad de til Fjenderne saavel som til de Allierede og hans Majestæts eget Folk udi forledne Krigstid har udgivet, saa maa jeg gamle Mand med største Sorg udi al Sandhed give til kjende, at min Nød og Elendighed udi i disse tre Aar har været altfor stor og udgivet og fra mig taget, hvis jeg havde, thi først kom Fjenderne og overfaldt mig og maatte være dem undergivne et Aar og ti Uger, maatte give dem mer end et halv tusind Rigsdaler i Penge, desforuden tog de bort alt mit Korn og Hø og det bortsførte til Lejren med meget mer af mit Gods. Der jeg da blev dem kvit, og de blev jagne af Jylland, kom til mig Brandenbor-

gere, som var mig haarde og ubarmhjertige Gjæster, af hvad Regiment de var, det ved jeg ikke, de samme bandt og pinte mig uden al Naade, for jeg skulde give og vise de Penge og Solv, hvilke jeg da ikke havde, hvorfor jeg da om Nattetide til Fods maatte rømme min Gaard og til Varde, og maatte lade blive tilbage alt det, jeg havde, saa tog de bort af min Gaard alt det, jeg havde, Heste og Faar og alt levend Kvæg, Korn og alt andet Gods og alt Boskab deri. Og estersom jeg da havde intet i Gaarden, og ikke heller der kunde holde Hus, for det var øde og nedbrudt, maatte jeg da være paa andre Steder meget mer end et ganske Aar, saa jeg nu har ikke fanget en Kærv Korn enten Sæd eller Høst, siden Fjenderne kom i Landet, estersom mesten Part af mit Gods stander øde, og de faa, som sidder ved Gaarde, er forarmede, saa jeg ingen Hjælp kan faa af mine Tjenere i nogen Maade.

Urup den 11. Oktober 1660.

Bendix Norby.

*

I den Jordebog, som Bendiks Norby indgav efter Krigen, opgiver han sit Gods saaledes:

Først min Hovedgaard Urup, som jeg i Søskendeskipte har taget for 16 Tdr. Hartkorn, nok fire Byggsteder eller Bol paa Gaardens Mark, 1 kaldes Kjerhus, 1 kaldes Dyels Recke, 1 kaldes Lamborg, 1 kaldes Vandbol, tilsammen 6 Tdr. Hartkorn deraf 1½ Bol øde og ubesat. 1 Gaard kaldes Nørre Urup, 3 Gaarde i Eg By, hvoraf 1 øde. Eg Mølle yder 8 Tdr. Mel, Dal By 2½ Gaarde, deraf 2 øde og ubesatte. 1 Gaard kaldes Gilbjerg, ganske øde og ubesat, 1 Gaard kaldes Trølund, de Parter øde og ubesatte, 1 Gaard i Vorbasse Sogn kaldes Risbøl, ganske øde og ubesat, 1 Gaard i Tyrrild Herred kaldes Langlund, 1 Gaard i Skar-rild Sogn kaldes Hesselvig. Ialt 77 Tdr. 2 Skp. Hartkorn Bønder-gods.

De onde Aar gav øget Tilbagegang, øget Fattigdom. 24. September 1663 afstod han Hovedgaarden Urup m. m. til Christen Norby til Lunderup, Peder Norby til Donslund og Enevold Munk til Urup. Dorthen Norby og hendes Mand, Enevold Munk, overtog derefter Urup. Enevold Munk døde 1681, og hans Enke

giftede sig samme Aar med Christian Krabbe. 1689 ansøgte han Kongen om, at Urup maatte anses som en Bondegaard og beskattes derefter. Urup mistede sin Frihed. Dens mere end trehundredaarige Historie som Herregaard var endt.

*

SLÆGTEN NORBY

er af gammel dansk Adel. Dens Vaaben var en liggende grøn Træstub med tre opretstaaende grønne Blade i rødt Felt. Jomfru Margrethe Norby, Abbedisse i Maribo Kloster, var Datter af Peder Lauritsen Norby og Anne Knudsdatter Ny til Urup i Rynkeby Sogn. Hendes Gravsten og Anetavle findes i Maribo Domkirke. I Henhold hertil er Slægtens først kendte Mand

Niels Norby,

gift med en Kvinde af Slægterne Munk eller Bjørn, Fjellebro.
Hans Søn

Peder Nielsen Norby til Aagerup, Skytsherred i Skaane, Lagmand, var død 1504. Hans første Hustru var af Slægten Juel. Hendes Moders Vaaben var tre Regnbuer. Hans anden Hustru var Margrethe Mandrupsdatter. Hun levede som Enke 1517. Med sin første Hustru havde han en Søn

Laurids Pedersen Norby, Væbner. Fra 1496 til 1500 Hofsinde hos Dronning Christine. Gift ca. 1518 med Verner Pedersens Datter til Skovgaarde ved Assens. Han var Søn af Raadmand Peder Nielsen i Odense (1435—58). Væbner 1446, hvis Fader var Niels Andersen, Borgmester i Assens 1398. Han førte en Pil i sit Vaaben og var af fynsk Uradel. Laurids Pedersen Norbys Søn var

Oluf Lauridsen Norby

til Skovgaarde. Han nævnes som Væbner 1526, og ifølge Danmarks Riges Historie ved Arild Huitfeldt, nævnes han blandt de Adelsmænd, der 1528 skulde følge Kong Frederik I paa Udenlandsrejse. 1535 udstedte han sammen med sin Broder Peder Lauridsen Norby til Urup, Rynkeby Sogn, et Troskabsrevers til Kong Christian III, og paa den store Herredag 30. Oktbr. 1536 paa Gammeltorv i København var han blandt de 403 Adelsmænd, der sammen med 200 Borgere og 500 Bønder bevidnede den store

TAVLE XII.

SLÆGTEN NORBY

1. *Niels Norby*. Hans Søn var
2. *Peder Nielsen Norby* til Aagerup, Skytsherred i Skaane,
Lagmand,
g. 1) m. en af Slægten Juel,
g. 2) m. Margrethe Mandrupsdatter.
I første Ægteskab en Søn,
3. *Laurids Pedersen Norby*, Væbner, Hofsinde hos Dronning
Christine,
g. m. en Datter af Verner Pedersen til Skovgaarde ved
Assens.
Deres Søn var
4. *Oluf Lauridsen Norby*, Væbner,
g. m. Maren Henriksdatter Sandberg.
Deres Søn var
5. *Peder Olufsen Norby*, der i 1588 blev Eneejer af Urup,
henrettet i København 1595,
g. m. Dorthe Bendiksdatter Rosenkrans, Datter af
Bendiks Iversen Rosenkrans til Kogsbøl og Grib.
Børn: 1) Oluf Norby, fik Skovgaarde,
2) Maren Norby, købte Donslund og giftede sig
med Chr. Thorsen,
3) *Bendiks Norby*.
6. *Bendiks Norby*, d. 1665,
g. m. Dorthe Lange, Datter af Hans Lange og
Karen Strange.
Børn: 1) Peder Norby til Donslund, f. 1629,
2) Dorthe Norby til Urup, f. 1639, d. 1696,
3) *Christen Norby*.
7. *Christen Norby* til Lunderup,
g. m. Helle Mormand, Datter af Christoffer Mormand og
Else Holgersdatter Ulfstand.
Børn: 2 Døtre, Dorette Cathrine og Christine, og
Sønnen *Christoffer*,
8. *Christoffer Norby*, Page hos Just Høg, Ejer af Baldersbæk
1709, Adelslægtens sidste Mand.

TAVLE XIII.

MAREN HENRIKSDATTER SANDBERGS ANER

1. *Jens Lagesen Dyre* til Tirsbæk ved Vejle. Nævnes 1421,
g. m. en Jomfru af Slægten Skeel. En Søn var
2. *Claus Dyre*. En Datter af ham var
3. *Ingeborg Clausdatter Dyre*,
g. m. Albrecht Lagesen af Slægten Emmiksen til Damgaard
i Starup. En Datter var
4. *Berte Albrechtsdatter Lagesen*,
g. m. Henrik Sandberg til Højrup. En Datter var
5. *Maren Henriksdatter Sandberg*, død paa Skovgaarde 1585,
g. m. Væbner Oluf Lauridsen Norby til Skovgaarde.

Reces, der var en Bekræftelse paa Reformationens endelige Fuldbyrkelse i Danmark³⁷⁾.

Han beseglede 1556 Fyens Vedtægt³⁸⁾.

Oluf Norby var gift med Maren Henriksdatter Sandberg, hvis Fader Henrik Sandberg til Højrup skal have deltaget i Slaget paa Brunkebjerg ved Stockholm 1471 og der mistet sit ene Øje.

*

Slægten Sandberg, der førte en Løve i sit Vaaben, stammede oprindelig fra Holsten, men var gammel i Danmark. Den var udbredt i det sydøstlige Jylland og ejede Gods bl. a. i Højen, Egum, Herslev, Starup og Skanderup Sogne. Maren Sandbergs Tipoldefar, Jens Lagesen Dyre til Tirsbæk ved Vejle, der var gift med en Jomfru af Slægten Skeel, nævnes 1421, da han beseglede et Tingsvidne af Viborg Landsting, »at Sønderjylland altid havde hørt under Danmark«. ³⁹⁾ Hans Sønnedatter Ingeborg Clausdatter Dyre ægtede Albrecht Lagesen af Slægten Emmiksen til Damgaard i Starup, og deres Datter Berte blev Maren Henriksdatters Moder.

Maren Henriksdatter Sandberg døde paa Skovgaarde 1585. Hun var beslægtet med Anders Sandberg, der omtrent samtidig

³⁷⁾ Krag og Stephan: Kong Christian III's Historie, Side 498.

³⁸⁾ Danske Magazin, 4. Række, 5. Bind, Side 149.

³⁹⁾ Arild Huitfeldt: Danmarks Riges Historie.

ejede Donslund (se Side 73). Hans Dattersøns Hustru Karen Ottesdatter Strange var af Niels Ebbesens Slægt, og det samme var hendes egen Sønneson Bendiks Norbys Hustru Dorthie gennem sin Moder Karen Clausdatter Strange, g. m. Hans Lange til Nørholm (se Side 128). De nedstammede begge i lige Linie fra Niels Ebbesens Broder Strange Ebbesen. Denne dobbelte Forbindelse med Strangesenslægten, som den kaldtes, er værd at nævne, selv om det kun var et Tilknytningsforhold i Familierne. Strangeslægten havde i flere Slægtled hjemme paa Vosnæsgaard i Skjødstrup Sogn ved Aarhus, og Christen Juel og Karen Strangesen fra Donslund ligger begravede i Skjødstrup Kirkes Kor, hvor deres Ligsten endnu findes.

*

Oluf Lauridsen Norby levede endnu 1561 — maaske endog 1570. Medens han synes at have været en anset og betydende Adelsmand, kan det samme næppe siges om hans og Maren Sandbergs Søn

Peder Olufsen Norby, der sammen med sine to Brødre Henrik og Detlev 1583 var Ejer af Urup i Grindsted Sogn i Jylland, som han 1588 overtog som Eneejer. Han blev vistnok samme Aar gift med Dorthie Bendiksdatter Rosenkrans, til hvem han da udstedte et Morgengavebrev paa Urup. Hun var Datter af Bendiks Iversen Rosenkrans til Kogsbøl og Anna Carstensdatter Grib.

Peder Norby synes at have haft et voldsomt og ustyrligt Sind, saa han til Tider ikke var sig selv og mistede Herredømmet over sine Handlinger, hvilket kom til at staa ham dyrt. Han havde 1593 en Sag med en af sine Bønder, der var rømt af hans Gods medtagende al sin Ejendom og havde taget Ophold paa Klaus Strangesens Gods, Nørholm. Da Norby derfor vilde tiltale ham, overfaldt Bonden ham paa Øster Herreds Ting, hvorfra Peder Norby med Nød og næppe undslap med Livet.⁴⁰⁾ Et Par Aar efter hændte en anden Begivenhed, der ikke alene viser, hvorledes Raahed og ubændig Hæftighed kunde findes hos Datidens Adelsmænd, men som fik de ulykkeligste Følger for Peder Norby.

⁴⁰⁾ Jydske Tegnelser IV, Side 426.

Lørdag Aften før Paaske 9. April 1595, da han sammen med sin Tjener Peder Holst opholdt sig i Christoffer Bangs Hus i Odense, blev Peder Holst drukken. De kom i Trætte, og det endte med, at Peder Norby dræbte Tjeneren med tyve dødelige Saar. Christoffer Bang vidnede, »at Peder Norby udi hans Fraværelse hafde stillet sig sælsom an, saa hans Hustru tidt hafde forvist hannem Husit«.

Hans Fætter Johan Norby til Tagemose forklarede i et Indlæg, »at en Mand udi Eeg skulde have lovet Peder Norby en Uløcke, hvilket hannom och været holden, saa hand en Tid lang icke skulde været ved sin fornuft og udi sin Galenskab begangit dette Drab paa sin egen Karl, hvilken han vidste var slig en underlig Cumpan, at hand bar en elandshud Brystdug paa sig, bestuckit med Snørehul, saa ingen kunde stick derigjennem, og desligeste skulde være en Manddraber og en bandsat Meniski —.«

Men Kong Christian IV lod ikke sligt gaa ustraffet hen. 25. April 1595 udstedtes et Brev til Lensmanden Caspar Markdanner paa Koldinghus, »at efterdi os som en christelig Øvrighed ej vilde saadant uchristeligt Mord og Mandstet at tilstede her i vore Riger og Lande, bede vi dig med største Flid at ransage og forfare om Peder Norby er til hans Behusning hjemkommen, at du strax lader ham fængsle og sætte i god Forvaring.«⁴¹⁾

Peder Norby erkendte at være skyldig, men undskyldte sig med, at det var sket i Nødverge, Fuldskab og Galenskab.

18. Juli afsagde Herredagen Dommen, der lød paa, at »Peder Norby skulde straffis paa Livet och miste sin Hals«.⁴²⁾ Dommen fuldbyrdedes 23. Juli foran Københavns Slot.

Her var ikke Tale om Mentalundersøgelse. Det var, som Datidens Retsopfattelse krævede: Øje for Øje — Tand for Tand — Liv for Liv.

*

Peder Norbys Enke Dorthé Rosenkrans stod nu ene med tre smaa Børn, Oluf, Maren og Bendiks, der jo var født mellem

⁴¹⁾ Jydske Tegnelser IV, Side 510.

⁴²⁾ Kongens Rettertingsdomme 1595–1604, Side 19–23.

1588 og 1595. Hun blev senere gift med Christen Munk til Ørn-hoved, Tjørring Sogn ved Herning. Hendes Broder Christoffer Rosenkrans til Kogsbøl blev Børnenes Værg. Da Børnene blev voksne, fik Oluf Norby Slægtens gamle Gods »Skovgaarde« paa Fyn, Maren Norby købte Donslund og blev gift med Chr. Thorsen.

Bendiks Norby

overtog Urup. Han blev gift med Dorte Lange, Datter af Hans Lange og Karen Strange til Nørholm og Lunderup. Bendiks boede en Tid paa Lunderup, som han havde faaet med sin Hustru. Han døde efter 1665 og ligger begravet i Grindsted Kirke. Han efterlod sig tre Børn: *Peder Norby* til Donslund (se Side 75), f. 1629, g. m. Else Munk af Haubro. Barnløs. *Dorte Norby* til Urup, f. 1639, d. 1696, g. m. Enevold Munk (anden Gang med Christoffer Krabbe). De havde en Søn, Peder Munk, f. 1663, d. 1705, g. m. Birgitte Sophie Krabbe, og deres to Sønner Iver og Enevold Munk faldt begge i Pommern under Stralsunds Belejring 1715. En Datter Birgitte Sophie Munk, f. 1688, d. 1772, var den sidste af Adelslægt. Hun var højagtet og gik blandt Bønderne, under Hædersnavnet »Vor Mor i Modvig«. Hun blev gift med Lars Andersen Møller, de boede paa Urup, hvorfra hun som Enke flyttede til Modvig sammen med sin Datter Karen Sophie, der siden blev gift med Jens Pedersen, Ridefoged paa Nørholm. Bendiks Norbys tredje Søn,

Christen Norby til Lunderup, blev gift med Helle Mormand, Datter af Christoffer Mormand og Else Holgersdatter Ulfstand til Esperød, de havde to Døtre, Dorette Cathrine og Christine Norby, samt Sønnen

Christoffer Norby, der 1696—98 var Page hos Just Høg og rejste med ham i Udlandet. Han nævnes 1709 som Ejer af Baldersbæk og døde som Officer i fransk Tjeneste. Han var Adelslægtens sidste Mand.

*

Fra Maren Norbys Moder, Dorthé Bendiksdatter Rosenkrans, gaar der en Slægtlinie, der fører helt tilbage til Kong Valdemar den Store.⁴³⁾

Valdemar den Store, Konge af Danmark,

f. 1131, d. 1182, g. m. Sophie, Datter af Wladimir, Fyrste af Habcz og Regitze Boleslaw af Polen.

Sophie, Datter af Valdemar den Store,

gift 1181 med Siegfred, Greve af Orlamünde. Deres Datter

Sophie af Orlamünde,

d. 3. Septbr. 1244, g. m. Lambert, Greve af Orlamünde og Gleichen, Foged i Erfurt 1193, d. 1238. Deres Datter blev gift med

Ridder Niels Neb.

Ætten Neb var i det 13. og 14. Aarhundrede en af de mægtigste Slægter i Sjælland og Skaane. Ridder Niels Nebs Søn var

Ridder Ofte Nielsen (staves ogsaa Uffe),

Drost 1268—1277. Han fordrev 1277 den svenske Konge, der var falden ind i Skaane. Købte samme Aar Rønne By og Herred af Hertug Witslaf og blev 1288 paany Drost. Han døde 1293. En Datter blev gift med

Marsk Stig Andersen (*Hvide*)

som hans tredje Hustru. Marsk Stig byggede Borg paa Hjelm. Han døde 1293. Hun levede endnu 1314, da der skiftedes Arv efter hendes Broder Niels Offesøn. Marsk Stigs Søn

Anders Stigsen

til Tygestrup, Møllerup og Bjørnsholm, g. m. Margrethe Nielsdatter (*Landi*). Han var 1314 Medarving sammen med Morbrødrene Johannes og Henrik Offesøn — Drostens Sønner. Hans Datter

⁴³⁾ Udarbejdet dels efter Danmarks Adelsaarbøger og dels efter Oplysninger gennem Dansk Genealogisk Institut ved Th. Hauch-Fausbøll samt andre historiske Kilder. Gennem den gamle danske Adel fra før 1660 fører adskillige Linier ind i Kongerækken.

Sofie Andersdatter,

gift første Gang med Rigsmarsk Poul Vendelbo, anden Gang med Timme Timmesen til Torbenfeldt. Med ham havde hun Sønnen

Timme Timmesen den Yngre,

nævnes 1320 og 1380. Hans Søn

Timme Abildgaard

var 1404 Væрге for Palne Jensen Munk. Slægtsnavnet Abildgaard forekommer allerede Aar 1230. Hans Søn

Timme Timmesen (Abildgaard)

nævnes 1437 som Høvidsmand i Kolding. Hans Datter

Agnete Timmesdatter Abildgaard,

(Der har hersket nogen Usikkerhed vedrørende Agnete Abildgaards Fader. I Adelsaarbogen for 1884 nævnes hun som Poulsdatter Abildgaard, men i Aarbogen for 1929 anføres hun, med Begrundelse, som Timmesdatter Abildgaard, Datter af Høvidsmanden i Kolding. Hendes ældste Søn hed da ogsaa Timme. Slægten Abildgaard ejede Herregaarden »Vranderup« i Seest Sogn med Begravelse og Ligsten i Harthe Kirke. Efter at Frederik II havde mageskiftet Vranderup med Skodborghus, boede Abildgaardslægten her.)

g. m. Iver Eriksen Rosenkrands (af denne Slægts sønderjyske Linie) til Kogsbøl, der nævnes 1489 og 1493, død før 1505. (Søn af Erik Iversen Rosenkrands til Kogsbøl, gift med Dorthea Holck, der 1512 var Hofdame paa Gottorp.) Sønnen

Bendix Iversen Rosenkrands

til Kogsbøl og Gribsgaard i Emmerlev Sogn ved Tønder nævnes 1536—43—66, g. m. Anne Carstensdatter Grib. Hun levede endnu, som Enke, 1582. Deres Datter var

Dorthea Bendiksdatter Rosenkrands,

g. m. Peder Norby til Urup, Grindsted Sogn. Deres Datter var *Maren Norby*, der blev gift med Christen Thorsen.

Om Slægtslinien fra Christen Thorsen ned til Mette Jensdatter, gift med Anders Simonsen, se Tavle VIII Side 76—77.

SLEGTSTAVLER

	Side
Slægten fra Orte og Tøllerup. Tavle I.	34
Frobjergslægten. Tavle II.	35
Korsebjergslægten. Tavle III.	42
Christen Simonsens Efterslægt. Tavle IV.	55
Bækkeslægten. Tavle V.	60
Else Jensdatter og Laurids Thuesens Børn og Børnebørn. Tavle VI.	68
Ane Cathrine Jensdatter og Poul Knudsens Børn og Børne- børn. Tavle VII.	70
Donslundslægten. Tavle VIII.	76
Straarupslægten. Tavle IX.	87
Anders Laursens Børn og Børnebørn. Tavle X.	89
Anders Simonsen og Mette Jensdatters Børn og Børnebørn. Tavle XI.	96
Slægten Norby. Tavle XII.	128
Maren Henriksdatter Sandbergs Aner. Tavle XIII.	129

NOGLE AF SLÆGTENS GAARDE OG DERES EJERE

<i>Bækkegaard, Bække Sogn.</i>		Side
I Slægtens Eje siden	1858	
A. M. Friis Legardt	1858—1894	103
Dorthea Legardt	1894—1902	
Jørgen Nielsen Legardt	1902—1938	104
Kresten Jensen	1938—	104
<i>Hjarup Vestergaard, Hjarup Sogn.</i>		
I Slægtens Eje siden	1765	
Anders Laursen	1765—1771	88
[Mathias Bolvig	1771—1792]	88
Anders Laursen	1792—1800	88
Jens Lassen	1800—1839	90
Iver Hansen Straarup	1839—1868	92
Hans Iversen Straarup	1868—1910	112
Anders Simonsen Straarup	1910—	114
<i>Jensgaard, Gjesten Sogn.</i>		
I Slægtens Eje	1855—1914	
Anders Simonsen	1855—1870	12
Simon Simonsen	1870—1908	12
Jens Simonsen	1908—1914	106
<i>Korsebjerg, Ubberud Sogn</i>		43
I Slægtens Eje	1731—1868	
Jørgen Christensen	1731—	43
Oluf Jørgensen	—1787	43
Ane Andersdatter	1787—1809	43
Jørgen Chr. Olufsen	1809—	43
Jørgen Jørgensen	—1868	41

<i>Langholtgaard, Seest Sogn.</i>		Side
I Slægtens Eje siden	1879	
Niels Thomsen	1879—1890	93
Margrethe Thomsen	1890—1903	
Michael Thomsen	1903—1947	113
Hans Thomsen	1947—	113
 <i>Lille Røj, Gjesten Sogn.</i>		
I Slægtens Eje	1761—1772	
Jens Sørensen	1761—1765	61
Jep Andersen	1765—1772	61
 <i>Ravnholt. Slægtsgaarden i Ravnholt. Gjesten Sogn</i>		11
I Slægtens Eje	1772—1915	
Jep Andersen	1772—1801	65
Jens Jepsen	1801—1838	68
Anders Simonsen	1838—1882	72
Anders Legardt	1882—1915	26
 <i>Skovgaard, Lejrskov Sogn.</i>		
I Slægtens Eje siden	1899	
Simon Simonsen	1899—1916	106
Christian Hellesø	1916—1928	106
Margrethe Hellesø	1928—1940	
Simon Hellesø	1940—	107
 <i>Skødebjerg, Vorbasse Sogn.</i>		
I Slægtens Eje siden	1874	
Anders Simonsen	1874—1876	26
Jens Iversen Straarup	1876—1906	26
Agathe Straarup	1906—1916	116
Iver Hansen Straarup	1916—	118
 <i>Skødebjerg Nygaard, Vorbasse Sogn.</i>		
I Slægtens Eje	1880—1902	
Anders Simonsen	1880—1895	26
Peder Jakob N. Pedersen	1895—1902	100

<i>Solevadgaard, Verving Sogn.</i>	Side
Ejere:	
Hans Hansen –1866	46
g. m. Anne Marie Hansdatter	
Johan Christoffer Hansen 1866–1905	46
Hans Solevad, f. Hansen 1905–	47
 <i>Tallerup, Tommerup Sogn</i>	 32
I Slægtens Eje 1798–1901	
Anders Hansen 1798–	33
Hans Simon Andersen 1804–1826	41
Dorthea Marie Olufsdatter 1826–1851	44
Peder Andersen Møller 1851–1901	44
 <i>Talleruplund, Tommerup Sogn</i>	 36
I Slægtens Eje 1803–1837	
Anders Hansen 1803–1812	37
Simon Andersen 1812–1814	49
Christen Olesen 1814–1815	49
Niels Jeppesen 1816–1837	48

PERSONREGISTER

Omfatter samtlige Personer, der er nævnt Side 11—121, for saa vidt de vedrører Slægten. Navne fra Bøgens sidste Afsnit »Udenfor Rammen« er kun undtagelsesvis medtaget. Gifte Kvinder er opført under deres Pigenavn.

Andersdatter

Anc	42	43
Anna Kirstine, f. 1787	89	90
Anna Margrethe, f. 1777	86 89 90	92
Anne Kirstine, f. 1797	34 35 42	48
Boletta	89	90
Dorthea, f. 1674	59	60
Dorthea, f. 1786.	12 34 49 52	123
Else, f. 1753	76	82 83
Johanne	59	
Kirsten Marie	89	90
Maren	88	89
Maren, f. 1747	76	82
Maren, f. 1774	89	90
Rebecca	89	90

Andersen

Anders	102
Anders Oluf Rasmus, f. 1863.	100
Anna	108
Anna, f. 1914	101
Anton	118
Christen, f. 1752	76 82 83
Claus	82
Dorthea, f. 1892	118
Elisabeth, f. 1933	117
Hans, f. 1725	33 34
Hans Christian	82
Hans Simon, f. 1780	34 35 42 44
Holger	117
Jenny Margrethe, f. 1909	102

Andersen (fortsat)

Jep, f. 1737	60 61 123
Jepppe, f. 1809	68
Kristine, f. 1904	100
Margrethe, f. 1829	90
Michel, f. 1773	89 90
Ove	101
Simon, f. 1589	33 35 123
Simon, f. 1795	11 34 35 48—52
Sofie	104
Søren, f. 1748	59
Søren, d. 1838	89 90

Baadsgaard

Bodil, f. 1921	116
Ingvard, f. 1887	116

Bjerg.

Else, f. 1924	114
Jørgen	114

Boesen

Agathe Straarup, f. 1908.	117
Anna, f. 1911	117
Holger, f. 1917	118
Inger Margrethe, f. 1916.	117
Jenny, f. 1920	118
Jens, f. 1863	117
Jens Ivar Straarup, f. 1913.	117
Jens Peder	117
Mette Marie, f. 1919.	118
Viggo, f. 1914	117

<i>Bonnesen</i>		<i>Clay</i>	
Martin Christian, f. 1814..	89 90	Helen Hobbs, f. 1862.	100
		Martha, f. 1838	100
<i>Brandt</i>		<i>Dahl</i>	
Kathrine	93	Mads	70 71
		Meta	68 69
<i>Brask</i>		<i>Damgaard</i>	
Anna Margrethe Ortmann,		Anders Jacobsen, f. 1942.	102
f. 1890	108	Carl Jacobsen, f. 1945.	102
J.	108	Gerda Jacobsen, f. 1938	102
<i>Brockstedt</i>		Jacob	102
Julie, f. 1902	107	Vagn Jacobsen, f. 1936.	102
Max	107		
		<i>Donslund</i>	
<i>Brummer</i>		Peder, d. 1842	82 83
E., d. 1933	47	<i>Ebbekær</i>	
Hans	47	Agnes Helen Pedersen, f. 1905	101
Peder	47	Agnete, f. 1942	101
		Anna Adelheid Pedersen,	
<i>Buch</i>		f. 1898	100
Aage, f. 1907	117	Frida, f. 1946	101
Johan Nikolaj, f. 1855	107	Frida Sigrid Pedersen, f. 1906	101
Johanne Hansine, f. 1887.	107	Grethe, f. 1944	101
Konrad	117	Jytte, f. 1939	101
		Peder, f. 1949	101
<i>Christensdatter</i>		Poul Buur, f. 1937	101
Ane	76 81	Vilhelm Malling Pedersen,	
Else	75 76 77	f. 1903	100
		<i>Ehlers</i>	
<i>Christensen</i>		Anders, f. 1899	121
Agnete, f. 1904	119	Johannes	104
Anders, f. 1704	76 81 83	<i>Engsted</i>	
Jørgen, f. 1707	39 42 43	August, f. 1915	119
Niels	83		
Ole, f. 1813	48	<i>Eskesen</i>	
Peter	119	Asger B.	113
Tomas, f. 1912	108	Herdis, f. 1911	113
		<i>Falkner</i>	
<i>Christiansen</i>		Amy Sylvester, f. 1880	101
Kirsten, f. 1842	46		
<i>Clausen</i>			
Nielssine Petrine, f. 1844	47		

Felding

Hans, f. 1832	46
Inger Christine Oline, f. 1835	46
Johan Christoffer, f. 1775..	44 46

Forman

Carl Johan, f. 1927	119
---------------------------	-----

Fraenckel

Karin Hervor, f. 1923	120
-----------------------------	-----

Friederich

Catharine (Käthe), f. 1870..	54 55
Herrmann	54 55
Maria Magdalene	54 55

Fromsejer

Kr.	117
Peder Degn, f. 1926	117

Hansdatter

Anne, f. 1813	86 87
Anne Kirstine, f. 1788	77 84
Anne Marie, f. 1811 ...	35 41 46
Anne Marie, f. 1814	86 87
Birthe, f. 1752	33 34 35 123
Birthe Oline, f. 1808.....	35 44
Johanne Dorthea Marie, f. 1850	47
Karen, f. 1736	88 89
Kirsten, f. 1678	76 81
Maren, d. 1777	42 43
Maren, f. 1781 ..	11 60 68 69
	70 71 77 84 123 124
Maren, f. 1811	86 87
Maren, d. 1814	87
Maren, f. 1822	48
Maren Dorthea, f. 1822....	35 44
Marie, f. 1720	33 35

Hansen

Anders	113
Anders (Dragonsøn)	33 31
Anders, f. 1753	33 34 35
Anders, f. 1792	77 84

Hansen (fortsat)

Anders Christian, f. 1814	35 44 45
Anna Holme, f. 1932.	119
Asmus	111
Carl, f. 1921	120
Christen, f. 1813	89 90
Christian Ludvig, f. 1817 ..	35 44
Hans	44 46
Hans, f. 1843	47
Helene, f. 1883	55
Holme	119
Jens, f. 1756	33 34
Jens Peder, f. 1819	44
Johan Christoffer, f. 1839....	46
Jørgen	86 87
Mads	46
Magnus, f. 1844	55
Martha Kirstine, f. 1880.....	113
Niels, f. 1784	77 84
Ole	35 44
Oluf	47
Peder	76 82
Sigrid	47
Simon, f. 1698	33 35
Synnøve	69 70

Hau

Søren	94
-------------	----

Hellesø

Anna, f. 1908	107
Ejnar, f. 1913	107
Hans Jørgen	106
Hans Jørgen, f. 1898	107
Kirstine, f. 1901	107
Kristian Jørgensen, f. 1868....	106
Simon Aage, f. 1904	107

Hermansen

Marie Magdalene, f. 1894.	100
--------------------------------	-----

Hobbs

Samuel, f. 1834	100
-----------------------	-----

Hollesen

Marie	94
-------------	----

<i>Holm</i>		<i>Jensdatter (fortsat)</i>	
Birte	111	Else Margrethe, f. 1810....	89 90
<i>Ifversen</i>		Else Marie, f. 1816.....	89 90
Søren	59	Johanne, f. 1804	89 90
<i>Iversdatter</i>		Karen	61
Anne Marie, f. 1756	85	Karen, f. 1802	89 90
Karen, f. 1764	85	Maren, f. 1814	89 90
Karen, f. 1807	59 60 103	Margrethe, f. 1819 93 106 112	116
Karen, d. 1868	103	Mette, f. 1744	60 61 123
Maren, d. 1735	85 87 123	Mette, f. 1816 11 18 34 60 69	77
Maren, f. 1754	85	<i>Jensen</i>	
Maren, f. 1759	85	Anders, f. 1811	89 90 92
Marie Kristine, f. 1761.....	85	Else, f. 1878	105
<i>Iversen</i>		Frovin	69 70
Christian, f. 1752	85	Hans	48
Eske	59	Hans, f. 1815	77
Steffen, f. ca. 1670	59 60	Jenny Sofie, f. 1910	105
Steffen, f. 1736	59 60	Jens	102
<i>Jacobsen</i>		Jens, f. 1878	104 105
Carl, f. 1876	101	Jens Kristian	104
Carl Damgaard, f. 1930.	102	Julius Aksel, f. 1902.....	102
Carl Damgaard, f. 1937.	102	Kresten, f. 1905	104
Ejner, f. 1904	102	Lars, f. 1801	89 90
Jens Damgaard, f. 1933.	102	Lars, f. 1806	89 90
Margrethe Damgaard, f. 1935	102	Laurids	114
Mary, f. 1902	102	Maren	113
<i>Jakobsen</i>		Margrethe Schelde, f. 1917....	114
Dagny Marie, f. 1886	114	Nis	105
Jes Clausen, f. 1856	114	Oluf, d. 1729	85 87
Peder, f. 1793	99	Petrine	102
<i>Jensdatter</i>		Rasmus, f. 1779	41
Agathe	33 34	<i>Jepsdatter</i>	
Ane Cathrine, f. 1821 60 69 70	77	Birthe	68
Ane Marie	63	Karen, f. 1779	68
Anna Maria	61	<i>Jepsen</i>	
Anna Marie, f. 1822.....	89 91	Anders	81
Anne, f. 1742	59 60	Anders, f. 1768	68
Anne Margrethe, f. 1819		Hans, f. 1815	60 69
86 87 89 90	92	Jens, f. 1766	11 60 68 69
Else, f. 1819	60 68 69 77	70 71 72 77 81	123
		Peder, f. 1775	68
		Søren, f. 1771	68

<i>Jeppesen</i>				<i>Jørgensen (fortsat)</i>	
Niels, f. 1784	35	48		Sigrid, f. 1898	119
				Thule, f. 1826	86 87
<i>Jepsdatter</i>				<i>Kjeldsen</i>	
Birthe, f. 1782	68			Aase Skat, f. 1920	117
Karen, f. 1703	59	60		<i>Kjær</i>	
<i>Jessen</i>				Maren	116
Metha, f. 1906	104			<i>Kloster</i>	
Peder	104			Familien	59
<i>Johansdatter</i>				<i>Knudsdatter</i>	
Maren, f. 1753	34	38		Anna Marie	48
<i>Johansen</i>				<i>Knudsen</i>	
Aage, f. 1915	114			Ane Margrethe Buur, f. 1910	101
Karl Marius	114			Bodil, f. 1926	100
<i>Johnsen</i>				Gunnar, f. 1911	109
Eigil Vesterholm, f. 1922	119			Helen, f. 1922	100
<i>Justesen</i>				Johs.	101
Anna Marie, f. 1915	109			Jørgen	89 90
Bodil, f. 1927	110			Otto, f. 1880	100
Erna Straarup, f. 1921	109			Poul, f. 1817	69 70
Just Hansen, f. 1888	109			<i>Kristiansen</i>	
Kirstine, f. 1916	109			Anne Mette, f. 1908	107
<i>Jørgensen</i>				Morten	107
Alma, f. 1894	119			Morten, f. 1863	110
Christen	39 42	43		Ruth Karoline, f. 1910	110
Dorith, f. 1932	119			<i>Kunz</i>	
Ingeborg Thaysen, f. 1906	107			Samuel	54 55
Julius	119			<i>Ladegaard</i>	
Jørgen, f. 1812	42	44		Birgitte	119
Jørgen Samuel Johannes,				Clara Nikoline, f. 1916	109
f. 1913	47			<i>Larsen</i>	
Karoline, f. 1848	13			Elisabeth Lauenborg, f. 1922	108
Lykke, f. 1895	104			Inger, f. 1924	108
Marie Sofie Luia, f. 1911	47			<i>Lassen</i>	
Martin, f. 1879	47			Jens, d. 1848	86 89 90 91 123
Ole Grønlund, f. 1915	47				
Oluf	35				
Oluf, f. 1734	42	43			
Richardt Juul, f. 1919	119				

<i>Laugesdatter</i>		<i>Lundsgaard</i>	
Helene Lucie Amalie Charlotte Bredal Ultang, f. 1814.	52 55	J.	68 69
<i>Laugesen</i>		<i>Lyngsø</i>	
Christian, f. 1810	86 87	Aage, f. 1912	118
<i>Lauesen</i>		<i>Madsen</i>	
Rasmus, f. 1802	89 90	Aage Fynbo, f. 1916.	109
<i>Lauridsen</i>		Las	89 90
Niels	76 77	Marie Kjerstine	86 87
<i>Laursen</i>		<i>Midtgaard</i>	
Anders, f. 1742	88 89	Kristian Klemesen, f. 1903.	105
Hans	33 35	<i>Mikkelsen</i>	
<i>Legardt</i>		Edith Lilian, f. 1925	108
Agnes, f. 1874	105	Else Marie	101
Anders Nielsen, f. 1860.	104 121	Sofie	94
Andreas Marius Friis, f. 1832 59 60 103		<i>Mortensen</i>	
Dorthea Simonie, f. 1917	105	Thora	68 69
Frederik Johansen, f. 1829.	90	<i>Murman</i>	
Jørgen Nielsen	103	Holger, f. 1916	108
Jørgen Nielsen, f. 1862.	104	<i>Møller</i>	
Jørgen Nielsen, f. 1878.	105	Anton	69 70
Karoline Juliane, f. 1865.	104	Elisabeth Holm	119
Maren Kathrine, f. 1858.	104	John Madsen	82
Marie Kathrine, f. 1868.	104	Mette Margrethe, f. 1866.	69 70
Mette, f. 1872	104	Peder Andersen	44
Niels Frederiksen, f. 1768.	103	<i>Nielsdatter</i>	
<i>Leth</i>		Birthe, f. 1821	48
Kirsten	94	Gertrud, f. 1782	59 60
<i>Lind</i>		<i>Nielsen</i>	
Hans	117	Anna, f. 1890	116
Johannes, f. 1908	117	Anna Marie, f. 1877	47
<i>Lindkjær</i>		Anders	103
Cecilie, f. 1856	114	Anders, f. 1799	59 60 103
<i>Lundsatter</i>		Dagny Elfrida, f. 1922.	114
Maren Friis	103	H. V.	109
		Hanne Marie Kathrine, f. 1862	107
		Hans, f. 1747	76 82 83 84
		Lars	114

Nielsen (fortsat)

Laurids, f. ca. 1655.	76	77	80
Marie, f. 1865.	48		
Marie Kathrine, f. 1837. . .	60	103	
Marie Sophie Luia, f. 1875. . .	47		
Niels.	116		
Nikoline, f. 1852.	109		
Peder, f. 1823.	48		
Peder, f. 1843.	47		
Peter.	114		
Vagn Knude, f. 1912.	109		

Nielsen-Gravholt

Erik, f. 1920.	114		
---------------------	-----	--	--

Nissen

Nis Erik.	104		
----------------	-----	--	--

Noe

Chr. Jensen.	101		
Elise Jensen, f. 1877.	101		

Norby

Bendiks, d. 1665.	74	75	128
Maren, f. ca. 1590. . .	74	75	76
Oluf Lauridsen.	75		
Peder, f. 1629.	74		
Peder Olufsen.	74	75	76

Nygaard

Martin, f. 1894.	104		
-----------------------	-----	--	--

Nymand

Anc Lise.	110		
----------------	-----	--	--

Nørgaard

Marie, d. 1951.	102		
----------------------	-----	--	--

Olufsdatter

Anne.	33	34	
Dorthea Marie, f. 1786. . .	35	42	44

Olufsen

Christen, f. 1785. . .	35	42	44
Iver, f. 1703.	85	87	
Jørgen Christian, f. 1781. .	42	43	

Olsen

Bertine Sofie, f. 1868.	110		
Christian Uhre, f. 1920.	117		
Karen Marie, f. 1870.	100		

Paaske

Anna.	117		
------------	-----	--	--

Pedersdatter

Dorethe.	75	76	
Elsebe, f. 1678.	75	76	
Ingeborg, f. 1705.	59	60	
Maren.	75	76	

Pedersen

Aage Ivan, f. 1934.	100		
Agnes.	48		
Anders.	48		
Anders Simonsen, f. 1868. .	74	99	
Anna Grethe, f. 1943.	100		
Anton, f. 1855.	109		
Anton, f. 1915.	109		
Birthe Frida, f. 1945.	100		
Christen, f. 1677.	75	76	81
Emmy, f. 1927.	117		
Esther Dagny, f. 1936.	100		
Gerda Elisabeth, f. 1932. . .	100		
Eva Betty Hanssine, f. 1921. .	117		
Hanne Birgit, f. 1949.	100		
Hans Christian.	48		
Inge Skovgaard, f. 1947.	101		
Ivan Skovgaard, f. 1909.	101		
Jens R., f. 1897.	100		
Jens Rasmussen, f. 1836. .	14	98	99
Jens Simonsen, f. 1876.	101		
Jens Skovgaard, f. 1953.	101		
Johannes, f. 1873.	101		
Karen Margrethe, f. 1931. . .	100		
Karl.	117		
Margrethe.	13		
Mary, f. 1900.	100		
Mary Inger, f. 1937.	100		
Mary Krigslund, f. 1922.	119		
Mary Skovgaard, f. 1945.	101		
Mette Margrethe, f. 1878.	101		

<i>Pedersen (fortsat)</i>		<i>Rasmusdatter (fortsat)</i>	
Niels	48	Maric Hansine, f. 1827.	44
Oluf	42	<i>Rasmussen</i>	
Orla	48	Anders	49
Peder Jakobsen, f. 1845	13	Anders Chr.	44
Peder Jakob Noah, f. 1870.	100	Ane Kirstine	35
Simon, f. 1856	48	Bodil, f. 1921	111
Thyra Petrine, f. 1884	109	Hans, f. 1858	110
<i>Petersen</i>		Hans, f. 1920	110
Aksel	111	Johan Vilhelm, f. 1919	114
<i>Plesner</i>		Kirstine Straarup, f. 1918.	110
H.	47	P.	114
Henriette	47	Peter, f. 1887	110
<i>Plesner-Solevad</i>	47	Sigrid Berthine, f. 1923.	111
<i>Poulsen</i>		Svend, f. 1930	111
Anton Georg, f. 1897.	70 71	<i>Ringgaard</i>	
Bertel, f. 1864	70 71	Ellen, f. 1927	118
Chr., f. 1900	107	Peter	118
Else Kathrine, f. 1901	70 71	<i>Rosenkrans</i>	
Frode, f. 1905	70 71	Dorthe Bendiksdatter	74 75 76
Gerda, f. 1913	70 71	<i>Rothe</i>	
Gudrun, f. 1902	70 71	Inger, f. 1914	113
Jens, f. 1862	69 70	V.	113
Johanne, f. 1858	69 70	<i>Sandberg</i>	
Knud, f. 1854	69 70	Maren Henriksdatter	123
Knud Sigurd, f. 1899.	70 71	<i>Schmidt</i>	
Maric, f. 1911	70 71	Ejner Buch, f. 1924.	114
Morten	57	Erica, f. 1912	55
Peder	57	Hermann, f. 1884	55
Poul Harald, f. 1895.	70 71	Ingeborg	107
Rigmor, f. 1903	70 71	Kathrine Charlotte, f. 1874. ...	100
Staffen	57	Peter	114
Søren, f. ca. 1585	58 60	Rasmus Malling	100
<i>Prüsse</i>		Theodor	54 55
Familien	59	V. Blume	105
<i>Rasmusdatter</i>		Vilhelm Blume, f. 1912.	105
Maren, f. 1694	42 43	Wilhelm	54 55
Margrethe, f. 1808	99	<i>Schuh</i>	
		Maria, f. 1912	113

Schultz

Elsce, f. 1890	68	69
Hans, f. 1853	68	69
Jens (fra Fovslet)	68	69
Jens (fra Paaby)	69	70
Jens, f. 1888	68	69
Karen, f. 1884	68	69
Kathrine, f. 1884	69	70
Knud, f. 1886	69	70
Laurids, f. 1886	68	69

Simonsen

Agathe, f. 1853	18	116
Agnes, f. 1895	110	
Anders, f. 1817	11	18 29 34
	50	52 60 69 72 77 123
Anders, f. 1883	107	
Anna Chatrine, f. 1848	53	55
Anne Marie, f. 1845	14	105
Anne Marie, f. 1857	18	104 121
Anne Marie, f. 1892	110	
Anne Vibeke, f. 1939	110	
Arne Buch, f. 1923	108	
Birthe Kirstine, f. 1845	53	55
Christen, f. 1820	12	34 50 52 55
Clara Nikoline, f. 1916	109	
Dorthea, f. 1842	53	55
Dorthea, f. 1843	13	18 96 103
Ejnar, f. 1894	110	
Ejner Buch, f. 1918	108	
Eli Kirstine Brask, f. 1920	108	
Elsce Kathrine, f. 1850	18	112
Gudrun Marie, f. 1912	109	
Hans	85	87
Hans (af Frøbjerg)	33	35
Hans, f. 1724	33	35
Hans Jacob, f. 1950	110	
Helga Hanne, f. 1915	108	
Helga Kirstine, f. 1898	111	
Holger, f. 1920	109	
Ivar, f. 1920	108	
Ivar Bjørn, f. 1943	110	
Ivar Hansen, f. 1885	108	
Jens, f. 1839	12	15 99
Jens, f. 1887	106	109

Simonsen (fortsat)

Jens Christian, f. 1824	34	52
Jørgine Marie, f. 1889	109	
Kirsten Brask, f. 1922	109	
Kirstine, f. 1918	109	
Kirstine, f. 1927	108	
Maren, f. 1841	18	98 99
Margrethe, f. 1874	106	
Mary Margrethe, f. 1925	108	
Mette, f. 1880	107	
Simon, f. 1848	12	18 87 106
Simon, f. 1912	108	
Simon, f. 1914	109	
Simon Morten, f. 1940	110	
Valborg, f. 1921	109	

Sirola

Vappu Tellervo, f. 1918	118	
-------------------------	-----	--

Skov

Agnes Mette, f. 1901	104	
Dorthea Legardt, f. 1898	104	
Friis Legardt, f. 1896	104	
Johanne, f. 1897	104	
Jørgen	104	
Kristen, f. 1870	104	

<i>Skousbo</i>	46	
----------------	----	--

Skygebjerg

Børge, f. 1915	118	
Peder	118	

Steffensen

Anders, f. 1699	59	60
-----------------	----	----

Solevad

Hans (f. Hansen)	47	
------------------	----	--

Steffensen

Iver, f. 1702	59	60 103
Iver, f. 1777	59	60

Stilling

Ellen Margrethe	94	
-----------------	----	--

Straarup

Agathe, f. 1923	118
Agnete, f. 1920	117
Aksel, f. 1930	119
Anders Simonsen, f. 1877	114 116
Anna Simonia, f. 1894	120
Anne Margrethe, f. 1881	113
Anton, f. 1924	118
Asger Thurgott, f. 1923	117
Bent, f. 1926	119
Birgitte, f. 1927	119
Bodil, f. 1925	114
Cecilie Lindkjær, f. 1922	114
Dagny, f. 1927	117
Dagny Elisabeth, f. 1886	118
Ellen, f. 1920	119
Else, f. 1915	114
Else Kathrine, f. 1850	115
Else Sofie, f. 1919	118
Esbern, f. 1919	114
Hans Iversen, f. 1769	85 86 87
Hans Iversen, f. 1845	87 92 112 115
Hans Iversen, f. 1911	114
Henning, f. 1929	118
Inge Marie, f. 1938	120
Ingrid, f. 1920	119
Iver, f. 1926	114 123
Iver Hansen, f. 1816	86 87
88 89 91 92 93 106 112 116	123
Iver Hansen, f. 1879	113
Iver Hansen, f. 1883	118
Jens, f. 1913	116
Jens Iver, f. 1920	118
Jens Iversen, f. 1848	87 92 116
Jes Jakobsen, f. 1913	114
Jørgen, f. 1917	114
Jørgen, f. 1929	119
Jørgen Iversen, f. 1851	87 93
Jørgine Marie, f. 1860	87 93
Jørgine Marie, f. 1884	118
Karen, f. 1923	119
Kirsten Hansdatter, f. 1815	86 87
Kirstine, f. 1855	87 92 106
Kirstine Hansdatter, f. 1817	86 87

Straarup (fortsat)

Kristen Simonsen, f. 1889	119
Margrethe, f. 1841	87 93 113
Margrethe, f. 1878	117
Margrethe, f. 1924	114
Maria, f. 1930	114
Marie Johanne, f. 1889	115
Mette Jørgine, f. 1883	113
Mette Marie, f. 1880	118
Niels Kjær, f. 1915	117
Pauli, f. 1918	117
Ragnhild, f. 1942	120
Thorkil, f. 1931	120
Tove, f. 1931	118
Vagn, f. 1923	119
Viggo Berg, f. 1891	119

Sørensdatter

Kirsten	76 82 83
---------	----------

Sørensen

Caroline	101
Enevold Ingvar dt	109
Hertha, f. 1917	113
Iver, f. ca. 1630	58 59 60
Jens	60 61 123
Poul, f. ca. 1550	56 57 60

Thaysen

Andreas, f. 1876	107
Asmus	107

Thimsen

Kathrine Marie, f. 1924	120
-------------------------	-----

Thomsen

Anton, f. 1868	93
Hans Straarup, f. 1908	113
Iver, f. 1866	93
Johannes, f. 1877	94
Kaj Straarup, f. 1915	113
Kristian, f. 1873	93
Margrethe, f. 1875	94
Michael, f. 1878	94 113
Niels	68 69

<i>Thomsen (fortsat)</i>		<i>Valentin</i>	
Niels, f. 1807	87 93 113	Claire Valentine Maurice	
Niels, f. 1880	91	Valeric, f. 1929	119
Niels Straarup, f. 1905.	113		
Thomas, f. 1870	93	<i>Vang</i>	
Vagn Straarup, f. 1911.	113	Anna Margrethe, f. 1917	109
<i>Thorsen</i>		<i>Voss</i>	
Christen	75 76	Anna Adelheid	100
Peder, d. 1681	71 75 76 77		
Per	75 76	<i>Welling</i>	
<i>Thuesen</i>		Aage Straarup, f. 1925.	120
Carl	68 69	Agathe Straarup, f. 1922	120
Jens	68 69	Arne Straarup, f. 1931	120
Laurids	68 69	Ejnar Straarup, f. 1933.	120
Laurids Lauridsen, f. 1814.	68 69	Frede Straarup, f. 1924	120
Maren, f. 1855	68 69	Gunnar Straarup, f. 1933.	120
Mette, f. 1851	68 69	Helge Straarup, f. 1929	120
<i>Thulesdatter</i>		Jens Eilif Straarup, f. 1919.	120
Kirsten	86 87	Maja, f. 1921	120
<i>Thulesen</i>		Rasmus Rasmussen, f. 1893.	120
Iver, f. 1796	86 87	Søren	120
Jørgen Hansen, f. 1850	87	Søren Rasmussen, f. 1917.	120
		<i>Wolff</i>	
		Oscar, f. 1923	108